

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍՈՒԼ

«Հարազատ թշնամին»
կը շարունակուի մինչեւ 2018 թուականը

ՄԻՔԱՑԷԼ ՄԱՀԱԿԵԱՆ
«168ԺԱՄ»

Յովիկ Աբրահամեանի կառավարութիւնն արդէն ամբողջութեամբ ձեւաւորուած է: Դրան նոր որակում տալը մօտաւորապէս կը լինի նոյնը, որ հերթական կեդժոռած ընտրութիւններէից յետոյ ձեւաւորուած իշխանութիւնը համարենք նոր: Այսինքն՝ իրականում կառավարութեան փոփոխութեամբ տեղի ունեցաւ ոչ թէ կադրերի, քաղաքականութեան, մօտեցումների, աշխարհայեացքի եւ էլի նման բաների փոփոխութիւն, թարմացում, այլ ճիշդ հակառակը՝ կատարուեց «վերադարձ՝ ի շրջանս իւր»»: Ամբողջ հարցն այն է, թէ որոնք են «իւր»-ի շրջանակները, աւելի պարզ ասած՝ նոր կառավարութիւնը գործող նախագահ Սերժ Սարգսեանի՝ «իւր»-ն է, թէ՛ նախկին նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանին: Առաջին՝ մակերեսային տպաւորութիւնները, որ թողնում են նոր նախարարների անունները, վկայում են երկրորդի մասին, իմա՝ որ նոր կառավարութիւնը կազմուել է առաջին հերթին ու գրեթէ ամբողջութեամբ երկրորդ նախագահի իւրայիններէից: Արդեօք դա այդպէս է իրականում: Բազմաթիւ առիթներ ունեցել ենք արձանագրելու, որ եթէ իրականում տեղի է ունեցել այն, ինչը թւում է առաջին հայեացքից, այսինքն՝ Ռոբերտ Քոչարեանի մարդիկ են մաս կազմել կառավարութեանը, նշանակում է՝ Սերժ Սարգսեանի կողմից իշխանութեան յանձնում, գրեթէ կապիտուլիացիոն յանձնում: Սակայն իշխանութեան

յանձնումը պէտք է ունենայ նաեւ այլ ախտանիշեր, դրսեւորումներ, որոնք իշխանութեան ներկայիս համակարգում ամբողջովին բացակայում են. Հկայ խուճապ, Հկայ այն, ինչն ընդունուած է անուանել առնետավազք, հակառակը՝ իշխանութիւնը՝ Սերժ Սարգսեանի գլխաւորութեամբ, ցոյց է տալիս, որ վերջին փոփոխութիւններով ոչ թէ թուլացաւ, այլ աւելի ամրապնդուեց: Յոյց է տալիս ոչ թէ ցոյց տալու ու իրականութիւնը թաքցնելու համար, այլ, ըստ ամենայնի, արտայայտելով իրականութիւնը: Յովիկ Աբրահամեանի կաբինետի անդամների միջեւ «քոչարիանական-սարգսիանական» ջրբաժան անցկացնելը, մեղմ ասած, սխալ է եւ նշանակում է՝ տուրք տալ իշխանութեան (գործող եւ նախկին) նետած խայծերին ու թէժացնել արհեստական ինտրիգը, որի վարագոյրների յետեւում իշխանութիւնը (գործող եւ նախկին) կատարում է այդ իշխանութիւնը պահպանելուն ուղղուած քայլեր: Երկարաժամկէտ քայլեր: Այսինքն՝ իրականութիւնն այն է, որ Սերժ Սարգսեանը Ռոբերտ Քոչարեանի կադրն է, եւ Ռոբերտ Քոչարեանը Սերժ Սարգսեանի կադրն է: Իշխանութիւնը, այն տեսքով, որը հնարաւորութիւն էր տալու գրեթէ յաւերժացնել այն՝ փոխադարձ «փոխանցումներով», նրանք վերցրել են միասին՝ 1998 թուականին: Ընդ որում, դա տեղի է ունեցել այնպիսի յայտնի պայմաններում, որ պալատական յեղաշրջումը չէր կանայ առանց Սերժ Սարգսեանի մասնակցութեան, ինչպէս որ չէր կայանայ, եթէ դրան չմասնակցէր

Ռոբերտ Քոչարեանը: Վերջինիս նախագահութիւնը հնարաւոր է եղել 10 տարի պահպանել առաւելապէս Սերժ Սարգսեանի աջակցութեամբ, ինչպէս որ Սերժ Սարգսեանն է նախագահ դարձել Ռոբերտ Քոչարեանի առաջադրմամբ ու աջակցութեամբ: Այսինքն՝ Քոչարեանի ու Սարգսեանի միջեւ կայ այնպիսի օրգանական-քաղաքական կապ, որը որեւէ կերպ հնարաւոր չէ խզել: Եթէ շատ ընդհանրացուած ներկայացնենք այդ կապի արժէքը նրանց համար, ապա իրար դէմ պայքարի դէպքում նրանք շատ աւելին կը կորցնեն, քան կարող են շահել մէկը միւսին ասպարէզից մեկուսացնելու պարագայում: Հետեւաբար՝ իւրային-ոչ իւրային տարանջատման մէջ, թերեւս, մէկընդմիշտ պէտք է արձանագրել, որ ՀՀ երկրորդ ու երրորդ նախագահները հաւասարապէս մէկը միւսի կարգին: Աւելի իւրային չի լինում: Նաեւ դրանով պէտք է բացատրել այն հանգամանքը, որ չնայած անցած վեց տարիներին նրանց ու նրանց շրջապատների կողմից մէկմէկու հասցէին ուղղուող կամիթներին ու իբրեւ թէ քննադատութիւններին՝ դրանք գործնականում քաղաքական ու տնտեսական դաշտում որեւէ ազդեցութիւն չունեցան: Նրանց սպասարկող քաղաքական թիմերը լայն իմաստով՝ չկորցրեցին իրենց դիրքերը, բայց, որ աւելի կարեւոր է, տեղի չունեցաւ սեփականութեան վերաբաշխում: Հաշուի առնելով Հայաստանի քաղաքական համակարգի դոմինանտ սկզբունքը՝ «ամէն ինչ ու առաջին հերթին՝ իշխանութիւնը հիմնուած է փողի վրայ», Սարգսեանի ու Քոչարեանի միջեւ իրական հակասութեան պարագայում՝ վերջինիս ազդեցութիւնը տնտեսական դաշտում պէտք

է զգալիօրէն նուազեր, նրա վերահսկողութեան տակ գտնուող ոլորտները պէտք է անցնէին Սարգսեանի մերձաւորներին: Բայց դա տեղի չի ունեցել: Սերժ Սարգսեանի շրջապատը բաւարար չափով ազդեցութեան գօտիներ ձեռք բերել է տնտեսական դաշտում, սակայն, ամենեւին ո՛չ Քոչարեանի բիզնես տիրոջթների հաշուին: Ինչո՞ւ, ուրեմն, այս պայմաններում հրաժարական տուեց Տիգրան Սարգսեանի կառավարութիւնը, երբ իրականում այն գլոբալ առումով կատարում էր բոլոր այն ֆունկցիաները, որոնք անհրաժեշտ էին Քոչարեան-Սարգսեան դուետի իշխանութեանը: Կարելի է այս հարցին պատասխանելու տաանեակ վարկածներ առաջ քաշել, որոնց մէջ վստահաբար կը լինի ճշմարտութեան հատիկ: Դրանցից մէկն էլ, թերեւս, այն է, որ Տիգրան Սարգսեանը կամ համարձակուեց, կամ նրան դրդեցին համարձակուել (համոզելով, որ դա պէտք է իշխանութեանը) խախտել ճամեայ տաբուն՝ քննադատել Ռոբերտ Քոչարեանին: Ընդ որում, քննադատել նրա համար «հպարտութեան առարկայ» եւ տասը տարի շարունակ քարոզչական տրաֆարետ հանդիսացած շինարարութիւնն ու դրա արդիւնքում ապահովուած երկնիշ տնտեսական աճը: Ըստ ամենայնի, միմեանց այդչափ քննադատելը չի մտել Քոչարեանի ու Սարգսեանի պայմանաւորուածութիւնների մէջ, եւ վերջինս ընդամէնը հեռացրել է այդ պայմանաւորուածութիւնը խախտող սուբիեկտներին՝ Տիգրան Սարգսեանին ու նրան քոչարիանական քննադատութեան հարցում ձայնակցած սեփական թիմակից նախարարներին: Նայէք կառավա-

Շաբ.ք էջ 18

Վտանգաւոր վիճակ Արցախում.
ԱՄՆ նոր նախաձեռնութիւնը

ՆԱԻՐԱ ՀԱՅՐՈՒՄԵԱՆ
«ԼՐԱԳԻՐ»

Աշխարհքաղաքական գործընթացներն աշխարհում, ինչպէս 25 տարի առաջ, կարող են հատուել Ղարաբաղում, ինչը կարող է դառնալ Եւրասիայում նոր ստատուս-թուոյի սկիզբը: Ինչպէս գրում է ամերիկացի յայտնի քաղաքագէտ Բրենդա Շաֆերը, ԱՄՆ-ն ինչ որ նոր նախաձեռնութիւններ է առաջ քաշել զարաբաղեան կարգաւորման մէջ: Դրանց էութեան մասին քաղաքագէտը չի գրել, սակայն Օբամային առաջարկել է դադարել Հայաստանի ու Ատրպէյջանի հետ խօսելը եւ ուղիղ բանակցութիւններ սկսել Ռուսաստանի հետ, որի ձեռքին է հակամարտութեան լծակը: Խոշոր հաշուով, կարգաւորումը վաղուց տեղի է ունենում Արեւմուտք-Ռուսաստան՝ Մինսկի խմբի համանախագահութեան ձեւաչափով: Այս պարագայում, ինչ են նշանակում ԱՄՆ նոր նախաձեռնութիւնները՝ դժուար է ասել, թէեւ կարելի է ենթադրել, որ կատարուեն իրավիճակը փաստաթղթերով ամրագրելու փորձեր, ըստ որի Ղարաբաղում չպէտք է լինեն երրորդ երկրների զօրքեր,

նախեւառաջ՝ Ռուսաստանի: Բրենդա Շաֆերը նոյնիսկ առաջարկում է յանուն դրա յետխորհրդային երկրներին չինտեգրել ՆԱՏՕ-ին եւ չպահանջել Հայաստանից ռուսական ռազմական բազայի դուրսբերումը: Այլ խօսքով, ներկայում ԱՄՆ «լուելեայն» պահանջում է ռուսական բազայի դուրսբերումը, սակայն կարող է հրաժարուել դրանից, եթէ Ռուսաստանը համաձայնուի զօրք չմտցնել Ղարաբաղ: Ռուսաստանը մտադիր է ուժեղացնել իր ներկայութիւնը Ղարաբաղում, եւ դա երեւում է ռուս առանցքային փորձագէտների նիւթերից: Ռուսական մամուլում սկսել են յայտնուել նիւթեր, այդ թւում հայկական ազգանուններով, որոնք Ղարաբաղին կոչ են անում օգնութեան համար դիմել Ռուսաստանին: Ղարաբաղից մինչ այժմ նման կոչեր չեն հնչել, պաշտօնական եւ ոչ պաշտօնական մակարդակներով: Աւելին, ինչպէս գրում է Շաֆերը, եթէ նախկինում հայկական իշխանութիւնները խօսում էին Ղարաբաղի անկախութեան անշրջելիութեան մասին, իսկ «նրա շուրջ տարածքները դիտարկում էին որպէս առեւտրի առարկայ», ապա ներկայում խօսում են ընդհանրա-

պէս տարածքային գիշումներին պատրաստ չլինելու մասին: ԱՄՆ-ին չյաջողուեց կազմակերպել Հայաստանի ու Ատրպէյճանի նախագահների հանդիպումը, թէեւ Սարգսեանն ու Ալիեւը վերջին երկու ամսուայ ընթացքում երկու անգամ միասին են եղել՝ Հաագայի ու Պրահայի վեհաժողովներում: Ըստ ամենայնի, հենց նախագահների հանդիպմանը պէտք է յայտարարուէր, որ Ղարաբաղը պէտք է մնայ «երրորդ երկրների զօրքերից զերծ գօտի»: Դա բնականաբար չի ցանկանում Ռուսաստանը: Դա չեն ցանկանում նաեւ Ատրպէյճանն ու թուրքիան: Նախեւառաջ այն պատճառով, որ եթէ ռուսական զօրքերը մտնեն Ղարաբաղ, նրանք կանգնելու են ոչ զարաբաղա-ատրպէյճանական ներկայիս սահմանին: Նրանք կանգնելու են այնտեղ, որտեղ իրար մէջ կ'որոշեն Մոսկուան, Պաքուն եւ Անքարան: Եւ դա կը յանգեցնի նրան, որ թուրք-ատրպէյճանական կողմը կը ստանայ այն, ինչին ձգտում է երկար տարիներ՝ նախկին ԼՂԻՄ շուրջ տարածքները: Այս ֆոնին պատահական չէ թուրքիայի ագրեսիւ քաղաքականութիւնը հայերի հետ հաշտուելու ուղղութեամբ: Բրենդա Շաֆերը «գովազդում» է այդ քաղաքականութիւնը, նշելով, որ Հայաստանը «Ռուսաստանից ազատուելու համար» պէտք է համաձայնուի տարածքների յանձնմանը, որպէսզի թուրքիան բացի սահմանը: Հայաստանը եւ Ղարաբաղը

Շաբ.ք էջ 18

ՄԱՍԻՍ ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԶՆԶԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕԲԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԿԱՐԶԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
ԼԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social
Democratic Hunchakian Party
of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$80.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$250.00 (Air Mail).
All payments must be made in
US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

**Առանցքային Վկան Փոխում Է Նախաքննական
Ցուցմունքը՝ Վոլոդիա Ալետիսեանի Գործով**

Խաղբախութեան մէջ մեղադրուող պահեստագործի գնդապետ Վոլոդիա Աւետիսեանի գործով դատական նիստի ժամանակ վկայ Հենրիկ Զաքարեանն ըստ էութեան հրաժարուեց նախաքննական ցուցմունքներէից, որոնց հիման վրայ էլ Աւետիսեանը յայտնուել է ճաղերի հետեւում:

Մեղադրական եզրակացու-
թեան համաձայն, Աւետիսեանը 2000
դրլար է յափշտակել՝ Զաքարեանի
թոռանը պարտադիր ժամկէտային
զինուորական ծառայութիւնից
ազատելու հարցում աջակցութիւն
ցոյց տալու պատրուակով:

Զաքարեանն դատարանում նախ յայտարարեց, որ վատ լիշողութիւն ունի, ապա՝ հիւանդ է, իսկ յետոյ սկսեց հարցերին կցկտուր պատասխանել: Յձ-ամեայ վկան յայտարարեց, որ Վոլոդիա Աւետիսեանին գումար է տուել ոչ թէ թողանը բանակից ազատելու, այլ բնակավայրին մօտ զօրամասում տեղաւորելու համար: Պնդեց, որ թողանը բանակից ազատելու մտադրութիւն չեն ունեցել, պարզապէս ցանկացել են մօտ զօրամասում ծառայութեան տեղաւորել՝ հիւանդութիւնների, այդ թւում եւ հոգեկան խնդիրների պատճառով: Աւետիսեանն էլ, իբր, նրանցից բժշկական փաստաթղթերը ձեւակերպելու, հիւանդ թողանը հիւանդանոցում օգնելու համար 2000 դոլար է ուզել:

«Ազատման համար չի եղել ոչ մի բան... Մենք ազատելու համար փող չենք առաջարկել», - դատարանում ասաց վկան:

Դատախազի հարցին, թե ինչու է Ալետիսեանին գումար տուել, Զաքարեանն արձագանքեց. - «Մա-

Ըստ Փորձագետի Ձեւաւորուել է Օլիգարխների Կառավարութիւն

Ռազմավարական եւ ազգային հետազոտությունների հայկական կենտրոնի տնօրեն Մանուէլ Մարգարեանի գնահատմամբ՝ Հայաստանում ձևավորվող է օլիգարխների կառավարություն:

Նա թերահաւատ է, թէ կառավարութեան նոր կազմով հնարաւոր կը լինի դրական փոփոխութիւններ իրականացնել տնտեսութեան մէջ։

«Շատ տխուր է, որ մենք տեսանք ղէմքեր, որոնց մամուլը արդէն հասցրել է բնութագրել որպէս կաշառակերներ։ Խոշորագոյն կաշառակերների կառավարութիւն է։ Որովհետեւ հիմնականում բոլոր ղէմքերը յայտնի են, նախկին կառավարութիւններում աշխատած, բաւականին վատ համբաւ ունեցող»։

Վարչապետ Տիգրան Սարգս-
եանի հրաժարականից յետոյ առա-
ջին ելոյթում նախագահ Սարգսեա-
նը ասաց, թէ նոր կառավարութեան
կազմում հական փոփոխութիւններ
են լինելու: Արդէն ձեւաւորուած
կաբինետում, սակայն, փորձագէտ-
ներն այդ փոփոխութիւնները չեն
տեսնում՝ նկատելով, որ կառավա-
րութեան նոր անդամները պաշտոն-
ներ են զբաղեցրել նաեւ Ռոբերտ
Քոչարեանի օրօք:

«Նոյն կադերերը, որոնք աշխատել են մի ուրիշ կառավարութիւնում տարիներ առաջ, առաջինը, այսօր դա այդ կադերերը չեն: Այն մարդիկ են, որոնք այն տարիներին կարողացել են կուտակել կողուպցիայի հաշուին խոշոր սեփականութիւն, ֆինանսներ եւ դարձել են

Գնդապետ Վոլոդիա Աւետիսեան

դարիչ եմ տուել ես իրեն»:

Մեկադրոդ դատախազը հարկահամարեց նրա հակասական ցուցմունքներից յետոյ՝ վերլնթերցել նախաքննութեան ընթացքում երեք անգամ տրուած ցուցմունքները:

Վկան, ով հարցերը ընկալում էր դժուարությամբ ու պատասխանները հնչեցնում ոչ գրական հայերէնով, նախաքննութեան ժամանակ բաւականին գրագէտ ցուցմունքներ է գրել, ընդ որում, ինչպէս դատախազ Հենրիկ Պապիկեանը յայտարարեց՝ իր ձեռքով եւ իր բառերով:

«Այս հակասութիւնները մէկ
անգամ եւս հաստատում են այն
պնդումները, որ այս գործը շինծու
է», - եզրակացրեց Աւետիսեանի
փաստաբան Արա Զաքարեանը:

Դատական նիստից առաջ ազատամարտիկները դատարանի շենքի առջև կրկին բողոքի ակցիա անկացրեցին՝ պահանջելով մինչև մայիսի 9-ը ազատ արձակել իրենց մարտական ընկերոջը:

Փորձագէտ Մանուէլ Սարգսեան

օլիգարխներ: Օլիգարխների կառավարութիւն է: Դրա համար հականքան չէ՝ Ռոբերտ Քոչարեանի հետ կապուած են, չեն կապուած»:

Կովկասի ինստիտուտի տնօրէն Ալէքսանդր Իսկանդարեանը կառավարութեան կազմում որեւէ յեղափոխական փոփոխութիւն ի սկզբանէ չէր սպասէ: «Եղել են ընդամէնը փոխտեղումներ», - նոր նշանակումները մասին ասում է Իսկանդարեանը: Ինչ վերաբերում է Հանրապետր տնտեսական փոփոխութիւններին՝ ապա նրա կարծիքով երկրի տնտեսական զարգացման վրայ կառավարութեան ազդեցութիւնն այդքան էլ մեծ չէ:

«Կառավարութիւնը, իհարկէ, կարող է ինչ-որ սարսափելի միջոցներ ձեռնարկել, ինչ-որ սարսափելի սխալներ գործել, եւ դրա հետեւանքը բացասական կը լինի», - «Ազատութեան» հետ զրոյցում ասաց իսկանդարեանը:

Գագիկ Ծառուկեան.
«Այս Անգամ Յաղթանակը Շրջանցելու Ե
Մելիք-Ադամեան փողոցը»

«Բարգաւաճ Հայաստան»-ի առաջնորդը վստահեցնում է, որ առաջիկայ ընտրութիւններում Հանրապետականը այլեւս չի յաղթելու:

«Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութեան առաջնորդ Գագիկ Ծառուկեանը յայտարարել է, թէ առաջիկայում ինչ ընտրութիւններ էլ անցկացուեն՝ նախագահական թէ խորհրդարանական, իշխող Հանրապետական կուսակցութիւնը աչիւս չի չաղթելու:

Ելոյթ ունենալով «Քարգաւաճ Հայաստան»-ի քաղաքական խորհրդի եւ խորհրդարանական խմբակցութեան համատեղ նիստում՝ Ծառուկեանը մասնաւորապէս հակադարձել է Ազգային ժողովի փոխնախագահ, Հանրապետական կուսակցութեան խօսնակ էդուարդ Շարմազանովի օրերս հնչեցրած այն պնդմանը, թէ «եթէ որեւէ մէկը զալիք տարիների ընթացքում յաւակնուժէ մտախաղաչի կամ վարչապետի պաշտօնին, ապա այդ ճանապարհն անցնում է Մելիք-Աղամեան փողոցով», որտեղ գտնուում է իշխող կուսակցութեան գրասենեակը:

«Յանկադամ» համապետական
ընտրութիւն՝ դա կը լինի խորհր-
դարանական, կը լինի նախագահա-
կան, ընտրութեան հիմնական տե-
ղը, որոշողը ժողովուրդն է: Իսկ
էսօր դուք գիտէք ժողովրդի

ՀԱԿ-ը Չի Մասնակցում Կուտակայինի Շուրջ Քննարկումներին

Կուտակային բարեփոխման վե-
րաբերեալ կառավարութիւնում
ստեղծուած աշխատանքային խմբի
աշխատանքները դեռ չեն սկսուել,
չնայած Յովիկ Աբրահամեանը
խորհրդարանական խմբակցու-
թիւններին հրաւէր ուղարկել է
մօտ մէկ ամիս առաջ:

NEWS.am-ի հետ գրույցում Ազգային ժողովի «Ժառանգութիւն» խմբակցութեան պատգամաւոր Թեան Պօղոսեանը յայտնեց, որ իրենք ընդունել են վարչապետի առաջարկը, սակայն աշխատանքները դեռ սկսուած չեն:

ԲՀԿ խմբակցութեան ղեկավար Նաիրա Զոհրաբեանը NEWS.am-ի հետ զրոյցում նշեց,

«Հայկական ժամանակ». Աբրահամեանն Ու
Ծառուկեանը Ձգտում են Հասնել Վլադիմիր
Գասպարեանի պաշտօնանկութեանը

«Հայկական ժամանակ» թերթը գրում է որ, «Քաղաքական շրջանակներում նոր ինտրիգ է հասունանում: Նորանշանակ վարչապետ Յովիկ Աբրահամյանը եւ «Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութեան նախագահ Գագիկ Ծառուկեանը ջանքեր են գործադրում ոստիկանութեան պետ Վլադիմիր Գասպարեանի պաշտօնանկութեանը հասնելու համար:

Հուրեր կան, որ վարչապետ Յովիկ Աբրահամեանը մտադիր է այս Թեմայով խօսակցութիւն ունենայ Սերժ Սարգսեանի հետ:

Այն, որ վարչապետ Յովիկ Աբրահամեանը, ինչպէս նաեւ նրա խնամին՝ Գագիկ Ծառուկեանը, իրականում բարի դրացիական շարաբերութիւններ չունեն գործող ոստիկանապետ Վլադիմիր Գապարեանի հետ, թերեւս շատերին է յայտնի: Իշխանական շրջանակներում խօսում են նաեւ, որ վարչա-

**Գագիկ Մառուկեան «Բարգաւան
Հայաստան»-ի անաջնորդ**

մօտեցեցումն էլ, տեսակէտն էլ, թէ՛
էսօր որ միասնական իրենց ապ-
րելակերպի, առօրեայի վրայ զգա-
լով՝ նրանք պատրաստակամ են
կանգնելու, իրենց ձայնին տէր
կանգնելու եւ իրավիճակը փո-
խելու», - յայտարարել է «Բարգա-
ւամ Հայաստան»-ի առաջնորդը՝
շարունակելով - «Այնպէս որ, կա-
րող եմ ասել՝ այս ընտրութիւննե-
րը՝ դա կը լինի խորհրդարանական
թէ՛ նախագահական, որ ասեմ, թէ՛
այս անգամ յաղթանակը շրջանցե-
լու է Մելիք-Ադամեան փողոցը»:

Ըստ էութեան, սա Գազիկ Ծառուկեանի առաջին հրապարակային ելոյթն է իր խնամով՝ Յովիկ Աբրահամեանի վարչապետ նշանակուելուց յետոյ:

որ իրենք նոյնպէս ընդունել են առաջարկն ու իրենցից մասնակցելու է Միքայէլ Մելքումեանը: ՀՅԴ-ն նոյնպէս համաձայնուել է աշխատել կառավարութեան հետ չորսօրէնքի հետ կապուած:

«Քառեակից» միակ ուժը, որ
չի մասնակցում, Հայ ազգային կոնգ-
րեսն է: NEWS.am-ի հետ զրոյցում
ՀԱԿ խմբակցութեան քարտուղար
Արամ Մանուկեանն ասաց, որ իրենք
չեն պատրաստուում «Սերժ Սարգս-
եանի ձեւաւորած կառավարութեան
հետ ինչ -որ բան քննարկել»:

«Մենք ոչ մի քննարկման չենք մասնակցելու: Դա հաստատ է, եւ այդ մասին էլ ասել եմ արդէն խորհրդարանում», - աւելացրեց նա:

պետ Յովիկ Աբրահամեանը ցանկանում է ոստիկանապետի պաշտոնում տեսնել փոխոստիկանապետ Յունան Պողոսեանին: Վերջինս 2004–08թթ. եղել է ոստիկանութեան Արարատի մարզային վարչութեան պետ: Սա կարեւոր փաստ է, եթէ հաշուի առնենք, որ Արարատը համարուել է Յովիկ Աբրահամեանի կալուածքը, իսկ Գագիկ Ծառուկեանը լայնածաւալ բիզնէս ունի այդ մարզում:

Ուշագրաւ է, որ խօսակցութիւններ են պտտուում, թէ Վլադիմիր Գասպարեանի թիկնազօրի պետ Արշակ Յակոբեանը, ում անունը, ի դէպ, այս ընթացքում կապուել է զանազան աղմկոտ պատմութիւնների հետ, ձեռքակալուել է: Ուստիկանութեան լրատուական ծառայութիւնից, աստաջն, մեզ յայտնեցին, թէ նման բան չկայ: «Անհետեւութիւն է», - պատասխանեցին լրատուականից»:

ԼՈՒՐԵՐ

«Foreign Affairs». Լեռնային Ղարաբաղը
Ղրիմից Յետոյ

NEWS.am-ը հատուածներ է ներկայացնում ամերիկեան «Foreign Affairs» (Արտաքին Յարաբերութիւններ) ամսագրում հրապարակուած յօդուածից, որի հեղինակն է ամերիկեան ու իսրայէլական զիտնական, Քարաքական զիտութիւնների ամերիկեան ասոցացիայի անդամ Բրենդա Շաֆերը:

Մայիսի սկզբին Օբամայի վարչակազմը կը յայտարարի Հայաստանի եւ Ադրբեյջանի միջեւ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան կարգաւորման նոր ջանքերի մասին: Սրանք նմանատիպ առաջին ջանքերը չեն եւ, հաւանաբար, ոչ վերջին: Սակայն Ռուսաստանի կողմից Ղրիմի անեքսիայից յետոյ է Միացեալ Նահանգները, կարծես, աւելի քան երբեւէ ձգտում են լուծել երկարատեւ վէճը, որը Մոսկուան ուռճացնում էր տարածաշրջանում իր ազդեցութիւնը պահպանելու համար:

Մոսկուան անկաշուն ստատուսքլոն համարում է միջոց Հարաւային Կովկասն իր վերահսկողութեան տակ պահելու համար: Մի կողմից չլուծուած հակամարտութիւնը երաշխաւորում է, որ Հայաստանը չի ինդրի ռուսական զօրքերին հեռանալ: Եւ քանի դեռ Ռուսաստանն այնտեղ զօրքեր կ'ունենայ, կը կարողանայ ծնշում գործադրել Հայաստանի վրայ Արեւմուտքի հետու մնալու համար:

Խաղաղ ջանքերը յաջողութեամբ չպսակուեցին, քանի որ Միացեալ Նահանգները Հայաստանն ու Ադրբեյջանը դիտում էին որպէս հիմնական գործող անձինք՝ ուշադրութիւն չդարձնելով Ռուսաստանի դերին: Օրինակ, ԱՄՆ-ի պետաքարտուղարները եւ յատուկ բանակցողները մեղադրում էին Հայաստանի եւ Ադրբեյջանի նախագահներին, որ նրանք «իրենց ժողովուրդներին

չեն պատրաստում խաղաղութեան», Մինսկի խմբի համանախագահները նախատում էին անցեալ տարի, ինչպէս նաեւ այն բանի համար, որ չեն գալիս համաձայնութեան: Նրանք միլիոնաւոր դոլարներ են ներդրել երկու հասարակութիւնների միջեւ կապերի հաստատման համար, բայց երբեք ռազմավարութիւն չեն մշակել Մոսկուայի հետ գործ ունենալու համար, քանի որ մինչ Ղրիմը վաշինգթոնը երբեք չի ճանաչել, թէ որքանով է Մոսկուան էթնիկ հակամարտութիւնները տարածաշրջանում օգտագործում որպէս ազդեցութեան լծակներ:

Այժմ, երբ Ռուսաստանը այլ պատճառներով Արեւմուտքի պատժին է արժանացել, պատճառ չկայ ինդիրը դադարի վիճակում պահելու համար: Ռուսաստանն ապացուցեց պատրաստակնութիւնը ռազմական ուժ կիրառել (ինչպէս որ վրաստանում եւ Ուկրաինայում), ինչպէս նաեւ օգտագործել ընտրական գործընթացները եւ քաղաքացիական հասարակութեան կազմակերպութիւններն օգտագործել նպատակին համելու համար: Արեւմուտքը պէտք է դիմադրի:

Սակայն կարող են արդեօք առաջիկայ բանակցութիւնները յաջողուել: Որոշ գործօններ բարենպաստ են: Պոստինը ոգեւորուած է Ղրիմի յաջողութեամբ եւ կարծես մտադիր չէ զիջումների գնալ: Օբամայի վարչակազմում ոմանք համաձայն չեն սրա հետ՝ պնդելով, որ Պոստինը ցանկանում է կարգաւորել յարաբերութիւններն Արեւմուտքի հետ եւ որ Հարաւային Կովկասում փոխզիջումը հեշտ միջոց կարող են լինել: Սակայն սա աւելի շատ նման է ցանկացածն ընդունել որպէս իրականութիւն:

Թուրքիայի Մարդու Իրաւունքների Միութիւնը
Հայերին Ուղղուած Էրդողանի Ուղերձը
Ցեղասպանութեան Ժխտում Է Որակել

Թուրքիայի մարդու իրաւունքների միութեան Ստամբուլի գրասենեակը յայտարարութիւն է տարածել՝ նշելով, որ վարչապետ Ռեջեփ Թայյիփ Էրդողանի ցաւակցական ուղերձը հայերին սովորական ժխտողական տեքստ էր:

Թուրքական Bianet.org կայքի փոխանցմամբ՝ Մարդու իրաւունքների միութեան Ստամբուլի գրասենեակի Ռասիզմի եւ խտրականութեան դէմ յանձնաժողովը յայտարարել է, որ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին ընդառաջ սկսել է «վերջ ժխտողականութեանը» արշաւը:

Յանձնաժողովի անունից յայտարարութեամբ հանդէս եկած էրեն Քեսքինը, անդրադառնալով Էրդողանի յայտնի ուղերձին, նշել է, թէ

Թուրքիայում առաջին անգամ պետութեան
Ֆինանսաւորմամբ հայերէն գիրք է հրատարակուելու

Թուրքիայի մշակոյթի եւ սուրիզմի նախարարութիւնը պատրաստում է Յունիսին հրատարակել հայ մեծ աշուղ Սայաթ-Նովայի ստեղծագործութիւնները ներառող գիրք՝ հայերէն եւ թուրքերէն լեզուներով:

Թուրքական Sa bah-պարբերականի փոխանցմամբ՝ Թուրքիայի պատմութեան մէջ առաջին անգամ պետութեան ֆինանսաւորմամբ հայերէնով գիրք է հրատարակուելու: Հայ աշուղ Սայաթ-Նովայի ստեղծագործութիւնները հաւաքուելու են մի գրքում եւ հրատարակուեն հա-

չնայած էրդողանի յայտարարութեան լեզուն նախադէպ էր պատմութեան մէջ, սակայն տեքստը կրկին Ցեղասպանութեան հերթական ժխտումն էր:

«1915-ին Օսմանեան պետութիւնը հայ ժողովրդի հանդէպ ցեղասպանութիւն է իրականացրել: Ցեղասպանութիւնը մարդկութեան դէմ յանցանք է: Ցեղասպանութեան ժխտումն էլ մարդու իրաւունքների ծանրագոյն խախտում է»,-ասուել է էրեն Քեսքինի յայտարարութեան մէջ:

Նշենք, որ Թուրքիայի պատմութեան մէջ առաջին անգամ վարչապետը ցաւակցութիւն է յայտնել 1915-ի գոհուածներին, սակայն իր յայտարարութեան տեքստում կրկին չի հեռացել պաշտօնական ժխտողական թէգից:

յերէնով եւ թուրքերէնով:

Նշուում է, որ գիրքը գրախանութիւններում կը յայտնուի այս տարուայ Յունիսին:

Թէեւ այս ժողովածուի ստեղծման աշխատանքները մեկնարկել են 2 տարի առաջ, իշխանամէտ Sa bah-ը այն ներկայացրել է իբրեւ էրդողանի հերթական «բարեգութ» քայլը հայերի նկատմամբ իր յայտնի ուղերձից յետոյ:

Թուրքիայի մարդու իրաւունքների միութիւնը հայերին ուղղուած էրդողանի ուղերձը Ցեղասպանութեան ժխտում է որակել:

Արարատի Փեշերին Ապրող Իսլամացած
Հայերը Յոյս Ունեն Գտնել Հայաստանում
Հաստատուած Իրենց Ազգականներին

Թ ու ը ք ի ա յ ի վարչապետ Ռեջէփ Թայյիփ Էրդողանի՝ «1915թ.-ի դէպքերին առնչուող» ցաւակցական ուղերձը Արարատի (թուրքերը կոչում են Աղըր Դաղ) փեշերին բնակուող եւ ժամանակի ընթացքում իսլամացած հայերին շատ է ուրախացրել, գրում է թուրքական «Սթար» թերթը:

Նրանք նշում են, որ իրենց հիմնական

Արարատի ստորոտին բնակող՝ իրենց հիմնական իսլամացած հայեր

ցանկութիւնն այն է, որ տարիներ շարունակ որեւէ լուր չունեցած իրենց հարազատները գտնեն իրենց:

Արարատի ստորոտին գտնուող, նախկինում հիմնականում հայաբնակ գիւղերում մնացածները պահանջում են բացել հայթուրքական սահմանը:

Նրանք նշում են, որ այստեղ բնակւում են տարիներ շարունակ, իսկ իրենց պապերը ստիպուած են եղել լքել այստեղի բնակավայրերը: Նրանք էրդողանի յայտարարութիւնն առաջընթաց են համարում եւ ուրախանում են:

Ժամանակի ընթացքում իսլամն ընտրած գիւղացիներն ասում են. «Հայաստանն ու Թուրքիան թող բացեն սահմանը: Հանգիստ գնանք մեր հարազատներին հիւր, նրանք

ապահովութեան երաշխիքներ, ներառեալ խաղաղապահ ուժեր:

Դեսպան Ուորըլթի կարծիքով ժամանակը եկած է որպէսզի Հայաս-

էլ մեզ տեսնելու թող գան: Երկար տարիներ մեր մերձաւորներից լուր չունենք: Վարչապետի այս դրական կեց-ւածքի շնորհիւ նրանք կը գան ու կը գտնեն մեզ»:

68-ամեայ Զէքի Շ.-ն նշում է, որ իրենք շատ երջանիկ են, որ Թուրքիայի վարչապետն առաջին ագամ հասկացել է իրենց ցաւը:

«Դա աննկարագրելի ուրախութիւն է մեզ համար: Մեր պապերն այստեղից արտաքսուել են: Մնացել ենք մենք: Տարիներ շարունակ այստեղ ապրել ենք խաղաղութեամբ»,-ասում է նա՝ նշելով, որ իր զաւակներն ու թոռները Հայաստանում բնակուող իրենց մերձաւորներին տեսնել են երազում:

տանի եւ Ատրպէյճանի ղեկավարները իրենց ժողովուրդները պատրաստեն խաղաղութեան, փոխադարձ վստահութեան երաշխիքներ ստեղծելով:

Անգարա Երկիստութեան Կոչ Կ'ընէ

Շարունակուած էջ 1-էն

Դաւութթօղլու այս կոչին Հայաստանի կողմէ տակաւին պաշտօնական արձագանք եղաւ, սակայն, Ապրիլ 24-ի նախօրէին Թուրքիոյ վարչապետ Էրտողանի անակնկալ յայտարարութիւնը Հայաստանի իշխանութիւններ որակեցին «ժխտման ու քողարկման հերթական՝ աւելի կատարելագործ-

Մինսքի Խումբի Ամերիկացի Համանախագահը

Շարունակուած էջ 1-էն

թիւն, որուն անոնք արժանի են», - ըսած է Մինսկի խումբի ամերիկացի համանախագահը:

Ուորըլթ նաեւ ներկայացուցած է ընդունուած փոխզիջման հիմնական տարրերը, յայտնելով, որ անոնք կը կազմեն Մինսկի խումբի ու Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան վերաբերեալ ԱՄՆ քաղաքականութեան հիմքը եւ ընդգծած է, որ անոնք պէտք է դիտարկուին որպէս անբաժանելի ամբողջականութիւն:

Ըստ Ամերիկացի դիւանագէտին, համաձայնութեան հիմնական տարրերը կը կազմեն հետեւեալ կէտերը.

Առաջին, նկատի առնելով Լեռնային Ղարաբաղի բարդ պատմութիւնը, վերջնական ճակատագիրը պէտք է ճշդուի ապագային կայանալիք հանրաքուէի միջոցաւ:

Երկրորդ, նախկին Լեռնային

ուած դրսեւորում», ընդգծելով որ հայերու եւ Հայաստանի նկատմամբ Թուրքիոյ վերաբերմունքը պատմութիւն չէ, քանի որ ամբողջութեամբ կը շարունակուի արդի քաղաքականութեան մէջ, իսկ լաւագոյն դրսեւորումներն են Հայաստանի ապօրինի շրջափակումը եւ Հայաստանի նկատմամբ Թուրքիոյ վարած քաղաքականութիւնը միջազգային ատեաններէն ներս:

Ղարաբաղի ինքնավար մարզի սահմաններէն ներս գտնուող տարածքին վրայ պէտք է հաստատուի ժամանակաւոր կարգավիճակ՝ նուազագոյնը ապահովութեան եւ ինքնակառավարման երաշխիքներով:

Երրորդ, գրաւեալ տարածքները, որոնք կը գտնուին Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ, պէտք է վերադարձուին Ատրպէյճանի հսկողութեան տակ:

Չորրորդ, պէտք է հաստատուի միջանցք՝ Հայաստանը եւ Լեռնային Ղարաբաղը իրարու կապող: Ան պէտք է ըլլայ բաւականաչափ լայն, ապահով անցք տրամադրելու համր, սակայն պէտք չէ ընդգրկէ ամբողջ Լաչինի շրջանը:

Հինգերորդ, մնալուն լուծում ապահովելու համար, գաղթականներն ու տեղահանուածները պէտք է վերադառնան իրենց նախկին բնակարանները:

Վեցերորդ, համաձայնութիւնը պէտք է ընդգրկէ միջազգային

ՍԵՊՈՒՅ ԳԱԼՊԱՔԵԱՆ

«ՆԱԽԱԳԱՅ ԸՆՏՐԵԼՈՒ ԽՈՐՅՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՍՈԴԵԼՆ ԱԻԵԼԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ Է»

ԱՆՈՒՇԹՐՈՒԱՆՑ
«168Ժամ» առցանց
լրատուական կայք

Արդէն երկրորդ շաբաթն է՝ Լիբանանը չի կարողանում ընտրել իր 13-րդ նախագահին: Մայիսի 25-ին լրանում է գործող նախագահ Միշէլ Սուլէյմանի պաշտօնավարման ժամկետը, իսկ մինչ այդ Լիբանանի խորհրդարանը պէտք է ընտրի երկրի նոր նախագահ: Անցեալ Չորեքշաբթի խորհրդարանական նիստի ժամանակ առաջադրուած միակ թեկնածուն չհաւաքեց ձայների անհրաժեշտ 2/3-ը, իսկ այսօր կայացած նիստի ժամանակ էլ չապահովուեց քուէարկութիւն անցկացնելու համար անհրաժեշտ քուորումը: «Երկիրը գնում է դէպի պարապոլիս», - այս մասին «168 ժամի» հետ զրոյցում ասաց Լիբանանի խորհրդարանի հինգ հայ պատգամաւորներից մէկը՝ խորհրդարանի «Հայկական Համախոհական Խմբաւորման» անդամ, Սոցիալ-Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցութեան կենտրոնական վարչութեան փոխատենապետ Սեպուհ Գալպաքեանը: Նա նաեւ Լիբանանի խորհրդարանում Սաադ Հարիրիի գլխաւորած «Ալ Մուստաքպալ» խորհրդարանական խմբակցութեան անդամ է:

Ըստ Սեպուհ Գալպաքեանի՝ երկրի խորհրդարանում ներկայացուած երեք հիմնական քաղաքական խմբակցութիւնները համաձայնութեան չեն գալիս: - Պարոն Գալպաքեան, արդեօք Լիբանանի խորհրդարանի պատգամաւորները չեն կարողանում որոշում կայացնել նախագահ ընտրելու հարցում, այլ սպասում են դրսի ուժերի միջամտութեանը, ինչպէս եղել է սովորաբար:

- Առայժմ այդտեղ չենք հասել: Առայժմ ներքին մակարդակով են ընթանում բանակցութիւնները: Ի դէպ, այս անգամ որեւէ պետութեան արտաքին միջամտութիւն այնքան էլ զգալի չէ, որովհետեւ, եթէ լինէր այդպիսի բան, արդէն իսկ առաջին կամ երկրորդ փուլից ի յայտ կը գար: Տարածաշրջանի ծանր ու կարեւոր հարցերի ներքոյ Լիբանանն ու նրա նախագահի ընտրութիւնը հետաքրքրութիւն չեն ներկայացնում դրսի ուժերի համար: Այս օրերին ու առաջիկայում իրանեան եւ ամերիկեան բանակցութիւնները կան, կան Սիրիայի եւ Եգիպտոսի նախագահի, Իրաքի խորհրդարանական ընտրութիւնները, եւ մեծ տէրութիւններն աւելի շատ կենտրոնացած են այդ հարցերի ու այդ շրջանների վրայ:

- Իսկ երկրի ներսում ուժերն ի՞նչ են ուզում:

- «Մարտի 8» քաղաքական ուժը փորձում է «Մարտի 14» քաղաքական ուժի մէջ ներառուած ամենամեծ խմբաւորման՝ «Ալ Մուստաքպալ» հոսանքի ղեկավար Սաադ Հարիրիին համոզել, որ թեքուի դէպի իրենց՝ փոխարէնն ինչ-որ առաջարկներ անելով եւ խոստումներ տալով: Սակայն այդ ցանկութիւնն իրականութիւն դառնալուց առայժմ հեռու է, քանի որ երկու ուժերն էլ տարիներով հակասութիւններին մէջ էին: (Նշուած երկու ուժերը 2005 թուականի Մարտին ստեղծուած երկրի հիմնական քաղաքական ուժերն են՝

Սիրիայի իշխանութիւնների քաղաքականութեան հանդէպ ունեցած յստակ ու միմեանցից խիստ տարբեր դիրքորոշմամբ.- Ա.Թ.):

Մի բան յստակ է, որ մենք գնում ենք դէպի քաղաքական դատարկութիւն: Չեմ կարծում, թէ մինչեւ Մայիսի 25-ն ուժերը համաձայնութեան գտն, եւ Լիբանանի նախագահի ընտրութիւնը հաւանաբար կ'ուշանայ, մինչու որ կա՛մ լիբանանցիները դրսից միջամտութիւն խնդրեն, կա՛մ տարածաշրջանում կարեւոր հարցերն աւարտուեն, հետաքրքրութիւն ստեղծուի Լիբանանի հանդէպ, եւ ընտրութիւնը կայանայ: Ի դէպ, այսպիսի մի շրջան եղել է. նախորդ նախագահի ընտրութիւնից առաջ վեց ամիս շարունակ երկիրը նախագահ չի ունեցել: Նորից գնում ենք դէպի դրան:

- Դուք ի՞նչ ուժ եք տեսնում նախագահի պաշտօնում:

- Նախ՝ ասեմ, որ առանց գործող ուժերի միջեւ համախոհութեան, հնարաւոր չէ ընտրութիւն կատարել: Մենք՝ «Ալ Մուստաքպալ» խմբակցութեան անդամներս, ուզում ենք, որ մեր թեկնածուն լինի «Մարտի 14» քաղաքական ուժի շրջանակից դուրս եկած մարդ, մեզ համար այս դէպքում անձը կարեւոր չէ, կարեւոր են «Մարտի 14»-ի որդեգրած ուղղութիւնն ու նրա ապագայի ծրագրերը, որոնցից ամենակարեւորն ուժեղ պետականութեան ստեղծումն է, ինչի համար այս քաղաքական միաւորումը պայքարում է 2005 թուականից ի վեր, Ռաֆիք Հարիրիի սպանութիւնից յետոյ:

Պայքարում ենք, որ պետութիւնն ուժեղ դառնայ, երկրում չմնան այնպիսի ուժեր, որոնք իրենց ունեցած գէնքերով գերակայ են զգում իշխանութիւնների հանդէպ: Բոլորին յատնի այդ ուժերն իբր թէ այդ գէնքերը պահում են իսլալիզմի դէմ դիմադրութեան համար, բայց դրանք յաճախ դէպի երկրի ներս են ուղղում, երբեմն էլ ուղղում են դէպի Սիրիա, ինչը մենք ամբողջովին սխալ ենք համարում: Դա միջամտութիւն է այլ երկրի ներքին խնդիրներին, հենց այդ պատճառով էլ Լիբանանն ընկաւ ծանր օրերի գիրկը:

Անցեալ տարի երկրում մեծ ահաբեկչական դէպքեր տեղի ունեցան. դա պատասխան էր «Հրզպալաւ» շարժման՝ Սիրիա մուտք գործելուն: Հիմա, բարեբախտաբար, այդ առումով վիճակը հանդարտ է Լիբանանում, բայց դա չի նշանակում, թէ չի կարող կրկնուել:

Շաբ.ք էջ 18

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ապրիլ 24, 2014-ին Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցութիւնը Կ. Պոլսոյ մէջ իր մասնակցութիւնը քերաւ Հայոց Ցեղասպանութեան ոգեկոչման ձեռնարկներում: Այս առաջին անգամ էր որ հայկական ֆաղափական կուսակցութիւն մը կը մասնակցի Թուրքիոյ մէջ Ապրիլ 24-ի ոգեկոչման:

Բոլոր այն հայկական կազմակերպութիւնները, որոնք կ'ուզեն ներդրում ունենալ Հայոց Ցեղասպանութեան իրականութիւնը Թուրքիոյ կողմէ մանաչման գործին մէջ, պէտք է միանան ընդհանուր հարթակի շուրջ ստեղծելու համար ընդհանուր աշխատանքային եւ համա-գործակցութեան դաշտ մը Ցեղասպանութեան 100-ամեակի սեմին:

Այս հեռանկարով Կ. Պոլսոյ մէջ հանդիպումներ տեղի ունեցան Թուրքիոյ ֆաղափացիական հասարակութեան հետ, յատկապէս Իսթանպուլի Մարդու Իրաւունքներու մասնաճիւղին հետ (Insan Haklari Dernegi), ինչպէս նաեւ Թուրքիոյ Կանաչներ եւ Ձախ Ապագայ կուսակցութեան (Yesiller ve Sol Gelecek Partisi) հետ:

24 Ապրիլ 2015-ի ոգեկոչումները տեղի պիտի ունենան Անաթոլիոյ աւելի քան 20 ֆաղափներու մէջ, ինչպէս նաեւ Կ. Պոլսոյ մէջ այս հարթակի միումով:

Ժողովուրդը պատրաստ է այս ձեռնարկներուն, այս նպատակով նախաձեռնող խումբեր պիտի կազմուին 2015-ի տարուան ընթացքին եւ յատկապէս Ապրիլ 24-ին:

Այս միջոցառումները կարեւոր են, որովհետեւ առանց Հայոց Ցեղասպանութեան մանաչման եւ հայ ժողովուրդի արդար իրաւունքներու վերադարձուելուն կարելի պիտի չըլլայ Թուրքիոյ հասարակութիւնը ժողովրդականացնել:

Մենք կոչ կ'ուղղենք բոլոր այն ուժերուն, որոնք կը փափաքին աշխատիլ այս միութեան մէջ, որ միակ միջոցն է ապագայի յաղթանակին:

Ա.Դ.Հ.Կ. Ֆրանսայի Վարիշ Մարմին
Փաքիզ, 24 Ապրիլ 2014

Ա.Դ.Հ.Կ. «ՀԱՅ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԽՈՐՅՈՒՐԴ»-Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԸՆԿ. ՍԱՐՕ ՄԱՐՏԻՐԵԱՆԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑԸ «LE PARISIEN» ԹԵՐԹԻՆ

Ա Լ Ֆ Ո Ր Վ Ի Լ

«Հայոց Ցեղասպանութիւնը կը մնայ խարսխուած մեր մէջ»: Կէսօրին, արարողութեան ընթացքին, փայլք մը կ'անցնի երկիրքէն, յոյսի մը պէս որ Հայոց Ցեղասպանութիւնը պիտի ընդունուի թուրք պետութեան կողմէ: Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցութեան Ֆրանսայի վարիչ մարմնի ատենադպիր, Սարո Մարտիրեան ծնեալ Թուրքիա

35 տարիներ առաջ, հարիւրաւոր անձերու հետ մասնակցեցաւ Ալֆորվիլի մէջ տեղի ունեցած Ցեղասպանութեան 99-րդ նշումին: Ցեղասպանութիւնը, որ գործադրուած է Օսմանեան կայսրութեան կողմէ 24 Ապրիլ 1915-էն սկսեալ: Մօտ մէկ տարուան ընթացքին 1.5 միլիոն հայեր կոտորուեցան եւ արտաքսուեցան: Դրժելով կոտորածին իրականութիւնը, Չորեքշաբթի օր, Թուրքիոյ վարչապետ Ռէճէփ Թայյիփ Էրտողան յայտնեց իր «ցաւակցութիւնները» անոնց ժառանգորդներուն:

Թղթակից-Հիմգշաբթի օր դուք Թուրքիա կը գտնուէիք Աշտու համար ցեղասպանութիւնը: Այս առաջին անգամն է՞ր:

Սարո Մարտիրեան - Երբ Ալֆորվիլի հասայ 5 ամսական էի եւ երբեք չէի ուզեր վերադառնալ Թուրքիա: Հայոց ճակատագիրը շատ դժուար է այնտեղ: 2010

թուականին թրքական կուսակցութիւն մը ցոյց կազմակերպեց եւ ես զգացի որ անոնց կողքին պէտք է ըլլալի: Այդ տարի գացի երեք ֆրանսահայ ներկայացուցիչներու հետ: Շատ ուժեղ եւ խորհրդանշական պահեր էին:

Թղթակից-Ի՞նչ բանն է որ ձեզ կը ոգեւորէ Ալֆորվիլի 99-րդ Աշտումին:

Սարո Մարտիրեան-Այդ կը ներկայացնէ մեր պայքարը ի չիշատակ մեր նահատակներուն, իրաւունքներու պահանջատիրութեան եւ արդարութեան համար: Այդ մեր պարտականութիւնն է, որ ամէն տարի կը չիշատակենք: Մօտաւորապէս մէկ դար ետք, ան կը մնայ խարսխուած մեր մէջ: Մենք պիտի չհրժարինք:

Թղթակից-Ձեր կուսակցութիւնը ի՞նչ ալ հաստատուած է...

Սարո Մարտիրեան-Հնչակեան

Շաբ.ք էջ 18

ՍՈՒՐԻԱՅԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐԸ ԿԸ ՀԱՍՆԻ \$900,000Ի

Սուրիոյ Հայութեան Զօրակցութեան Միացեալ Մարմնի (ՄԱՐՖ) կազմակերպութեամբ «Հայք3» (HyeAID3) համերգը տեղի ունեցաւ Կլէնտէյլի Ալեքս թատերասրահին մէջ, Ապրիլ 29, 2014ին, հանգանակելով 100,000 տոլար Սուրիահայութեան համար: Միացեալ Մարմինը Քեսապահայութեան իր պապենական հողերէն տեղահանումէն ետք, որ պատահեցաւ Մարտ 21ին, ալլ 100,000 տոլար մը դրկուած էր Քեսապահայութեան համար:

Համերգը սկսաւ Արամ Խաչատուրեանի գործերու փունջով մը Արմէն Ահարոնեանի կողմէ նուագուած դաշնակի վրայ եւ իր նուագախումբին ընկերակցութեամբ: Զեռնարկի հանդիսավարութիւնը կատարեց արուեստագիտուհի-հեռուստալրագրող Նունէ Աւետիսեանը իր բացման խօսքը սկսելով Վահան Թէքէեանի «Կ'անձրեւէ Տղաս»-ով»

Բայց կու լաս, տղա՛ս- Մուրիմ մէջլակարծ
Ծանր արցունքներ աչքէդ կը գործին...

Լա՛ց անմեղուքեան արցունքը անդարձ,

Լա՛ց չգիտնալով, խեղճ, անգէտ տղա՛ս,

Խեղճ որսը կեանքին, ա՛հ, լա՛ց, որ մեծնաս...:

Աւետիսեանը շնորհակալութիւն յայտնեց ներկայ բոլոր հանդիսատեսներուն, ինչպէս նաեւ սիրայօժար կերպով համերգին մասնակցող բոլոր արուեստագէտներուն: Ան Պարոյր Սեւակի խօսքերով հաստատեց հայ ժողովուրդի կամքը՝ «Կա՛նք: Պիտի լինենք: Ուղեւ... շատանա՛նք»:

ՄԱՐՖի Գործադիր Մարմնի ատենապետ Զաւէն Խանճեանը խօսք

առնելով յայտնեց, «Սուրիական տագնապի երկունքէն ի վեր, երրորդ անգամ ըլլալով հաւաքական ուխտով եւ զօրակցութեան փայլուն եւ հրաշալի արտայայտութեամբ, հաւաքուած ենք՝ խուռնեւորամ անգամ մը եւս հաստատելու եւ բարձր աղաղակ հաւաստիացնելու՝ պատնէշի վրայ, թէեւ արիւնաքամ, տեղահան եւ հարկւումեայ եղեռնը յուշող, կենցաղային անմարդկային պայմաններու տակ կոտորացող վէրքով, բայց տակաւին դիմադրող, դիմացող եւ տոկացող, մեր սուրիահայ ազգակիցներուն՝ թէ՛ մենք հո՛ս ենք: Թիկունք ենք մենք»:

Ան աւելցուց, «Մենք, երկրագունդի վրայ ծփացող զաւակները Հայկեան ցեղի, իրաւունք չունինք ցեղասպանութեան հարկւումեակ ոգեկոչելու եթէ հաւաքաբար մեր կամքի դնդերներու ամբողջ ուժգնութեամբ, չպայքարինք տեղահան Քեսապցիին վերադարձնելու իր պապենական մայր հողին եւ կամ բնաջնջումի վտանգէն փրկելու մեր Սուրիահայ բոլոր ազգակիցները»:

Զեռնարկին ներկայ էին ՄԱՐՖի մաս կազմող եկեղեցիներու ղեկավարները՝ Առաջնորդներ Մուշեղ արք. Մարտիրոսեան եւ Յովնան արք. Տէրտէրեան, Անտոն Ծ. Վրդ. Ադամեան եւ Վերապատուելի Հենտրիք Շահնազարեան: Մօտակայ շրջաններէն ներկայ եղող կղերականներու կողքին Պոլիսէն ներկայ էր Հայոց Պատրիարքարանի Կրօնական Ժողովի ատենապետ Թաթուլ Ծ. Վրդ. Անուշեան: Նաեւ ներկայ էին կազմակերպչական ներկայացուցիչներ՝ Հայ Օգնութեան Միութեան Կեդրոնական Վարչութեանէն՝ Անի Քէշիշեան եւ Շրջանա-

Շաբ.ք էջ 18

«ԿԱՅԾ» ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԶԵՌՆԱԾ «ՈՒՂԵԼՈՐՈՒԹԻՒՆ ԴԵՊԻ ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՖԻԼՄԻ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԼԵՆՏԵՅԼԻ ՄԷՋ

Մեծ Եղեռնի 99րդ տարելիցին առթիւ «Կայծ» Երիտասարդաց Միութիւնը, իր յարգանքի տուրքը մատուցած էր ապրիլեան եղեռնին նախաձեռնելով «Ուղեւորութիւն դէպի Արեւմտեան Հայաստան» ֆիլմի ցուցադրութեան, որ տեղի ունեցաւ Ուրբաթ Ապրիլի 25ին 2014, Կլէնտէյլի Հանրային գրադարանին մէջ, խուռնեւորամ բազմութեան մը ներկայութեան:

«Կայծ» Երիտասարդացի անունով օրուան հանդիսավար Գրիգոր Մոլոյեան ոգեկոչելով մեծ Եղեռնի 99րդ տարելիցը ներկաները հրաւիրեց մէկ վայրկեան յօտնկայս լուրթեամբ յարգելու մեր մէկ ու կէս միլիոն նահատակներու յիշատակը: Ան բուռն կերպով դատապարտեց Օսմանեան պետութեան հայաջինջ քաղաքականութիւնը, ինչպէս նաեւ իրտողանի մետասաներորդ բոլէշին յայտնած ցաւակցութիւնը: Միաժամանակ ամերիկեան գոնկիւնսէն պահանջեց ցեղասպանութեան ճանաչում եւ պահանջատէր հայ ժողովուրդի արդար դատի հատուցում: Այնուհետեւ կարդաց «Ուղեւորութիւն դէպի

Յարութիւն Ֆօտուլեան

րունդը իրագեկ դարձնել մեր արմատներուն, երբեմնի մեր աւաններուն եւ տարածքներուն մասին, որոնք հազարամեակներ շարունակ հայաբնակ վայրեր եղած են:

Աւելի քան մէկ ժամ տեւող այս շահեկան ֆիլմի ցուցադրութիւնը սկսաւ Պոլիս քաղաքէն, հայութեան երբեմնի մշակութային օրրանէն, որ իր ազգային, կրթական, կրօնական եւ ալլ փառապանծ հաստատութիւններով,

Արեւմտեան Հայաստան» ֆիլմի հեղինակ շնորհալի արուեստագէտ Յարութիւն Ֆօտուլեանի հակիրճ կենսագրականը:

Նախքան ֆիլմի ցուցադրութիւնը, Յ. Ֆօտուլեան համառօտ կերպով բացատրեց այս պատմավաւերագրական ֆիլմի պատրաստութեան տուն տուող պատճառներուն մասին, որ ուրիշ բան չէ քան հայրենասիրական մղում մը, նպատակ ունենալով հայ նորահաս սե-

հանդիսացած է բոլորի ուշադրութեան առարկան ու պարծանքը: Արդարեւ Ոսփորի Նեղուցի գեղածիծաղ ափին հասակ առած հոյակերտ պալատները, դղեակներն ու երկնասլաց գեղակերտ մինարէներով մզկիթները ցուցումն են Պալեան գերդաստանի եւ Սինանի ճարտարապետական անգերազանցելի յղացքներուն, որոնք փառքը կը կազմեն Օսմանեան կայսրութեան:

Շաբ.ք էջ 19

Bedros S. Maronian
818/500-9585

Siamanto B. Maronian
818/269-0909

SERVING THE COMMUNITY SINCE 1975

More locations and more ways to service your insurance and financial needs

6300 Wilshire Blvd, Suite 1900
Los Angeles, CA 90048

805 East Broadway
Glendale, CA 91205

300 N. Lake Ave, Suite 500
Pasadena, CA 91101

- Life Insurance
- Health Insurance
- Group & Individual
- Long Term Care
- Disability

- Estate Planning
- Will & Living Trust
- Full Annual Review
- Mortgage Protection
- College Planning

- Workman's Compensation
- Employee Benefits
- Annuity
- IRA
- 401K & 403B

Seniors 65 & Up

Medicare Supplements • Insurance • Prescriptions Drugs RX • Benefits

Insurance coverage can help you financially!

Ապահովագրութիւնը Աճիրաժեղտ է

Coverage & Protection should be on the top of your priority list.

ՍԱՆ ՏԻԷԿՈՅԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ
ԱՊՐԻԼ 24Ի ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ
ԵՒ ՄՈՍԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆ՝

ՊՕՂՈՍԾ ԳՈՒԲԵԼԵԱՆ

Հինգշաբթի 24 Ապրիլ յետմիջօրէին, Հրաչին հետ ճամբայ ելանք ներկայ գտնուելու՝ Հայոց Յեղասպանութեան 99րդ տարելիցին նուիրուած շատ յուզիչ ոգեկոչման հանդիսութեան, կազմակերպութեամբ՝ UCSD համալսարանի հայ ուսանողութեան: Հրաչը երկու տարի առաջ, նոյն համալսարանին մէջ Ապրիլեան ոգեկոչման գլխաւոր բանախօսը եղած էր, իսկ անոր հայրը՝ տասնըհինգ տարիներ առաջ:

Երեկոյեան ժամը 7:30ին, հանդիսավար Վահէ Լէփէճեան, բացումը կատարեց հանդիսութեան ու մօտ 300 ներկաներ յոտնկայս մտիկ ըրին ամերիկեան ու հայկական զոյգ օրհներգները: Ապա Տէր Տաթեւ Թաթուլեան օրհնեց ներկաները ու ոգեկոչեց Մեծ Եղեռնի մէկ ու կէս միլիոն հայ զոհերուն յիշատակը, վերջիշելով նաեւ հրեաներուն ու տարբեր ազգութիւններու ցեղասպանութեան զոհերը: Գլխաւոր բանախօսներն էին Սան Կապրիէլ Վալիէն՝ Նարէ Բիւփէլեան եւ Սամ Սիմոնեան, Թէքսաս, Տալլասէն: Հրաչ Գուբեյեան բովանդակալից կերպով ներկայացուց Սիմոնեանին անձն ու գործը:

Երկու ժամ տեւող յայտագրի ընթացքին եղան երգեր, նուագ, ասմունք ու տրամախօսութիւն, համալսարանականներու կողմէ:

Ասմունք՝ Նոնա Ակոբեան: Մելինէ Գրիգորեան, դաշնակի վրայ՝ Արման Սահակեան: Երգ՝ Նաթալի Ավուճեան, Սօսէ Արամունի եւ Արա Տապանճեան: Պար՝ Փաթիլ պարախումբ եւ Նաթալի Փոստալճեան: Նուագ՝ Արման Սահակեան: Տրամախօսութիւն՝ Լիւսի Ու-

նանեան եւ Ամանտիփ Գահլոն: Յուզիչ՝ որակեցինք երեկոն, ելլելով այն իրողութենէն, թէ հայ ուսանողութիւնը անթերի ոգեկոչման հանդիսութիւն կազմակերպած էր եւ սիրտը դրած էր անոր մէջ: Գալով զոյգ բանախօսներուն, բարեբախտաբար, երկուքն ալ լալկան շեշտն ու ախ ու վախը բացառելով, բոլորովին արդիական շունչ տուած էին իրենց խօսքին բովանդակութեանը ու երիտասարդ սերունդին փոխանցելիք պատգամին:

Գլխաւոր բանախօս գործարար Սամ Սիմոնեանը, իր հաշուարկուած անկեղծ խօսքը ցեղասպանութեան տխրաթախիժ պատկերներով չխճճեց: Այլ գործնական հայրենասիրութեամբ, իր եւ կնոջը հիմնած Թուժօ Կեդրոնի գործունէութեան անդրադարձաւ, շեշտը դնելով Հայաստանէն դուրս վտանգաւոր համեմատութիւններ ստացած արտագաղթը կասեցնելու միտող անոր հայրենասիրական առաքելութեանը: Անիկա հայրենաբնակ ու Սփիւռքի ունեւորներուն հասցեագրուած իր խօսքով, փորձեց շատ կարեւոր պատգամ մը փոխանցել անոնց՝ «Եթէ կ'ուզէք որ հայրենաբնակ հայը օտար հորիզոններ չգաղթէ, փոխանակ ձեր շահոյթը ամբողջութեամբ արտասահման ներդրելու՝ Հայաստանի մէջ արդիական շահաւէտ գործատեղիներ բացէ՛ք, ապրուստի ու արժանաւոր կեանքի պայմաններ ստեղծելու տեղաբնակ հայուն, իմ եւ կնոջ օրինակէն օգտուելով...» Հանդիսութեան աւարտին բակին մէջ, մոմավառութեան արարողութիւն տեղի ունեցաւ ներկաներու մասնակցութեամբ:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՄԱԽԱՐԲԵՐԴՑԻՆԵՐՈՒ ՌԵՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Նստած՝ ձախէն աջ – Արա Ահարոնեան, Մէյրի Նաճարեան, դոկտ. Կարպիս Տէր Եղիայեան, Յասմին Շաքարեան – Անեմեան Ուֆի՝ ձախէն աջ – Գրիգոր Գիգիւրեան, Մարի Թիւթեյեան, Գէորգ Պետիկեան, Շաբէ Սաղտեան, Ճանիկ Գալսեան

Սփիւռքի տարածքին մեծ ու բարերար դերեր ունեցած են հայրենակցական մեր բոլոր միութիւնները: Իրենց պապենական հողերէն եւ տուներէն վտարուած մեր ժողովուրդը, օտար երդիքի տակ հագիւ ինքզինք գտած, անմիջապէս իր հայրենակիցներուն միանալով, մտածած է իր կարելի բոլոր միջոցներով, կենսական ապրուստի եւ ուսման կարօտեալ իր միւս հայրենակիցներուն գործնականապէս օգնութեան ձեռք երկարել:

Պատմութիւնը վկայ, յատկապէս Ամերիկայի այս ափերուն, մեր այս միութիւնները իրենց օրինակելի եւ օրհնաբեր դերը ունեցած են ամէնուրեք մեր ժողովուրդի զաւակներու կեանքին մէջ:

Մեկնելով այս կենսական պարտաւորութիւններէն ու պարտականութիւններէն, վերջերս Լոս Անճելըսի մէջ խումբ մը մտահոգ Համախարբերդցիներ հաւաքուելով գումարեցին պատմական ժողով մը, որու ընթացքին կեանքի կոչեցին հիմնադիր վարչութիւն մը, որ պիտի համակարգէ նորակազմ միութեան բոլոր աշխատանքները:

Սոյն միութիւնը կոչուած է Ամերիկայի Համախարբերդի Մշակութային Միութիւն, որուն պետա-

կանօրէն «տուրքէ գուրկ» միութեան մը ճանաչողութեան աշխատանքները կը տարուին:

Լիայոյս ենք, որ Միացեալ Նահանգներու տարածքին մեր բոլոր հայրենակիցները պիտի համալսուին միութեանս հովանիին տակ եւ նեցուկ կանգնին անոր այն կոչումին, որուն ծնունդ տուած է մեր այս միութիւնը:

Հիմնադիր վարչութեան անդամներն են.-

Դոկտ. Կարպիս Տէր Եղիայեան – ատենապետ

Արա Ահարոնեան – փոխ ատենապետ

Գէորգ Պետիկեան-քարտուղար
Մարի Թիւթեյեան – ատենադպիր (հայերէն)

Մարի Նաճարեան- ատենադպիր (անգլերէն)

Յասմին Շաքարեան-Աճեմեան – զանձապահ

Գրիգոր Գիգիւրեան, Ճանիկ Գալսեան եւ Շաքէ Սաղտեան խորհրդականներ:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու եւ մանրամասնութիւններու համար դիմել քարտուղար՝ Գէորգ Պետիկեանին.-

Հեռաձայն.- 818-244-5997 կամ՝ E Mail: bedig43@aol.com

ՂԱԶԱՐՈՍ ԱՂԱՅԵԱՆԻ ԾՆՆԴԱՎԱՅՐՈՒՄ
ՄԵԾԱՐՈՒԵՑ ԳՐՈՂ-ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԻ ՅԻՇԱՏԱԿԸ

Վրաստանի հայ գրողների «Վերնատուն» միութեան (նախագահ՝ Գէորգ Մնիթեան) նախաձեռնութեամբ եւ Վիրահայոց թեմի «Հայարտուն» կենտրոնի աջակցութեամբ, Մայիսի 3-ին Բոլնիսի շրջանի Բոլնիս գիւղում նշուեց աւանդական աղայանական տօնը: Հայ մեծ գրող Ղազարոս Աղայեանի ծննդավայր էին ժամանել պատուիրակութիւններ Թբիլիսիից, Զաւախքից, Երեւանից, Աղայեանի տուն-թանգարանի բակում հաւաքուել էին դպրոցականներ, ուսուցիչներ, ծնողներ, գրականութեան նուիրեալներ, ընթերցասէր հասարակացութեան ներկայացուցիչներ: Տօնական միջոցառմանը ներկայ

էին Վիրահայոց թեմի հոգեւոր հայրեր՝ Տէր Նարեկ քահանայ Ղուշթեանը, Տէր Արմաշ քահանայ Պօղոսեանը, Բոլնիսի մունիցիպալիտետի վարչութեան նախագահի պաշտօնակատար Ալեքսանդրա Օբոլաճեան, Բոլնիսի մունիցիպալիտետի սակրեբուլոյի նախագահ Զոնի Խեցուրիանին, Ղազարոս Աղայեանի ազգակիցներ Ռուբէն Աղայեանը եւ Արմէն Շահադեանը:

Բակում տեղադրուած գրողի արձանը զարդարուեց ծաղիկներով: Այցելուների կողմից անուանի մանկավարժի արդէն 50-տարի գործող տուն-թանգարանը եւ գրադարանը դիտելուց յետոյ, տօնական միջոցառումը բացեց Վրաս-

տանի հայ գրողների «Վերնատուն» միութեան նախագահ, աղայանական օրուայ նախաձեռնող եւ անընդմէջ իրականացնող Գէորգ Մնիթեանը:

Միջոցառմանը ելոյթ ունեցան եւ Աղայեան մեծ մանկավարժի, գրողի, հասարակական գործչի եւ հրապարակախօսի գործունէութեան մեծարման, հայ եւ վրաց ժողովուրդների բարեկամութեան յարատեւութեան խօսք ասացին ելոյթ ունեցող տեղական իշխանութիւնների ներկայացուցիչները, հիւրերը:

Միջոցառման վարողը Աղայեանի տուն-թանգարանի գրադարանին եւ տեղի հանրային դպրոցին փոխանցեց նոր հրատարակուած գրքերի օրինակներ:

Գիւղի բնակչութեանը շնորհաւորելով աղայանական աւանդական տօնակատարութեան կապակցութեամբ, Վիրահայոց թեմի «Հայարտուն» կենտրոնի համակարգող Լեւոն Զիդիլեանը վարեց միջո-

ցառման գեղարուեստական մասը, որին իրենց գեղեցիկ ասմունքով մասնակցեցին տեղի դպրոցի սաները, ինչպէս նաեւ Թբիլիսիից ժամանած երգիչ-կատարողները, գեղարուեստական ղեկավար Պաւել Օգանեզովի գլխաւորութեամբ:

Ղազարոս Աղայեանը ծնուել է 1840 թուականի Ապրիլի 16-ին, Բոլնիսի շրջանի Բոլնիս-Խաչէն գիւղում: Սովորել է Թբիլիսիում, Ներսիսեան դպրոցում: 1867 թուականից նուիրուել է մանկավարժական եւ գրական գործունէութեանը: Գրել է բանաստեղծութիւններ, պոէմներ, մանկական հեքիաթներ, թարգմանել է Պուշկինի եւ Կռիլովի ստեղծագործութիւնները: Պայքարել է կրթութեան ժողովրդավարութեան համար, պաշտպանել է դաստիարակութեան ժողովրդականացման սկզբունքը: Թողել է հարուստ գրական ժառանգութիւն, հեղինակն է դասագրքերի եւ մանկավարժական յօդուածների:

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
«ԱՐԵԳ» ՊԱՐԱԽՈՒՄԲ-Ի
ԳՈՒՆԱԳԵՂ ՄՈԶԱՅԻՔԸ

Շարունակելով հայկական ժողովրդական պարերու աւանդույթը եւ հաւատարիմ մնալով հայկական մշակույթը պահպանելու իր առաքելութեան, Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան «ԱՐԵԳ» պարախումբը երէկ դարձեալ բեմ բարձրացաւ, ներկայացնելով 2014 թուականի իր առաջին երկու ելույթները՝ MOSAIC խորագրին տակ:

Նոր Հաճնոյ կից գտնուող Forum De Beirut համալիրին մէջ պարախումբը Ուրբաթ Մայիս 2-ին ԱՐԵԳ-ի երեխաները, պատանիներն ու երիտասարդները բեմ բարձրացան լիբանանահայ հանդիսատեսին առջեւ, ներկայացնելով վերջին 8 ամիսներու ժրջան աշխատանքը:

Լիբանանեան քաղաքական ու ապահովական վերիվայրումները խոչընդոտ չհանդիսացան հայրենի պարուսույց Արտաւազդ Աւետիսեանի մշակած գեղարուեստական յայտագրի պատրաստութեան եւ յաջող ներկայացման, որ հովանաւորուած էր ՀԿԲՄ-ի ատենապետ եւ Պէյրութի քաղաքապետարանի անդամ Տէր եւ Տիկ. Արամ Մալեանի

կողմէ: Մօտ մէկ ու կէս ժամ երկարող ելույթին ընթացքին աւելի քան 100 պարողներ հանդիսատեսին ներկայացուցին մօտ 20 պարեր: 2010 թուականէն ի վեր ՆՄՄՄ-ի ԱՐԵԳ պարախումբի գեղարուեստական ղեկավարը այս տարուայ ծրագրին մէջ, հայկական ազգագրական, ժողովրդական եւ արդի պարերու կողքին ներառած է նաեւ արաբական, սերպական, վրացական եւ յունական պարեր ստեղծելով պարային իսկական «Մոզայիք» մը, այնպէս ինչպէս արդէն կը նշէ ելույթի խորագիրը: ԱՐԵԳ-ի 2014-ի ելույթին անակնկալներէն էին «չա-չա-չա» եւ «Թանկօ» պարերը, բեմադրութեամբ հալէ-պահայ վաստակաւոր արուեստագէտ եւ Հայկալի ՆՄՄՄ-ի պարախումբի հիմնադիրներէն Ժիրօ Քէչէճեանին: ԱՐԵԳ-ի ելույթին ընթացքին նաեւ յատկանշական էին պարերուն, երգերուն ու երաժշտութեան համահունչ տարագները, որոնք հարուստ լուսաւորման ընկերացութեամբ բեմը վերածած էին զարնանային ուրախ դաշտի:

Հ.Բ.Ը.Մ ՍԱԹԱՄԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՒՈՒՄԲԸ

Կը ներկայացնէ՝

ՇՈՂՈՔՈՐԹԸ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ 3 ԱՐԱՐՈՎ

Հեղինակ՝ ՅԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆԵԱՆ
Բեմադրիչ՝ ԳՐԻԳՈՐ ՍԱԹԱՄԵԱՆ

The Flatterer
A Comedy in 3 Acts
By: Hagop Baronian
Directed By: Krikor Satamian

Մայիս, 3, 4, 17, 18
Հ.Բ.Ը.Մ. Փասատինայի Կեդրոն • 2495 E. Mountain Street, Pasadena

Մայիս, 31, Յունիս 1, 7, 8
ԱՐԱՏԱՆԵԱՆ ՄՐԱՀ • Հ.Բ.Ը.Մ. Մանուկեան-Տեմիրճեան Վարժարան
6844 Oakdale Avenue, Canoga Park, CA 91306

Շաբաթ օրերը ժամը 8:00-ին - Կիրակի օրերը ժամը 6:00-ին

Տոմսերու համար դիմել՝
ՀԲԸՄ-ի Գրասենեակ - (626) 794-7942 • Ապրիլ Գրաստուն - (818) 243-4112
Պերճ Գրաստուն - (818) 244-3830 • ITSMYSEAT.COM/SHOGHOKORT
Մուտքի նուէր՝ \$25 - Աջակցութեան համար \$10 (I.D.-ով)

ՇԱԼԵՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐՈՒ
ԵՐԵԿՈՅ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ ՏԵՐՈՒՆԻ
ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Տարիներ առաջ 17 Յունուար 1928-ին Սարգիս Տխրունի կը նահատակուէր ազգին, զաղափարին ու կուսակցութեան համար: Սարգիս Տխրունի սիրուած էր երիտասարդներու կողմէ եւ բարձրօրէն կը գնահատէր երիտասարդներու դերը ազգապահպանման մարզին մէջ: Իր յիշատակը վառ պահելու համար իր նահատակութենէն ետք տարբեր երկիրներու մէջ հնչակեան երիտասարդական միաւորներ կրեցին Տխրունի անունը: 45 տարիներ առաջ 1969 թուականին Հայկալի Կիլիկեան կրթական հաստատութեան դարբնոցին մէջ լոյսին եկաւ շարժում մը երիտասարդական թարմ միտքերով: Խումբ մը երիտասարդներ խանդավառուած ու տոգորուած Տխրունիի զաղափարներով ու կերպարով ծնունդը աւետեցին նոր երիտասարդական շարժումի մը, որ կոչուեցաւ Տխրունի Ուսանողական Երիտասարդական Միութիւն: Շատ չանցած այդ շարժումը տարածուեցաւ Կիլիկեան վարժարանէն դուրս, ընդգրկելով ժառանգորդները երբեմնի հնչակեաններու: Այս միութեան հիմնական նպատակն էր հայապահպանումը եւ հայակերտումը:

Կազմակերպութեամբ Հայկալի Տխրունի Ուսանողական Երիտասարդական Միութեան Հայ Ազգային Յեղափոխական Երգերու երեկոյ մը տեղի ունեցաւ 5 Ապրիլին, Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ «Աղաճանեան» սրահին մէջ, հովանաւորութեամբ Բերիոյ թեմի բարեջան առաջնորդ Տէր Շահան Արքեպիսկոպոս Սարգիսեանի, ներկայութեամբ ՍԴՀԿ-ի Հիւսիսային Սուրիոյ Վարիչ Մարմնի ատենապետ՝ ընկ. Սարգիս Գաւլաքեանի եւ ան-

դամներուն: Բացման խօսքը կատարեց ընկերուհի Նայիրի Սրապունեան, օրկի վրայ նուագեց Ներսէս Թովճեան, կիթառի վրայ նուագեց Նազօ Նազարեան: Երեկոյն խանդավառեցին Մհեր Մինասեան եւ Յակոբ Անթապլեան իրենց հայրենասիրական երգերով: Քսաններուն նուիրուած ասմունքը գե-

ղեցիկ ձեւով կատարեց ընկերուհի Դանիա Պէզճեան: Բանաստեղծութեան խօսքը գրած էր Դրօ Գուլումճեան: Իսկ հանդիսավարն էր ընկերուհի Զանի Նազարեան: Երեկոյն ստեղծեց մեծ խանդավառութիւն հարիւրաւորներ ներկաներուն մէջ: Հայկալի դժուարին պայմաններուն մէջ հայ մարդը կը սպասէր իր կորովը բարձրացնող առիթի մը: Տխրունիականները կրցան այդ մէկը կատարել: Ձեր վարձը կատար:

ՏԵՐՈՒՆԻԱԿԱՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ՝
ՍԱՀԱԿԵԱՆ Լ. ՄԿՐՏԻԶԵԱՆ ԳՈԼԷՃԻ ՍԱՆՈՒՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՒԱՔ
ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԳՈԼԷՃԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ
«ԵԿԷՔ ՎԵՐԱՊՐԻՆՔ ՄԵՐ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ»

ՄԱՅԻՍ 16, 2014, ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 8:00-ին

«ՍՈՂԱՆԱԼԵԱՆ» ՄՐԱՀ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA, CAL.91104

ՃՈՈ ՀԻՒՐԱՄԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ

Massis Weekly

Volume 34, No. 17

Saturday, May 10, 2014

California State Assembly Recognizes Artsakh Indipendence

ACA members Krikor Moloyan, Sevak Khatchadorian, Peer Darakjian and Mihran Khatchadorian with NKR Representative Robert Avetisyan and Council Artak Galstyan at the State Assembly

SACRAMENTO—The California State Assembly, on Thursday, May 8th, 2014, passed Assembly Joint Resolution 32, with a landslide victory of 70 ayes and only 1 no vote, introduced by Assemblymember Mike Gatto (D-Los Angeles), making California the most populous governmental entity to recognize Nagorno-Karabakh and calls for the United States to recognize the Nagorno-Karabakh Republic as a sovereign state, invoking strong language from the United States' own history regarding the rights of the people to "self-determination and democratic independence."

"It has been my privilege to work with the leaders of the local Armenian American community and their outstanding representatives on this Resolution and I am proud to announce that it has passed on the Assembly Floor," said Assemblymember Gatto.

"As Californians, we have always been proud of our State's record reinforcing the principles of democ-

racy and the right to self-determination. Yet, until today, California was lagging behind other States who have passed similar Resolutions to AJR 32," stated Sevak Khatchadorian, Chair of the Armenian Council of America. "With the passage of AJR 32, California stands by the people of Artsakh, who advocate democracy based on and ideals of freedom and the pursuit of happiness."

Along with the primary author, Assemblymember Gatto, AJR 32 was co-authored by Assemblymembers; Katcho Achadjian (R-San Luis Obispo), Raul Bocanegra (D-Pacoima), Cheryl R. Brown (D-San Bernardino), Ian Calderon (D-Whittier), Matt Dababneh (D-Encino), Brian Nestande (R-Palm Desert), Kristin Olsen (R-Modesto), and Jim Patterson (R-Fresno).

California has become the fifth U.S. state – after Rhode Island, Massachusetts, Maine and Louisiana – to recognize the independence of Nagorno-Karabakh.

Iranian Leaders Call for Expansion of Historical Ties With Armenia

TEHRAN — Iran's top political leaders praised their country's warm relationship with neighboring Armenia and called for its expansion on Monday as they met with the visiting Armenian Foreign Minister Edward Nalbandian.

Nalbandian met with Iranian President Hassan Rouhani, parliament speaker Ali Larijani and Foreign Minister Mohammad Javad Zarif in Tehran for talks that focused on bilateral economic ties and regional security. They also discussed the continuing crises in Ukraine and Syria.

"President Rouhani described Tehran-Yerevan relations as historical and cultural and stressed that the two countries have a good potential for the expansion of their cooperation," reported the official IRNA news agency.

"Our relations with Armenia have

been long-lasting and quite cordial," another Iranian news agency, Mehr, quoted Zarif as saying at a joint news conference with his Armenian counterpart. "Our countries have a relationship based on mutual respect and national interests and take similar positions on the international stage."

"We discussed political, parliamentary, cultural, and economic relations and possible ways to expand ties in transportation, energy, and banking sectors," said the chief Iranian diplomat. He stressed the significance of those ties to Tehran.

Nalbandian-Iran-FM Armenia's Foreign Minister praised Iran for balanced and moderate stance on Nagorno-Karabakh conflict during the joint press

Continued on page 4

James Warlick Presents Official U.S. Government Policy on Karabakh Settlement

WASHINGTON, DC -- Armenia and Azerbaijan agree on the basic elements of a Nagorno-Karabakh settlement and must now take a final "bold step" to hammer out a historic peace deal, the United States said on Wednesday.

In what he called a "statement of official U.S. government policy," James Warlick, Washington's chief Karabakh negotiator, urged the Armenian and Azerbaijani presidents to meet again soon and iron out their differences on a framework peace accord drafted by the American, Russian and French mediators.

"Peace is within reach," Warlick said in a speech at the Washington-based Carnegie Endowment for International Peace. "The sides have come to a point where their positions on the way forward are not that far apart. They have almost reached agreement on several occasions – most recently in 2011."

"The challenge is to find a way to help the sides take that last, bold step forward to bridge their remaining differences," added the U.S. co-chair of the Minsk Group.

Warlick insisted that both Presidents Ilham Aliyev and Serzh Sarkisian largely accept the mediators' Basic Principles of resolving the Karabakh conflict as a blueprint for peace. "Both agree that the series of documents negotiated over the past several years contains the outlines of a deal," he said, listing the key elements of the peace proposals made by the Minsk

Group's U.S., Russian and French co-chairs.

The proposed settlement, repeatedly modified by the co-chairs in the last few years, would begin with a gradual Armenian-withdrawal from Azerbaijani districts surrounding Karabakh. The territory would remain connected to Armenia through an overland corridor. As Warlick put it, "It must be wide enough to provide secure passage, but it cannot encompass the whole of Lachin district."

The diplomat also reaffirmed that Karabakh's final status, the main stumbling block, would eventually be determined through a "mutually agreed and legally binding expression of will," presumably a referendum in Karabakh.

The conflicting parties have until now disagreed on practical modalities of such a vote as well as time frames for the return of the Armenian-

Continued on page 4

Turkish FM Davutoglu Calls for Turkish-Armenian Dialogue

Turkish Foreign Minister Ahmet Davutoglu on Friday paid tribute to "untold" contributions of Armenians to the Ottoman Empire, again acknowledged their "inhuman" suffering in 1915 and renewed his government's calls for a joint Turkish-Armenian study of their mass extermination.

In an op-ed article published in the London daily "The Guardian," Davutoglu said Turkish Prime Minister Recep Tayyip Erdogan's unprecedented condolences extended to the descendants of 1.5 million Armenians massacred by the Ottoman Turks represent a unique chance for such a dialogue. But he gave no indication that Ankara is prepared to recognize the mass killings as genocide.

"Relations between Turks and Armenians date back centuries," wrote Davutoglu. "As the Ottoman empire expanded, Turks and Armenians interacted in a multitude of ways. Armenians were among the best integrated communities in terms of enriching the social, cultural, economic and political life of the empire, and added untold

value to the empire's development throughout cycles of war and peace.

"The influence of Ottoman Armenians in intellectual and artistic circles cannot be overstated ... Edgar Manas, another Armenian, was one of the composers of the Turkish national anthem.

"Ottoman architecture of the 19th century was marked by works

Continued on page 4

Pope Francis to Catholicos Karekin II: Blood of Martyrs is Seed of Unity

VATICAN CITY - Pope Francis received His Holiness Karekin II, Supreme Patriarch and Catholicos of All Armenians, on Thursday at the Vatican. The Catholicos is in Rome on a three-day visit that concludes on May 9. In remarks prepared for the occasion, Pope Francis recalled Pope St. John Paul II's 2001 visit to Armenia, and the many other visits the Catholicos has made to Rome and to the Popes in the Vatican, especially his 2008 visit to Pope Benedict XVI and his participation in the inauguration of Pope Francis' own pontificate.

The Holy Father went on to recall Catholicos Karekin II's participation in the Jubilee year commemoration of the Witnesses to the Faith of the 20th century.

"In truth," said Pope Francis, "the number of disciples who shed their blood for Christ in the tragic events of the last century is certainly superior to that of the martyrs of the first centuries, and in this martyrology, the children of the Armenian nation have a place of honor." Pope Francis went on to say, "The mystery of the Cross, Holiness, so dear to the memory of your people, represented in the splendid stone crosses that adorn every corner of your land, has been lived by countless of your children as a direct participation in the chalice of the Passion." "Their testimony," he continued, "at once high and tragic, must

not be forgotten."

Pope Francis went on to say that the suffering endured by Christians in recent decades has brought a unique and inestimable contribution also to the cause of Christian unity.

"As in the ancient Church, the blood of the martyrs became the seed of new Christians," said Pope Francis, "so in our day the blood of many Christians has become the seed of unity." The Pope continued, saying, "The ecumenism of suffering and the ecumenism of martyrdom, the ecumenism of blood is a powerful call to journey along the road of reconciliation among the Churches, with decision and with trusting abandonment to the action of the Spirit." Pope Francis said, "We feel the duty to go down this road of fraternity, also because of the debt of gratitude we owe to the suffering of our brothers, which has become salvific because it has been united to the passion of Christ."

MEP Delegation: International Community Should Recognize Independence of Nagorno-Karabakh

YEREVAN — After a visit to the Republic of Nagorno-Karabakh the Deputy of the European Parliament Inaki Razabalbeitia Fernandez and the member of the Parliament of Spain John Iñárritu Garcia have changed their opinion and view about Artsakh.

Fernandez, born in Donostia, Basque Country, is a champion of Basque Country's independence. "We visited Nagorno-Karabakh a few days ago and expected to see tanks and armed people. But it is a fully democratic state, which is seeking to acquire new values. I will take the image of the country along," he said at a press conference held at Armenpress hall.

García, who was born in Basque Country as well, noted that the European Union should be more active and be involved in the peace process together with Nagorno-Karabakh.

"Similarly to Kosovo, when the

problem was settled soon and the international community recognized [Kosovo], the Nagorno-Karabakh problem must be resolved, in a peaceful way and on the basis of three principles of international law," he said.

The MEP promised their step forward will be to raise the Nagorno-Karabakh problem in the European Parliament.

"I consider the principles of peoples' self-determination important. And we struggled for self-determination in our country. We are going to do the same for the Nagorno-Karabakh

Tufts University Roundtable: Karabakh Must Fully Participate in Talks

MEDFORD, MA -- Robert Avetisyan, Nagorno-Karabakh Republic (NKR) Permanent Representative to the US, participated in the roundtable discussion on Azerbaijan-Karabakh conflict, which took place at Tufts University's Fletcher School of Law and Diplomacy, organized by students of the university's Tavitian Scholars Program Class of 2014.

Prof. Michael Glennon, Prof. Alan Henrikson, Prof. Ruben Shugaryan, as well as regional experts and students from the Fletcher School and other universities attended the event called «In Pursuit of Peace». The event was dedicated to the 20th anniversary of signing ceasefire between Nagorno Karabakh, Azerbaijan and Armenia.

Meeting participants exchanged opinion on political, legal and humanitarian aspects of the conflict between Azerbaijan and Nagorno Karabakh, as well as various geopolitical regional developments.

In his comments, Robert Avetisyan stressed the importance of a comprehensive and constructive negotiation process, restoration of NKR's full participation, and implementation of confidence-building measures between the conflicting sides.

Robert Avetisyan also offered ideas on reinforcement of the ceasefire regime, and intensification of effective negotiations towards peaceful resolution of the conflict with Azerbaijan.

Donations from the Armenian Diaspora Clear Norashenik of Cluster Bombs

Generous contributions from Armenian Americans allowed for the clearance of cluster bombs, and all dangerous explosive items, from the village of Norashenik in the Kashatagh/Lachin region of Artsakh in October of 2013. Previously, father Virab Shaboian was afraid to let his children play in the garden. "I definitely have to say thank you to all the people who ensure the safety of my children, but also other children in this region. I am very glad that there are people who give money to this type of charity", says Virab.

A video news report produced by Artsakh Television highlights the success story of Norashenik:

\$11,000 was donated to the HALO Trust, the world's oldest and largest mine clearance charity, to allow for complete clearance in the village last October. In total 12 cluster bombs and 28 other items of unexploded ordnance were found and destroyed in the village to make safe over 370 acres of land. Virab's children can now play in safety, he can cultivate the land and the entire village of 105 is no longer in danger. The area can be used for grazing cattle, foraging for berries and mushrooms, hunting and collecting firewood without the fear of death or serious injury.

Norashenik Village was hit by a cluster bomb strike during the war. The 1992-94 conflict between Armenia and Azerbaijan left behind hundreds of minefields and cluster bomb strikes. Though fighting ceased 20 years ago, the people of Nagorno Karabakh continue to suffer. In fact, Karabakh has one of the worlds highest per capita mine casualty rates – on a par with Afghanistan and surpassing Cambodia.

Landmine Free Artsakh is a group of concerned Armenians who have

Virab's house in the background

volunteered to help the HALO Trust clear all remaining landmines, cluster bombs and unexploded ordnance (UXO) from Artsakh. The mission is to generate awareness about landmine problems in Artsakh and to help fundraise to completely de-mine all villages. These villages are in the Lachin, Hadrut and Martuni regions where no international government grants and funds have been secured. Without private funding these minefields might never be cleared.

Unfortunately, there have been two recent accidents in February of 2014. On February 13th, Robert Abraamyan's tractor initiated an anti-personnel mine while working on the side of the road from Drmbon to Alashan. On February 21st, Norik Abalyan was killed when his horse stepped on an anti-tank mine near Marzilu village, Martuni region. He was 50 years old and father of two children.

The group's next project is clearing a minefield in Karegah Village, again in Kashatagh/Lachin Region only five miles from the Armenian border, where landmines have injured people and animals and prevent use of the land. Thanks to the generous donors from the United States and Canada \$35,000 required funding has been secured and clearance is scheduled to begin in May 2014.

w e b s i t e
www.LandmineFreeArtsakh.com

people and we are not afraid of black lists. Self-determination is important for all the peoples of the world as we

think it is the most important democratic right," Inaki Razabalbeitia Fernandez said

SARF HyeAID3 Proceeds Raises Total Contributions to Syrian Armenians to \$900,000

GLENDALE — The most recent Syrian Armenian Relief Fund (SARF) HyeAID 3 concert at the Alex Theatre in Glendale, California, was held on April 29, 2014, and raised one more \$100,000 for Syrian Armenians. SARF had sent the earlier \$100,000 to help the Armenians who were displaced from their ancestral homes in Kessab, within days of the attack on March 21st.

This concert started with medley of Aram Khachaturian's music, with Armen Aharonian on the piano, accompanied by his orchestra. Artist-broadcast journalist Nune Avetisyan opened up the concert by reciting poetry by Vahan Tekeyan "Gantsrevé Dghas" (My son it's raining – in reference to crying). She also made opening remarks thanking the audience for supporting SARF and the volunteer artists, by their attendance, and quoted poet Barouyr Sevag to show the determination of the Armenian people throughout history with "We exist, we shall prevail and multiply."

Zaven Khanjian – RoyalGorStudioSARF Executive Committee chairperson Zaven Khanjian addressed the audience with an inspiring message that reaffirmed the enduring quality of the Armenian people despite the Genocide and the hemorrhaging of the Armenians in Syria, the struggle to make sense of what is going on, the plea to continue assistance, and a message to seek truth and justice. Khanjian noted, "What's happening in Syria is the latest chapter of the annihilation of our race that started with the heinous crime of the Young Turks in the Ottoman Empire a century ago. This time, not only under the watchful eyes of the world, but the direct involvement and encouragement of some... I have often found myself weak and desperate, which has led me to search the word of God for hope and consolation. Jesus said, "If you hold to my teachings, you are really my disciples, Then you will know the truth, and the truth will set you free" (John, Chapter 8, verses 31-32). There is no doubt that we should be vigilant in the pursuit of justice."

Concluding his remarks, Khanjian added, "At this gathering of solidarity with our brethren in the mother Armenian Diaspora community of Syria, let us use our knowledge of the truth in our struggle to bring peace and harmony to ourselves and to the troubled region and life and resurrection to its unjustifiably crucified communities."

Among the audience were the representatives of the SARF-organizations, including Archbishops Hovnan Derderian and Mousheg Mardirossian, Very Rev. Fr. Andon Atamian, and Rev. Hendrik Shanazarian. In addition to other local clergy, Very Rev. Fr. Tatoul Anoushian of the Armenian Patriarchate was attending from Istanbul, Turkey. Additionally, Ani Keshishian

(ARS CEB), Lena Bozoyan (ARS Western USA), Avedik Izmirlian (ARFCC), Krekor Karaguezian (AGBU), Gabriel Moloyan (SDHP), Hagop Nazarian (ADLP), and Esther Tognozzi (Kessab Educational Association of LA) attended the event. The concert was sponsored by many generous donors, including the general sponsor Onnik Mehrabian of Glendale KIA and his family.

The program continued with alternating performances of songs, instrumental music and dance, with a dash of poetry. Aline Aroustamian, Gagik Badalyan, Ani Christy, Harut Hagopian, Harout Jeghelian, Arthur Madoyan, Salpy Mailyan, Heibert Sarian, and Samuel Sahakyan sang; Harout Pamboukjian played the guitar and sang; Ruben Harutunian accompanied the Karavan Studio dancers on the duduk; the Dynamic Duo performed; and the Hamazkayin Ani Dance Company and Hamazkayin Barouyr Sevag "Nairi" Dance Group performed several elaborate dance numbers.

Poet Gailag's (Panosian) lyrics dedicated to Kessab "Geh Lsvin Voghper" were read by Nune Avetisyan. In honor of renowned composer Konstantine Orbelyan (1928-2014) who had passed away recently, Armen Aharonian played one of his compositions on the piano.

Since Kessab is one of the last remnants of the Armenian Kingdom of Cilicia, the closing song was "Giligia" first sung by Arthur Hagopian, who started with an English version, before the rest of the singers joined him to sing the rest of the verses in original Armenian version by Nahabed Rousinian.

Closing remarks were made by Ara Aroyan, vice-chairperson of the SARF Executive Committee, who applauded Louise Mardirossian Gill's "vision, persistence and persuasion" as co-chairperson of the HyeAID3 organizing committee and handed her a plaque from SARF. The participating artists were handed special congressional certificates of appreciation from Congressman Adam Schiff (28th District) and certificates of recognition from California Assemblymember Mike Gatto (43rd District).

The program was accomplished with a large crew of volunteers and the program execution relied on the technical skills of the production crew including Edgar Nikolian, Neptune Productions and Val Hovanissian.

The varied styles and subjects of

Professor Richard Hovannisian in Intercontinental Presentations

UCLA—Professor Richard G. Hovannisian, Past Holder of the AEF Chair in Modern Armenian History at UCLA, continues on an active speaking schedule. During the Remembering for the Future Scholars Conference at the American Jewish University in Los Angeles, March 8-11, he delivered the keynote address, "What Have We Learned", regarding a century of genocide. He was again featured with Dr. Stephen Smith, Director of the Shoah Foundation, and Conference Chairman Dr. Michael Berenbaum in a public evening program in which he focused specifically on the Armenian Genocide. Other Armenian participants in the conference were scholars Ishkhan Cheftjian (Germany), H. Richard Dekmejian (USC), Khachatur Gasparyan (Yerevan), Sona Haroutyunian (Venice), Marc Mamigonian (NAASR), Arda Melkonian (UCLA), Doris Melkonian (UCLA), Garapet Moumjian, Rubina Perroomian (UCLA), and Vahram Shemmassian (CSU, Northridge).

From April 5 to 12, Professor Hovannisian was in South America to give the keynote address in Buenos Aires at a three-day international conference on the Armenian Genocide, organized by the Universidad Nacional de Febrero, the Centro de Estudios sobre Genocidio, and the Fundacion Memoria del Genocidio Armenio. The primary organizers of the conference were Mr. Juan Carlos Tufekjian and Dr. Nelida Boulgourdjian. Participants were from Argentina, Armenia, Brazil, Canada, France, Mexico, Sweden, Switzerland, Turkey, and the United States. The Conference, which was addressed by the Rector of the University, a Supreme Court Justice, and other officials, received broad attention in academic and civic circles. Ambassador Vahagn Melikian and Consul Ester Mkrtumyan hosted foreign guests at a reception in the Armenian Embassy.

Prior to traveling to Buenos Aires, Hovannisian was in Sao Paulo, Brazil, at the invitation of the Armenian General Benevolent Union to give a community lecture and meet with students and civic figures. Mr. Stepan Hrair

Chahinian was in charge of organizing the program, which was attended by all segments of the Armenian community. Honorary Consul of the Republic of Armenia, Mrs. Hilda Diruhy Burmaian, tendered a luncheon in Professor Hovannisian's honor, attended by the Vice Rector of the University of Sao Paulo, Dr. Vahan Agopyan, and several community leaders.

Other speaking engagements during the first quarter of 2014 included presentations at the Church of the Holy Translators in Framingham, Massachusetts, in January, a Tribute to Armen Aroyan at the Ararat-Eskijian Museum, together with talks at the AGBU in Chicago, and St. Kevork Armenian Church in Houston in February, and presentations at Chapman University and the Scholars Conference in March. Professor Hovannisian's April schedule began with a program sponsored by the Armenian National Committee of Rhode Island, and, following his presentations in Brazil and Argentina, ended the month with power point presentations at California State University, Fresno, on April 25, and at the Ararat-Eskijian Museum on April 27 in programs featuring Armenian Kesaria/Kayseri and Cappadocia, the twelfth volume in the UCLA series on Historic Armenian Cities and Province.

In May, Hovannisian returns to Chapman University for two talks, and then on May 9 will speak in Brussels, on May 10 in the historic Armenian church of Amsterdam, and on May 11 in the community center of Almelo in the Netherlands. From May 13-16, he will be in Beirut to deliver the keynote address at an international conference organized by Professor Antranig Dakessian of the Armenian Diaspora program of Haigazian University on the past and present of the Lebanese Armenian Community. Richard Hovannisian then returns directly to Chicago on May 17 in time for the Hairenik Association's launching of its E-Book series. Concluding his Spring schedule, Hovannisian will be the guest speaker on June 14 at the Armenian Museum and Library in Watertown, Massachusetts.

the lyrics and dances from "Adana" to "Yeraz Im Yergir" allowed the audience to feel a range of feelings from sorrow to joy. The audience members made their feelings known with their applause and one audience member who lost a family member to the fighting in Kessab said, "They sang, we cried."

Those who have family members caught in the middle of the conflict in Syria are sacrificing whatever they can to financially support them; it is up to the rest of the public to do its part to let those effected by the calamity in Syria to know that "We are still here" as Zaven Khanjian said.

Comedic Armenian Play “Where Is Your Groom? (Pesad Oor Eh)” Marks West Coast Debut in Pasadena

PASADENA — In one particular scene of “Where Is Your Groom? (Pesad Oor Eh),” the matriarch of the Keshishian family tells her daughter she needs to marry an Armenian, “for the sake of our humanity!” While the words, layered with sweet guilt, seem dramatic, it’s a familiar phrase that has floated around many Armenian homes in the Diaspora, prompting parents to ask their daughter – where is your groom?

The cast of “Where Is Your Groom? (Pesad Oor Eh)” is ready to bring their comedic spin to this commonly heard question to South Pasadena High School on Sunday, May 18, 2014 at 4 p.m.

Throughout this culturally relevant play, the American born daughter of Armenian parents finds herself set up on dates with everyone ranging from a childhood friend from Hye Tbrotz to the priest’s relative to someone Medz Mayrig found on Facebook—all in a parents’ vain attempt for their daughter, Lara, to marry an Armenian, blissfully unaware of their daughter’s thoughts and preferences.

“The characters are archetypes of the overbearing, loving, irrational, complicated, and human Armenians we all know and love,” said Raffi Wartanian, an actor and musician who is a graduate student at Columbia University’s School of International and Public Affairs.

IMG_8182Written and directed by Taleen Babayan, the play’s storyline has resonated with thousands of audience members who have connected with the endearing characters.

“You have the arrogant hot shot young guy whose cologne use might only be matched by the size of his ego. You have the parents convinced that cultural preservation happens primarily through procreation,” said Wartanian, who plays the role of the Der Hayr, who is also called upon to find Lara a “pesa.” “The characters are true to the universal experience of Armenians in the Diaspora who consciously or unconsciously imbibe predetermined roles that reckon with timeless questions of identity, preservation, displacement, and choreg.”

The 16 cast members, who represent various Diasporan communi-

ties, including Australia, United States, Turkey, Iraq and Lebanon, have forged new friendships during the year long rehearsals and performances.

“The opportunity to be involved in a comedy around every day Armenian cultural dynamics was something that really appealed to me at first,” said Edwin Baghdasaryan, a native of Australia who is an international tax accountant with PricewaterhouseCoopers in New York. “But throughout this extraordinary journey, we have had a chance to develop deep friendships across the group.”

The play, following three successful performances on the East Coast, from its debut at New York City’s Players Theatre to stops in Oradell, New Jersey and Watertown, Massachusetts, was born out of conversations by the writer with friends about the responsibilities that come with being a Diasporan Armenian and reconciling the inherent desire to continue the Armenian lineage, while finding a suitable partner in the melting pot of many Diasporan communities.

“Since birth our parents have instilled in us to have pride in being Armenian and have passed on that distinct duty to us,” said Babayan, a journalist. “This is our group’s way of contributing to our cultural fabric and showcasing that while we are spread across the globe, within us lies an undeniable fiber of our heritage.”

That pride translates to the stage, through the cast’s portrayal of an important social issue in the Armenian Diaspora, delivered in an entertaining and lively manner, appealing to all generations. The group has managed to maintain their independence through the support of ticket sales for their performances.

“It is no secret that Armenian arts have suffered in their support over the years,” said Wartanian. “It’s my hope that this play and the many projects promulgated by today’s Armenian artists enjoy the financial and moral support of audiences near and far of our global village.”

Aside from performing an entertaining and energetic show for audience members, the cast and crew of “Where Is Your Groom? (Pesad Oor

Eh)” believes in social responsibility and have donated proceeds from each show to noteworthy organizations benefiting the Armenian people, including Friends of Warm Hearth, an Armenia-based organization that provides housing and care for orphans with disabilities, Sponsor a Teacher Program, which provides salaries for teachers in remote areas of Armenia, and to the Armenians suffering in Syria through the Armenian Relief Society.

“As Diasporan Armenians, we understand the importance of not only preserving our cultural heritage but aiding our homeland as well,” said Babayan. “Through this play, we are

able to do both.”

“This play is raw, funny and truthful,” said Aleen Vartkessian, who plays the role of Mayreni who attempts to set her son up with Lara. “I can see everyone from my young cousin laughing as hard as my grandmother.”

“Where Is Your Groom? (Pesad Oor Eh)” will take place on Sunday, May 18 at 4 p.m. at the South Pasadena High School Performing Arts Auditorium, located at 1401 Fremont Avenue in South Pasadena.

Tickets can be purchased at <http://www.itsmyseat.com/events/797306.html> or by calling 2016933453. www.wherisyourgroom.com.

Iranian Leaders Call for Expansion of Ties

Continued from page 1

conference with his Iranian counterpart.

The Armenian foreign minister reiterated that during his talks with Zarif they have discussed achievement of a peaceful solution to the Nagorno-Karabakh dispute, Fars agency reported.

Javad Zarif, in turn, announced Tehran’s preparedness to play a stronger role in the region to establish peace and stability, Fars News reports.

“Iran hopes that our region will

become a region of peace and friendship and the Islamic Republic has spared no effort to this end and is ready to play a stronger role in the establishment of peace and stability in the region,” Zarif during the joint press conference.

Zarif said that he discussed with Nalbandian different issues pertaining to the two countries’ bilateral relations in political, economic, parliamentary and cultural fields, and expressed hope that Tehran and Yerevan would witness expansion of ties in all these areas.

Davutoglu Calls for Turkish-Armenian Dialogue

Continued from page 1

commissioned by the Ottoman sultans to Armenian architects, most notably builders of the Balyan family. Well known landmarks of Istanbul, such as the imperial palaces of Dolmabahçe and Beylerbeyi, are attributed to the Balyans, as are several significant mosques along the Bosphorus. “

“One of my predecessors, Gabriel Noradunkyan, served as foreign minister of the Ottoman Empire from 1912-13 and was a prominent Armenian figure in international affairs,” stressed Davutoglu.

Ottoman Armenians, continued Davutoglu, “suffered greatly” during World War I. “The consequences of the relocation of the large part of the Armenian community are unacceptable and inhuman,” he said, underlining a softening of the decades-long Turkish policy of genocide denial.

But like Erdogan, the chief Turkish diplomat seemed to equate that to the wartime displacement and deaths of many Ottoman Muslims which he said are still not recognized by the outside world. “Could Turkish and

Armenian narratives not come closer together, could a ‘just memory’ not emerge?” he said. “Believing this can happen, Turkey proposed a joint commission composed of Turkish and Armenian historians to study the events of 1915. The findings of the commission, if established, would bring about a better understanding of this tragic period and hopefully help to normalize our relationship.”

The creation of such a body was envisaged by Turkish-Armenian normalization protocols which Davutoglu signed with his Armenian counterpart Edward Nalbandian in 2009. Ankara makes their ratification by Turkey’s parliament conditional on the resolution of the Nagorno-Karabakh conflict. Erdogan reaffirmed this precondition, rejected by Yerevan, during a recent visit to Azerbaijan.

Davutoglu said that Ankara now sees an “opportunity to recapture the engagement and conciliation that eluded us in 2009.” “The [April 23] statement by Prime Minister Erdogan is an unprecedented and courageous step taken in this direction,” he wrote in “The Guardian.”

Official U.S. Government Policy on Karabakh

Continued from page 1

controlled districts around Karabakh.

“The United States has pressed both leaders to meet again soon and take advantage of this window of opportunity when peace is possible,” Warlick said. He cited no possible dates for the next Armenian-Azerbaijani summit.

The envoy further indicated that the U.S. intends to continue to work with Russia in trying to broker Karabakh peace despite Moscow’s deepening confrontation with the West resulting from the crisis in Ukraine. “We intend to continue working through the Minsk Group as the primary channel for resolving this conflict. Together with France, the United States

and Russia share a common commitment to peace and security in Nagorno-Karabakh,” he said in remarks posted on the websites of the U.S. embassies in Baku and Yerevan.

Warlick revealed in that regard that he and the fellow co-chairs from Russia and France plan to again visit the conflict zone next week.

The diplomat addressed the U.S. think-tank a week after being accused by Azerbaijan of pro-Armenian bias. A senior Azerbaijani official said that Baku will demand Warlick’s replacement because he has been “deliberately taking steps aimed at satisfying the interests of the Armenian side and promoting separatism.” Armenian and Karabakh officials dismissed these allegations.

«ՎԵՐՔԸ ԽՈՐՈՒՆԿ Է...»

ՀՐԱՅՐ ՃէՊէճեԱն

«Դիտէ՛ դուն ալ տղաս ու օրին մէկը երբ մեծնաս, գուցէ կը գրես տեսածներուդ մասին»:

Հօրենական մեծ մայրս՝ Եւնիկէ Գունտագճեան- Ճէպէճեան՝ 1916-ին իր անդրանիկ գաւկիին Ռոպերտին (հօրեղբայրս՝ հետագային բժշկապետ Ճէպէճեան)՝ որ հազիւ եօթը տարեկան էր, ձեռքէն բռնելով կը տանի գինք Հալէպի հոգեւտունի շրջանը: «Կ'ուզեմ որ քաջութիւնը ունենաս տեսնելու թէ ինչպէս հոգեւտունի բակին ու հարեւան նրբանցքներուն մէջ գիշերով մահացած գաղթականներու դիակները սալլի մէջ բեռցնելով կը տանին հասարակաց փոսը նետելու: Դիտէ՛ դուն ալ տղաս ու օրին մէկը երբ մեծնաս, գուցէ կը գրես տեսածներուդ մասին»:

Եւնիկէ Ճէպէճեանի «Քաջութիւնը» իր գաւկիին ցոյց տալու հայերու անշնչացած մարմինները՝ եթէ մէկ կողմէ հայուն Յեղասպանութեան ահաւորութիւնը ցոյց տալ է՝ բայց նաեւ անոր վերապրելու հրամայականին:

Եւնիկէի քաջութիւնը կը շարունակուի: Նկատի ունենալով որ ամուսինը Օսմանեան բանակի մէջ բժիշկ-գինոկոորական էր՝ կրցած էր իր տան մէջ Հալէպ՝ պահել մեծ թիւով ազգակիցներ ու փախստական տարագիրներ՝ որոնք այլապէս ենթակա էին Տէր-Չօր քուլելու: Եղած է ատեններ որ վտանգը աչքը առած՝ ան պահած է աւելի քան քսաներեք հայորդիներ իր տան մէջ: Ու տակաւին՝ ան յաճախ կ'այցելէր գաղթակայաններ՝ Հալէպի տարբեր շրջանները՝ հագուստ բաժնելով եւ սնունդի մատակարարման կարգադրութիւններ ընելով: Եւ որպէսզի ոստիկանութեան ուղադրութենէն խուսափի՝ ինք-գինք կը ծածկէր սեւ լաչակով որպէս մահմետական կին...:

Եւնիկէի քաջութիւնը եթէ նկարագրային է՝ բայց նաեւ արդիւնք է իր ապրած փորձառութեանը...: 1909-ի եւ 1915 Յեղասպանութեան օրերուն՝ կորսնցուցած է աւելի քան 25 հարազատ իր ընտանիքէն՝ ներառեալ հայրը եւ երեք եղբայրները ...:

Ու կրտսեր եղբօրը՝ Ռոպերտին քստմնելի ոճիրը ...: Բայց արդեօք ո՞ր մէկ ոճիրը քստմնելի չէր այդ արհաւիրքի օրերուն ...:

1909: Եւնիկէի կրտսեր եղբայրը՝ Ռոպերտ 14 տարեկանին գիւղին մէջ (Հասան Պէյլի) պահելը ապահով չէր թուեր ըլլալ: Ռոպերտի մայրը՝ գրպանը հինգ դահեկան դնելով՝ կը պատուիրէ որ լեռները ապաստանած բազմութիւններուն միանայ գիւղէն դուրս: Ռոպերտը իր օրերը կ'անցնէ լեռներուն մէջ պահուստելով տարբեր տեղեր: Շրջան մը ետք՝ լուրեր կը տարածուէր որ հաստատուած է ապահովութիւնը՝ եւ լեռները ապաստանած խումբ մը հայեր ներառեալ Ռոպերտը՝ վար կ'իջնեն եւ կը սկսին ուղղուիլ դէպի Պախճէ գիւղը: Բայց ճամբան կը հանդիպին խումբ մը գինեալներու՝ որոնք իրենց վրայ յարձակելով կը սպաննեն խումբի անդամները: Ռոպերտը՝ վիզէն վիրաւորուած՝ արիւնլուալ կ'իյնայ դիակներուն մէջ կիսամեռ: Ձինեալներուն մէկնուածէն ետք, ուշքի գալով եւ վիզի վէրքը կապելով իր գօտիով, կը պահուրտի Գուլիա կոչուած մօտակայ գիւղի մը ջաղացքին մէջ: Բայց թուրք

գինեալները կը մտնեն նաեւ ջաղացք եւ դուրս կը հանեն վիրաւոր Ռոպերտը...: Ռոպերտ կալանուած վիճակի մէջ՝ կը պաղատի գինեալներուն որ խնայեն իր կեանքը...: Կը խոստանայ մօրը կողմէ իրեն տրուած հինգ դահեկանը եւ այլ իրեր իրենց տալու: Ու տակաւին կ'աղաչէ իրենց, որպէսզի գինք յանձնեն իր երէց եղբօրը՝ Տօքթ. Ֆիլիփ Յովնանեանին, որ ծանօթ բժիշկ է, եւ որ կրնար գիրենք առատապէս վարձատրել ու ձրիաբար խնամել. ...: Ռոպերտի աղաչանքը կը մնայ անօգուտ: Ձինեալներու խմբին մէջէն՝ Չոպան կոչուող «հէշ»ը, գէնքը կը պարպէ Ռոպերտի գլխուն ...:

Ռոպերտ գետին կը փռուի ու կը մեռնի անթաղ ...: Ժամանակ մը ետք՝ գիւղացիները կը գտնեն Ռոպերտի ոսկորները իր հագուստներուն կից ...:

Բայց պատմութիւնը տակաւին պիտի շարունակուի ...:

Եւ ինչքան իրական է ժողովրդային ասացուածքը որ կ'ըսէ «Լեռներ իրար չեն հանդիպիր՝ բայց մարդիկ այդ ...» եւ պիտի սպասել հանդիպումը Տօքթ. Ֆիլիփ Յովնանեանի եւ Չոպան՝ իմ մահ «հէշ»ին միջեւ ...:

Տօքթ. Ֆիլիփ Յովնանեան ուսանած էր Տարսոնի Գոլէճին մէջ՝ որմէ ետք անցած էր Սիրիըն Փրոթեսթընթ Գոլէճ (այժմ Ամերիկեան համալսարան) Պէյրութ՝ եւ մասնագիտացած որպէս բժիշկ: Ան իր մականունը Գունտագճեանէ փոխած է Յովնանեանի, նկատի ունենալով որ ան իր մեծ հօր անունով արձանագրուած էր: Բայց նաեւ՝ «Գունտագ» կը նշանակէր գէնքի կոթ՝ ինչ որ կրնայ զգայնութիւններու դուռ բանալ այդ օրերուն ...:

Տօքթ. Ֆիլիփի հայրը՝ Վեր. Յակոբ Գունտագճեան, կ'ուզէր որ իր որդին բժիշկ դառնար եւ գիւղին մէջ ծառայէր: «Ես կ'ուզեմ որ տղաս բժիշկ դառնայ եւ իր ժողովուրդին ծառայէ գիւղին մէջ՝ ուր բժիշկ չկայ»: Եթէ Ֆիլիփ որոշ ժամանակ մը «ենթարկուեցաւ» հօրը կամքին, բայց ստիպուած եղաւ մեկնիլ Այնթապ՝ երբ հրաւէր ստացաւ կատարելագործելու իր մասնագիտութիւնը այդ օրերուն հուշակ առած Տօքթ. Շեփըրտի հիւանդանոցին մէջ: Եւ Այնթապ երթալու որոշումը խնայեց Ֆիլիփի կեանքը՝ մինչ հայրն ու իր ընտանիքէն քսանհինգ անդամներ սպաննուեցան Ատանայի կոտորածներուն ժամանակ եւ Հասան Պէյլի

Շաբ.ը էջ 19

ՈՎ ԻՆՉ ԱՆԻ, ԻՐԱՆ Կ'ԱՆԻ

Ռ. ԿՈՐԻԻՆ

Գարնան օր, երկինքը պարզ, արեւը զաղջ, մէկ օր առաջ էր անձրեւել, բնութիւնը թարմ բուսականութեամբ կանաչին էր տալիս արեւի մեղմ ճառագայթների տակ: Կարելի՞ է՝ մարդու կեանքը մշտական զարուհ լինի, մտքովս անցաւ եւ ինքս ինձ պատասխանեցի,- չեմ կարծում, եզրակացրեցի՝ կեանքն էլ տարուայ եղանակների պէս փոփոխական է, աւելի ճիշտ ճամբի է նման, մերթ հարթ հաւասար ծաղիկներով եւ ծառերով եզերուած գեղեցիկ ու զովասուն, մերթ՝ զառիվեր խոշոնդոտներով... անհանգստացնող, երկու դէպքում էլ ոչ անհատը թող հպարտանայ եւ ոչ էլ՝ յուսահատուի:

Ահա այսպիսի մի օր, առաւօտեան ոչ կանուխ, քայլում եմ դէպի հանրակառքի կանգառը, տեսակ-տեսակ մարդիկ էին սպասում, հանրակառքը շատ չուշացրեց, տեղաւորուեցի բաց աթոռներից մէկում:

Լոս Անճելոսը իր շրջակայ քաղաքներում նկատելի են խայտաբղետ քաղաքացիներ աշխարհի տարբեր կողմերից, շատեր իրենց երկրների պատերազմներից խուսափած, ոմանք կրօնական խտրականութիւններից այս ափերը հանգրուանած, այլք անցեալից փախչող, կամ նոր եւ բարւօք կեանքի հետամուտ, ինչպէս նաեւ հարստանալու, բարձր ուսում ստանալու, ազատ կեանքով ապրելու եւ այլն զաղթել են այս երկիրը ապագայի վառ յոյսերով տոգորուած, բայց պէտք է ասեմ որ ամերիկան էլ իր լաւ ու վատ կողմերն ունի, ինչպէս այլ երկրներ: Ամերիկան չէ որ մարդուս երջանկացնում է, այլ մարդն է, որ իր կեանքը կառուցում է, արժանիքներով մարդը կարող է լաւ ապագայ ունենալ:

Հանրակառքը ֆութիլ պողոտայից դէպի Գլենդէլ ճամբու վրայ

էր, կանգառներում կանգ էր առնում, յաճախորդ նստեցնում կամ իջեցնում: Տեսայ մի մարդ զգզուած հագուստներ եւ կօշիկներ հագին վարձը արկղի մէջ մտցնելով, տուսիկ-փուսիկ ինքնամփոփ մեքենայի միջանցքից անցաւ եւ ետեւի աթոռի վրայ տեղաւորուեց՝ ոչ հեռու իմ տեսողութիւնից: Նրա իրանը ցնցոտիներով էր ծածկուած, իսկ վերեւը կոկիկ՝ կապարագոյն հարթ գլխամագով եւ ճերմակին տուող երկար միւրուքով, որը ինձ մտածմունքի մէջ զցեց, սրանից աւելի գէշ հագնուածքով Լոս Անճելոսի Down Town-ում էի տեսել, homeless-ների մէջ, բայց դրա նմանը մեքենայում երբեք չէի նկատել: Նա իմ ուղադրութիւնը գրաւեց, թերեւս տարիքը ոչ վաթսուներ անց, հասակը միջակ չափի, ոչ մեծ ձմերուկի կլորութեամբ դէմքին հայեացք նետելով քանի հարցեր ծնուեցին, ո՞վ էր նա, մուրացկա՞ն էր, բայց ոչ մուրացկանի եւ ոչ էլ մուրացողի տպաւորութիւն թողեց, ես հետաքրքրութիւնիցս մղուած հետեւում էի նրա շարժումներին, նա խելօք տեղում նստած, հայեացքը ապակուց դէպի դուրսն էր ուղղել մի տեսակ յուսակտուր կեանքի եւ շրջապատի նկատմամբ, ինչո՞ւ էր նա այս վիճակում յայտնուել, ի՞նչ նպատակ էր հետապնդում, իր թշուառութիւնն էր ուզում ի ցոյց դնել, ի՞նչ ասել կ'ուզէր, մարդս երբ չխօսի, ինչ իմանաս, ինչ է ուզելիքը, ուղեղս անկարող էր նրա մասին կարծիք յայտնել, միայն թէ ինչո՞ւ մարդ-արարածը իրեն այս նուաստացուցիչ վիճակում պիտի դնի: Էյ, սա էլ ճակատագրի մէկ խաղն է, կեանքի ապտակն է կամքով թոյլ մարդոց, կեանքը հազար ու մի տեսակ ոլորաններ ունի, զգուշ ու սթափ չլինելու դէպքում տարօրինակութիւնների է ենթար-

Շաբ.ը էջ 20

Մեծ Եղեռնի հնչակեան ցահատակ ԳԱՐԵԳԻՆ ԿՈՁԻԿԵԱՆ (ԵՍԱԼԵՍ)

ՏՈՔԹ. ԵՂԻԿ ՃԵՐԷՃԵԱՆ

Մեծ Եղեռնի հնչակեան նահատակներու թանկագին շարքին կը պատկանի Գարեգին Կոզիկեանը՝ Եսալեմ: Մէկը, որ իր գիտակցական ամբողջ կեանքը նուիրեց աշխատաւոր դասակարգի ազատութեան եւ ընկերային արդար վարչակարգի մը կերտումի գաղափարին:

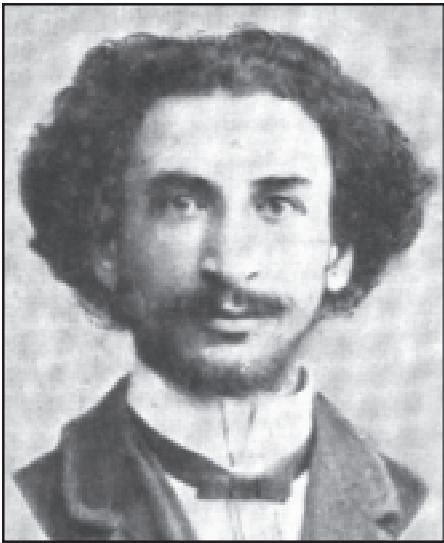
Գ. Կոզիկեան ծնած է Բալու, 1878-ին:

Նախնական կրթութիւնը կը ստանայ Ջարսանճագի դպրոցին եւ ապա խարբերդի Եփրատ Գոլէճին մէջ:

Խոյս տալով համիտեան ջարդերէն, 1896-ին կ'անցնի Անդրկովկաս: Թիֆլիսի մէջ որպէս բանուոր կ'աշխատի տարբեր գործարաններու մէջ: Կը ծանօթանայ բանուորական կեանքին եւ բանուորի ամէնօրեայ ցաւերուն. կը միանայ Հնչակեան Կուսակցութեան եւ կը մասնակցի բանուորական շարժումներուն:

Այդ շրջանը գաղափարական որոնումներու ժամանակաշրջանն էր: 1898-ին, Գ. Կոզիկեան, գաղափարական այդ որոնումներուն ճամբուն վրայ գտնուող հնչակեաններ՝ Գէորգ Ղարաջեանի (Ս.Տ. Արկոմեդ), Մելիք Մելիքեանի (Դեդուշկա), Ասատուր Կախոյեանի, Հայկ Աղամեանի (Փիլոսեան) հետ, Թիֆլիսի մէջ կը հիմնէ «Հայ Բանուորների Սոցեալ Դեմոկրատա կանխումբ»ը (ՀԲՄԴԽ): Այս խումբը բանուորութեան մօտ գաղափարախօսական քարոզչութիւն կատարելու կողքին, կը մասնակցի գործադուլներու եւ ցոյցերու կազմակերպման, «Թիֆլիսի Բանուորական Միութիւն» անուան տակ կը ստեղծէ ապահովագրական սնտուկ, որմէ կ'օգտուին բանուորները՝ գործադուլներու, հիւանդութիւններու եւ դժբախտ պատահարներու ժամանակ: ՀԲՄԴԽ-ը 1900-1901 թուականներուն կը հրապարակէ «Բանուոր» ընդլայնակեայ ձեռագիր թերթը: «Թերթի թէ խմբագիր եւ թէ հեռա-տպագրողներ Գարեգինն ու Հայկն էին».- Կը գրէ Ա. Կախոյեան իր յուշերուն մէջ: (1) 22-րդ թիւէն ետք «Բանուոր» կը խափանուի ցարական իշխանութեան կողմէ: 1901-ին ՀԲՄԽ-ի ղեկավարներէն շատեր կը ձերբակալուին ու կը բանտարկուին: Գ. Կոզիկեան երկու տարի բանտարկուած մնալէ ետք, որպէս օտարահպատակ կ'աքսորուի Ռուսաստանէն:

1903-ին կը հաստատուի Ժընեւ: Կը գործակցի Երուանդ Պալեանին հետ եւ կ'աշխատակցի անոր «Հանդէս» թերթին: Ե. Պալեան նախապէս անդամակցած էր Հնչակեան Կուսակցութեան եւ եղած անոր Պաքուի շրջանի կազմակերպիչներէն: Կուսակցութեան Ա. Համագումարին (1896, Լոնտոն) ընտրուած էր Կեդրոնական վարչութեան անդամ, բայց շուտով հրաժարած այդ պաշտօնէն (2): Աւելի ուշ, ան կը հեռանայ Հնչակեան Կուսակցութենէն եւ կը կազմէ «Հայ Սոցիալ Դեմոկրատիա» կոչուող ուսանողներու փոքր խնբակը՝ որ կը հրատարակէ «Հանդէս»ը: Թերթը կ'ունենայ իր սեփական փոքր տպարանը, ուր բացի «Հանդէս»ի հինգ թիւերէն, կը տպագրուին նաեւ սոցիալիստական բովանդակութեամբ գիրքեր, պրոշիւրներ, թուցիկներ: Գ. Կոզիկեան այդ տպարանին մէջ կը կատարէ գրաշարի

պարտականութիւնը: Ե. Պալեան իր հեռացումը Հնչակեան Կուսակցութենէն կը բացատրէ այն պատճառաբանութեամբ, թէ՛ Հնչակեան Կուսակցութիւնը Տաճկահայաստանի նուիրուած «Ազգային-ապստամբական կազմակերպութիւն է», մինչդեռ իր նպատակն է «Բոլոր հայաբնակ երկիրների մէջ սոցիալիստական փրօփականտայի եւ դասակարգային-կուսակցական կազմակերպութեան գործը սկսել իր սկզբունքների համեմատ» (3):

Նոյն թուին, Պաքուի մէջ խումբ մը դաշնակցականներ կը հեռանան Կուսակցութենէն եւ կը հիմնեն «Սոցիալ Դեմոկրատական Բանուորական Հայ Կազմակերպութիւն»ը (ՍԴԲՀ): Ե. Պալեանի եւ Գ. Կոզիկեանի ղեկավարած ժընեւի խմբակը կը միանայ ասոնց: ՍԴԲՀ-ն ժընեւի մէջ կը հրատարակէ «Բանուոր» թերթը (միայն մէկ թիւ) եւ ապա «Սոցիալիստ» ամսաթերթը: Կազմակերպչական բնոյթի տարակարծութիւններով, Ե. Պալեան կը հեռանայ ՍԴԲՀ-էն: Գ. Կոզիկեանի կողքին, կազմակերպութեան ղեկավարութեան մաս կը կազմեն, հասարակական կեանքին մէջ արդէն իսկ ծանօթ անուններ՝ Ալեքսանդր Ռուբէնին (Մատուրեան), Բախչի Իշխանեանը, Դաւիթ Անանունը (Տէր Դանիէլեան) եւ ուրիշներ:

ՍԴԲՀ-ն, երբ մէկ կողմէ կը հակադրուի ՍԴՀԿ-ին՝ զայն նկատելով «Ազգային-յեղափոխական», միւս կողմէ կը հակադրուի Ռուսաստանի Սոցիալ Դեմոկրատ Բանուորական Կուսակցութեան (ՌՍԴԲԿ) մերժելով անոր բազմազգեան կառոյցը եւ գտնելով որ Ռուսաստանի բաղկացուցիչ ազգերէն իւրաքանչիւրը պէտք է ունենայ իր ուրոյն սոցիալիստական կուսակցութիւնը, որովհետեւ իւրաքանչիւր ժողովուրդ ունի իր իւրաքանչիւր (սպեցիֆիկ) պայմանները: Այս պատճառով ՍԴԲՀ-ն պատմութեան մէջ յայտնի կ'ըլլայ «սպեցիֆիկներ» անունով եւ ընդհանրապէս «սպեցիֆիկ»ը կը դառնայ գաղափարական այս մտածողութիւնը բնորոշող եզրը:

Այդ տարիներուն Գ. Կոզիկեան կը հետեւի բարձրագոյն ուսման եւ կը մասնակցի ուսանողական շարժումներուն:

1905-ին, Ռուսական Ա. Յեղափոխութեան օրերուն, Գ. Կոզիկեան գաղտնօրէն կը վերադառնայ Անդրկովկաս: Պաքուի մէջ կը զբաղի ՍԴԲՀ-ի կազմակերպչական գործերով: Կը մեկնի Թիֆլիս, եւ յաջորդաբար մաս կը կազմէ սոցիալ-դեմոկրատական ուղղութեամբ «Կեանք», «Ձայն», «Գործ» թերթերու խմբագրական աշխատանք-

ներուն, որոնց բոլորն ալ կը խափանուին ցարական իշխանութեան կողմէ:

1907-էն, Գ. Կոզիկեան կը գործակցի Տիգրան Ջալէնի (Չուգասգեան) հետ եւ կ'աշխատակցի անոր «Երկրի Ձայն» շաբաթաթերթին: «Երկրի Ձայն»ը կ'ունենայ իր ինքնուրոյն քաղաքական ուղեգիծը, որ սոցիալիզմի եւ երիտթրքականութեան իւրատեսակ խառնուրդ մը կը ներկայացնէ:

Տ. Ջալէն կը հաւատայ թէ համիտեան բռնակարգը տապալելու համար հայ կուսակցութիւններուն վարած ազգ.- ազատագրական պայքարի մարտավարութիւնինը սխալ է: Այդ նպատակին հասնելու համար պէտք է տանիլ ընկերային պայքար եւ յառաջ բերել բազմազգեան կառոյցով միասնական կուսակցութիւն մը: Եւ քանի որ երիտթրքական շարժումը իր զարգացման որոշակի աստիճանին հասած էր, Տ. Ջալէն «Երկրի Ձայն»ի միջոցով հայ կուսակցութիւններուն կ'առաջարկէ սերտ գործակցութիւն, ընդհուպ միասնականութիւն երիտթրքական շարժման հետ: Այստեղ, Տ. Ջալէն «Օսմանականութեան ջերմ հաւատաւոր մը ըլլալով» (4), ամբողջապէս կ'անգիտանայ որ այդ գաղափարախօսութիւնը շատ աւելի վտանգաւոր էր քան Ապտուլ Համիտը՝ իր բոլոր վայրագութիւններով: Այդ պատճառով ՍԴՀԿ-ը կտրականապէս դէմ կ'ըլլայ այս տեսութեան (5): Գ. Կոզիկեան, «Երկրի Ձայն»ին կ'աշխատակցի թրքահայութեան ընկերային վիճակը մեկնաբանող յօդուածներով: Իր «Ամերիկահայ Բանուորութիւնը Եւ Նրա Դերը» ուսումնասիրութեան մէջ, Եսալեմ նախ կը մեկնաբանէ ԱՄՆ-ի զարգացող դրամատիքական աշխատող ձեռքի համայնակուլ պահանջը ու թրքահայ չքաւոր գիւղացութեան դէպի ԱՄՆ արտագաղթի տեղական պատճառները: «Այն թիւրքը, քիւրտը, որի վրայ նախանձով էին նայում հալածուած քրիստոնեան, հայը, համարելով նրան բախտաւոր, երկրի տէրը եւ ազատ իրան բաժին ընկած զարհուրելի դրութիւնից, այդ միեւնոյն թուրքն ու քիւրտը՝ արդէն վերջին տարիներս՝ թողած իրանց հայրենիքն ու սիրելիները, գաղթում են հեռու, «կեանքների» երկիրը, աշխատանք ճարելու համար», կը գրէ ան ու կ'եզրակացնէ համատեղ ուժերով արտագաղթի տեղական պատճառներուն վերացման համար պայքարելու անհրաժեշտութիւնը (6):

1908 Մարտին, Թիֆլիսի «Կեանք Գրադարան»էն, Եսալեմի թարգմանութեամբ լոյս կը տեսնէ Կառուցիկ աշխատութիւնը Կարլ Մարքսի մասին (7):

Օսմ. Օսմանադրութենէն ետք, Կ. Պոլիս վերադարձող առաջին մտաւորականներէն կ'ըլլայ Գ. Կոզիկեան: Անոր առաջին նախաձեռնութիւններէն կ'ըլլայ «Օսմանեան Տպարանական Բանուորներու Արհեստակցական Միութեան» կազմութիւնը (ինք եւս կ'աշխատէր որպէս գրաշար)՝ «որի կանոնագիրը նոյնպէս եւ կազմեցի».- կը գրէ ան ու կ'աւելցնէ «Սոցիալ Դեմոկրատներու փոքր շրջանակ» մը արդէն կազմուած է ուր կը մասնակցին թուրքեր եւ հրեաներ:

Թուրք ազատական որոշ խմբակներ դիմած են ինձ եւ խնդրած են օգնել իրենց սոցիալ-դեմոկրատական ոգիով ծրագիր մը կազմելու: Մէկ խօսքով ձեռքերս ծալած եւ հանգիստ չնստեցի, կրցածս ըրի» (8): Ժամանակաշրջանի քաջատեղեակներէն Թէոդիկ (Թէոտորոս Լէպինճեան), այս արհեստակցական միութեան իրագործումներուն մասին կը վկայէ. «Դրամագլուխը կը սկսի աճիլ եւ միութիւնը հեղինակութիւն մը կը վայելէ գործաւորներու եւ գործատէրերու կողմէ: Աշխատանքի ժամերը 10-12-էն 8-ի կ'իջուցուին, վարձքերը կը կրկնապատկուին, երկուստեք յարուցուած խռչընդոտներ կը հարթուին եւ համանուն միութիւնը մեծ թափով կը շարունակուի մինչեւ 31 Մարտ 1909՝ Յետադիմական Շարժում. եւ ահա անգործներուն թիւը կը ստուարանայ, Միութեան օրինաց դէմ շարժողներ երեւան կ'ելլեն, որով՝ տպարանատէրեր աստիճանաբար կը սկսին ճնշել վերստին բանուոր դասակարգը՝ սահմանափակելով անոր ձեռք բերած իրաւունքները: Միութիւնը մեծ դժուարութեամբ կը շարունակէ իր գործը, ստիպուելով անձկացնել իր գործունէութեան սահմանը...Կոզիկեան այսպէս հիմնադիրն ու ղեկավարը եղած է գործին, նախագահն ու քարտուղարը մնալով միանգամայն, յետոյ երկարատեւ խորհրդատու, մինչեւ որ ուրիշներ կարող եղած են իրենց գործերն իրենք վարելու (9)»:

Գ. Կոզիկեանի յաջորդ քայլը կ'ըլլայ սոցիալիստական թերթի մը հրատարակութիւնը հայերէն եւ թրքերէն տարբերակներով (10): 1909 Մարտին իր եւ Հրանդ Արծուիկի (Նազարեան) խմբագրութեամբ լոյս կը տեսնէ «Նոր Հոսանք» շաբաթաթերթը, որ կը գոյատեւէ եօթը թիւ (յատկանշական է որ անոր կ'աշխատակցի նաեւ Ռուբէն Սեւակ):

1910-ին, Գ. Կոզիկեան կը վերամիանայ Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան: Այդ մասին ան կը բացատրէ, թէ՛ երբ Ս.Դ.Հ.Կ. Համագումարը (1909, Կ. Պոլիս) կ'որոշէ դադրեցնել դաւադրական ընդլայնակեայ գործելաձեւը եւ կ'որդեգրէ քաղաքական-քարոզչական պայքարի ձեւը, Կուսակցութեան ծրագիրը իր համար կը դառնայ ընդունելի (11): Անմիջապէս, «Այս հոյակապ լրագրողը» (12) կը նշանակուի ՍԴՀԿ Կ. Պոլսոյ պաշտօնաթերթ «Ապագայ»ի խմբագիր: Կ'աշխատակցի նաեւ «Մանգումի էֆքիար»ին.

Իշխանութիւններուն կողմէ «Ապագայ»ի խափանումէն ետք, Գ. Կոզիկեան կը նշանակուի կուսակցական գործիչ: Իր այս պաշտօնով ան կը հաստատուի Տրապիզոն, ուր կը զբաղի ուսուցչութեամբ:

1911-ի ամառնային արձակուրդին, Գ. Կոզիկեան քարոզչական առաքելութեամբ կը գործէ էրզումի նահանգին մէջ: Կարինի մէջ հրապարակային ելոյթներ ունենալէ ետք կ'անցնի Քղի, ու կը կազմակերպէ գիւղացիները ցորենի աշարը (գիւղացիներուն վրայ բերքի տաճորդական տուրքը՝ որ բոլոր տուրքերէն ամենածանրն էր) (13) միւլթեգիմներու (կապալա-

Շաք.ը էջ 15

ԳԱՐԵԳԻՆ ԿՈԶԻԿԵԱՆ

Ծառունակուած էջ 14-էն

ռուներ) կամայականութիւններէն դուրս բերելու համարձակ ձեւ մը: Սա մեծապէս կը բարձրացնէ անոր հեղինակութիւնը: Նոյն Քդիի մէջ կը կազմակերպէ Շրջանային Պատ-գամաւորական ժողով, որ մեծապէս կը նպաստէ շրջանին մէջ հնչակեան կազմակերպչական կառոյցին զօրացման եւ գիւղերու միջեւ կապի ամրապընդման: Կ'այցելէ Զա-նաքճի, Օրօր, Թեմրան, Դերձան, Խուփս, Աստղաբերդ, Ապրողնակ, Առէք, Գեայլա, Աւդնիկ, Չանախճի եւ շրջանին մէջ գտնուող բոլոր հայ գիւղերը: Ընդունուած ձեւը այն էր, որ իւրաքանչիւր գիւղի եկեղեցիին կամ դպրոցի սրահին մէջ ան կը հանդիպէր գիւղացիներուն հետ, անոնց հասկնալի լեզուով կու տար դասախօսութիւն օրուան քաղաքական կացութեան մասին, կը լսէր անոնց ցաւերը եւ հնարաւոր չափով կը փորձէր լուծումներ գտնել անոնց: Այդ շրջա-նին, Հ.Յ.Դ.-ի կողմէ նոյն վայրերը որպէս կուսակցական քարոզիչ կը դրկուի Սիմոն Վրացեան: Հնչակեաններուն մօտ համոզում կը գոյանայ որ Հ.Յ.Դ.-ի այս քայլը Գ. Կոզիկեանի կատարած քարոզչա-կան աշխատանքին արդիւնքը չէ-զոքացնելու համար է: Կուսակցա-կան երկու գործիչներուն միջեւ կը տարուի քարոզչական աշխատանքի լուռ պայքար մը: Քդիի մէջ, երկու գործիչները կ'ունենան հրապարակային վիճաբանական հանդիպում (14): Սակայն միւս գիւղե-րուն մէջ այդպէս չըլլար: Օրինակի համար Չանախճիի մէջ, Ս. Վրացեանի համաձայն.- « ու սկսուեց մի ահագին իրարանցում, վէճ, հայհոյանք, աղմուկ: Այսօրուան պէս պատկերը աչքիս առջեւ է.- գիւղի ամբողջ ժողովուրդը հաւաքուած է գիւղին ծայրին: Կազմուել է երկու բանակ. մի կողմ հնչակեանները, միւս կողմ դաշակցականները, մէջ-տեղ՝ պարապ, կալը: Շուրջ տանիքները բռնուած են « չէզոք» բազմութեամբ, կանանցով ու երեխա-ներով» (15):

Իրենց հրապարակային ելոյթ-ներուն մէջ, Գ. Կոզիկեան շեշտը առաւելաբար կը դնէ գիւղացիներու ընկերային կարիքներուն հանդէպ իթթիհատական իշխանութեան անտարբերութեան վրայ, իսկ Ս. Վրացեան ամէն գնով սահմանադրական կարգերը պաշտպանելու գաղափարին վրայ:

Քարոզչական այս ներհակ պայքարը այնքան կը թէժժանայ եւ լարուածութիւնը կը սրի որ էրզրումի նահանգապետը կացութեան մասին տեղեկագիր մը կը յղէ ներքին գործոց նախարարութեան ուր կ'ըսուի.- «Մօտաւորապէս ամիս մը առաջ, Հնչակ Կոմիտէի անդամներէն Կոզիկեան անունով անձ մը, այստեղ քալով հայ ազգ. դպրոցին մէջ, իր կուսակցութեան քարոզչութիւնը կ'ընէ եւ ժողովներ կը գումարէ: Մենք, հասկնալով որ անոր տարածած գաղափար ներուն էութիւնը խորապէս կ'ազդէ անդորրութեան վրայ, նախազգուշա-կան միջոցներ ձեռք առինք: Եւ քանի որ Դաշակցութեան կողմէ հակազդեցութիւն տեղի ունեցաւ, յարմար գտանք ժողովի սրահին մէջ մի քանի ոստիկան տեղադրել: Հնչակեանները «Դաշակցութիւն կոմիտէին ծրագիրը քննադատու-թեան ենթարկելուն եւ դիմացի կողմէն ալ հակաճառուելուն պատճա-

ռով, երկար ըսի-ըսաւներու իրա-վիճակ մը ստեղծուեցաւ»(16):

Հակաիթթիհատական պայքա-րին մէջ բանաւոր քարոզչութեան կռքղին, Գ. Կոզիկեան կը գործածէ նաեւ իր սուր գրիչը: Այդ նպատա-կին համար ան լաչնօրէն կ'օգտա-գործէ ՍԴՀԿ Կ. Պոլսոյ պաշտօնա-թերթ «Նոր Աշխարհ» օրաթերթի էջերը: «(17) Երթաք Մարգարէք» վերնագրուած յօդուածին մէջ, Գ. Կոզիկեան կը գրէ.- «Մեր եւ Թուրք-իոյ բոլոր անկեղծ բարեկամներու կարծիքով, երկրին փրկութիւնը լայն դեմոկրատիք ռեժիմի մը մէջ պէտք էր տեսնել: Սակայն կառա-վարութիւնը ասոր հակառակ տե-սութեան մը կողմնակից կը թուի եւ եղածն ալ շատ կը տեսնէ: Իսկ հետեւանքը կը մտածէ արդեօք: Դուրսէն ուղղուած թնդանօթներու բերաններուն դէմ իր այդ օրինա-գիծերու տրցակները պիտի դնէ, թէ ժողովուրդի զաւակներուն ան-վէհեր կուրծքը: Եթէ վերջինը, ապա ինչ իմաստութիւն է ժողո-վուրդը զգուցնել, վշտացնել եւ զայն երկրի զօրավիգի ու պաշտպանի դերէն դէպի ըմբոստութիւն մղել: Կ'ուզէինք ասոր պատասխա-նը լսել երկրի ճակատագիրը իրենց ձեռքը բռնողներէն, բայց ոչ այն պատասխանը, որով բանտի դուռը կը մատնանշուի եւ կամ թերթի իմբագրութեան դուռը կը կնքուի»(18):

Անրադառնալով իթթիհատին հանդէպ քծնանքով խորհրդարա-նէն ներս աթոռ ապահովելու հա-մատարած երեւոյթին, Գ. Կոզիկեան իր «Միշտ Պատնէշի Վրայ» կծու յօդուածին մէջ կը գրէ.- «Չորս տարի խօսքով, գրչով, քննադատելին իթթիհատը, զայն ներ-կայացուցին չօվէն, շահագործողները Նովանաւորող,Թուրքիոյ բաղ-կացուցիչ ազգութիւններու իրա-ւունքները բռնաբարող, երկիրը դէպի կործանում տանող եւ այլն, եւ այլն: Իսկ հիմա, երբ պէտք էր քաջարի ժեստ մը, երբ գործնակա-նին մէջ պէտք էր ցոյց տալ իրենց ընդդիմադրութիւնը, ամէնքն ալ կը լգեն թքածնին, մտերմաբար կը շոյեն իթթիհատի կռնակը եւ բա-րեկամական խօսքեր կ'ուղղեն իր հասցէին: Դէպի հոն կ'ուղղէ իր քայլերը յեղափոխական ճոռոմաբանութեամբ ու մեծախօսութեամբ ալ ձանձրալի դարձած Դաշնակ-ցութիւնը, իր ետեւէն տանելով «ազատական» (Ազգ. Երեսփոխա-նական ժողովի Ազատական խմբակ-ցութիւնը.-Ե.Ճ.) յորջորջուող իրեմակցութիւնը, իթթիհատէն կարկանդակ կը յուսան վերակազմեալները, որոնց գոյութիւնը Թուրք-իայէն դուրս ամէն տեղ է... Թերթե-րու մէջ: Կեդրոնը Ազգ. Երեսփո-խանական ժողովի կեդրոն խմբակ-ցութիւնը.- Ե.Ճ.) եւ Սահմանադիր Ռամկավարը [երեսփոխանական] տեղի մասին «պազարլըխ» Կ'ընեն մերթ հնչակեաններու, մերթ դաշ-նակցականներու երեսին ժպտա-լով: Կաթոլիկները Թերզեանէ (Հայ կաթողիկէ համայնքի պատրիարքը, որուն պաշտօնագրկումին հա-մար այդ օրերուն ահագին աղմուկ բարձրացած էր,- Ե.Ճ.) մը ազատե-լու համար, իթթիհատին գիրկը կ'իջան: Բողոքականները «Ազգա-յին մեծամասնութիւնը ուր որ երթայ մենք ալ հոն ենք» կ'ըսեն, եւ այսպէս իրարու առջելով, իրար-մէ դաս առնելով ամէնքը ամբոխա-յին տրամաբանութեամբ մը կ'ուղ-ղեն իրենց քայլերը հոն, ուր նուազ

ջանքի, աշխատանքի, եռանդի, մա-նաւանդ կուռ պայքարի պէտքը կայ: Սկզբունքի բացակայութիւն՝ ահաւասիկ անոնց ուղն ու ծուծը...: Բայց այս ամէնքը կու գան ու կ'երթան, իսկ վաղուան պատմու-թիւնը կուտայ իր անկողմնակալ, անկաշառելի դատավճիռը: Եւ մենք չենք որ սեւերես պիտի ըլլանք անոր առջեւ»: (18)

Իր մէկ այլ՝ «Արթնցող Գի-տակցութիւնը» յօդուածին մէջ, Գ. Կոզիկեան երգիծական ձեւով կը ձաղկէ իթթիհատը գրելով. «Այ-լեւս ոչ մէկ վախ կրնանք ունենալ «Սահմանադրութեան» անուտով տեղի ունեցող ներկայ յետադիմական արտայայտութիւններէն, որուն դե-կավարը ու ներշնչողը կը հանդի-սանայ իթթիհատը»:(19)

Քաղաքական հեռատեսու-թեամբ մը նախատեսելով Պալքանեան Պատերազմը, Գ. Կոզիկեան իր «Իրականութիւնը Ի՞նչ կ'ըսէ» յօդ-ուածին մէջ, անդրադառնալով ներքին գործոց նախարար Ասրմ Պէյի «Տէյլի Քրոնիքը» թերթին տուած պատասխաններուն կը գրէ. «Ասրմ Պէյ թող գիտնայ, որ միայն իտալ-իան չէ Օսմանեան երկրին դէմ, այլ Պալքանեան փոքր պետութիւննե-րը արդէն սկսած են դաշնակցու-թիւն կազմել, որը անկասկած ուղղ-ուած է Թուրքիոյ դէմ: «Եւրոպա-կան նահանգներու» մէջ երբ թնդա-նօթները գոռան, ոչ մէկ ապահո-վութիւն կայ, որ այդ թնդանօթնե-րը պիտի չթնդան նաեւ Յունաս-տանի, Սերպիոյ, Գարատաղի, Պուլ-կարիոյ սահմանազխին վրայ»:(20)

Գ. Կոզիկեանի ազգային եւ ընկերային հայեացքները աւելի ամբողջականօրէն ըմբռնելու տե-սակէտէն, կարելի է ուշադրութիւն դարձնել Ազգ. Սահմանադրութեան 52-րդ տարեդարձին առիթով, որպէս Ս.Դ.Հ.Կ.-ի բանբեր անոր ու-նեցած ելոյթին: Ձեռնարկը, որ կազմակերպուած է Ազգ. Կեդրոնա-կան Վարչութեան կողմէ, բացօթեայ ճաշկերոյթ մըն էր, ուր ելոյթ կ'ունենան հայ կուսակցութիւննե-րու եւ տարբեր հոսանքներու ներ-կայացուցիչները: Գ. Կոզիկեան, իր ելոյթին մէջ կը գտնէ թէ Ազգ. Սահմանադրութիւնը կը դիմագ-րաւէ երկու բնոյթի վտանգներ: Արտաքին վտանգը, որ իշխանու-թիւններուն «բռնած ուղղութիւնն է, անոնց սկզբունքային վերաբե-րումը հանդէպ մեր այս սահմանա-փակ ինքնավարութեան...: Ներքի-նը՝ ազգային բնաւորութիւն կրող սիսալ գործելակերպն է»: Այդ սիսա-լով, ազգային իմաստով ինքնամ-փոփ եւ մեկուսացեալ կեանք մը վարելուն մէջ կը կայանայ, երբ, ընդհակառակն մենք պարտաւոր ենք ձեռք ձեռքի տալ համերաշխաբար գործել այն ամէն ազգութիւն-ներուն հետ, որոնք մեզի պէս, ազգային այդ իրաւունքները ձեռք բերելու եւ պահպանելու հետա-մուտ են: Դեռ այդ ալ բաւական չէ: Պէտք է նոյնիսկ տիրող ազգութեան ազատամիտ,յառաջադէմ, ընդդի-մադիր տարրերու օժանդակութիւնն ալ ապահովենք»: Գ. Կոզիկեան կը գտնէ թէ ազգամիջեան գործակ-ցութիւններ կարելի են, որովհե-տեւ, մինչ ճաշկերոյթին հաւաք-ուած ներկաները գարեջուր կը խմեն, քիչ անդին, գարեջուրի գործարանին բազմազգ աշխատա-ւորները, գործադուլ յայտարարած են, որովհետեւ գործատէրը մէկ օր անաջ, խուճեք մը աշխատաւորներ՝ հայ եւ Թուրք, անտեղի կերպով գործէ արձկած է: «Ո՞վ կրայ մերժել այս տեսակ միջազգային

(իմա՝ ազգամիջեան.- Ե.Ճ.) համե-րաշխութիւն ու համագործակցու-թիւն, որ կեանքի պահնաջն իսկ է».- հարց կուտայ ան (21):

Բանաւոր եւ գրաւոր քարոզչութեան կողքին, Գ. Կոզիկեան իր մասնակցութիւնը կը բերէ նաեւ ազգային-կուսակցական գործնա-կան կեանքին: 1912 Փետրուարին, Բերայի Եսայեան վարժարանին մէջ, խուռներամ բազմութեան մը ներկայութեան, հայ կուսակցու-թիւններու, համայնքներու եւ հոսանքներու ներկայացուցիչներուն միջեւ տեղի կ'ունենայ վիճաբանա-կան հանդիպում, յառաջիկայ երես-փոխանական ընտրութեան նիւթին շուրջ: Ս.Դ.Հ.Կ. կը ներկայացնեն Ս.Սապահ Գիւլեան եւ Գ. Կոզիկեան: Սա այն ժողովն էր, ուր վիճաբանութեան մաս նակից նե ըր հրապարակայնօրէն եւ միաբերան կը քննադատեն Ս.Դ.Հ.Կ.-ը, որ մերժելով իթթիհատին հետ դաշինք կազմել, կը խախտէր հայ ժողովուրդի միասնականութիւնը: Հնչակեան ներկայացուցիչները կը պատասխանեն. «Եթէ ձեզանով ներ-կայացող հայ ազգը համերաշխում է իթթիհատի հետ երթալու, մենք այդ աղէտաբեր համերաշխութիւնը պատառոտում ենք. եւ դա կը լինի մեր կուսակցութեան պատիւը»:(22)

Գ. Կոզիկեանի ձգած գրական ժառանգութեանէն կը յիշատակուին «Թող ֆակդերը խօսին» (23)» եւ «Հայ Գրականութեան Պատմու-թիւն» (24) 1913 գիրքերը:

Մեծ Եղեռնին Գ. Կոզիկեան եւս կը տարազրուի եւ աքսորի ձամբուն վրայ, իր կնոջ Ռոզիի հետ գետամոյն կը նահատակուի:

Շատ վերջերս, Թուրք ձախա-կողմեան մտաւորական Սաիւ Չէ-թինողլու, իր կայքէջին վրայ կը գրէր թէ սոցիալիզմի գաղափար-ները առաջին անգամ Թուրքիա բերողները եղած են հնչակեանները եւ այս իմաստով անոնք կը սեպուին իրենց ուսուցիչները: Այս առիթով ան կը յիշատակէր Գ. Կոզիկեանի անունը, որպէս Թուրք-իոյ մէջ արհեստակցական միու-թիւններու առաջին կազմակերպիչներէն:

Ուշացած բայց ընդունելի ծաղկեպսակ մը ջուրին յատակը գտնուող անոր ոսկորներուն:

ԾԱՆՕԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1- Վարդան Աւետիսեան,«Հայ հասարակակամ մտփի գարգացման Մարքս-Լենինեան Փուլի Սկզբնաւորումը», Երեւան, 1976 էջ 294:

2- Արսէմ Կիտուր, «Պատմութիւն Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան», Պէյրութ, 1962, էջ 271:

3- «Հնչակեան Կուսակցութիւն եւ Հայ Սոցիալ- Դեմոկրատիա (Առաջարկ Հնչակեան Կուսակցութեան 1903 Սեպտեմբերի Լոնտոնի Պատգամաւորական ժողո-վին)» Եր. Պալեան եւ Գ. Կոզիկեան, Ժընեւ, 1903 Սեպտ.14: Հնչ.արխիւ:

4- Anahide Ter Minassian «The role of the Armenian Community in the Foundation and the Development of the Socialist Movement in the Ottoman Empire and Turkey 1876-1923». Mete Tuncay and Erik Zürcher «Socialism and Nationalism in the Ottoman Empire 1876-1923» p. 135:

5- Ստեփան Սապահ Գիւլեան, «Պատմախանգամանք», Բ. տպագր., Պէյրութ 1974, էջ 227-229:

6- «Երկրի Ձայն», 1907 Դեկտ. 30:

7- «Մշակ»,1908 Մարտ 11:

8- Գ. Կոզիկեանի մամակը Հ.

Ծառք էջ 19

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԹՆԳՈՒԿԸ

ՈՍԿԱՆ ՄԻՄԻԹԱՐԵԱՆ

Արդէն անցած են տաս ամիս–ներ այն դժբախտ եւ բարոյապէս հեղձուցիչ օրերէն որոնց դէմ յան–դիման եկաւ ամբողջ Ֆրանսահայ գաղութը, իր Թեմի առաջին Առաջ–նորդին՝ Նորվան Արք. Զաքարեա–նի անակնկալ հրաժարականով։

Փետրուար 15, 2014–ին տեղի ունենալիք առաջնորդական ընտ–րութիւնները յետաձգուեցան զա–նազան պատճառներով, հակառակ այն իրողութեան որ երեք թեկնա–ծուներու եռանուն ցանկը (Վիգէն Արք. Այգազեան, Զատիկ Վրդ. Աւե–տիքեան եւ Գրիգոր Աբդ. Խաչատր–եան) վաւերացուած էր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կողմէ։

Առաջին հայեացքէն, ընթեր–ցողի մտքին մէջ անմիջապէս հարց կը ծագի թէ ինչպէ՞ս տարիներու «փորձառութիւն» ունեցող արքե–պիսկոպոսի մը (Վիգէն Սրբ.) մրցա–կից կը դառնան երկու նորափե–տուր անփորձ հոգեւորականներ, որոնցմէ մէկն ալ... արեղայ։ Անտա–րակոյս, երեւոյթը մեզի մտածել կու տայ որ եղածը պարզապէս բեմադրութիւն է, եւ հետեւաբար կրնանք բացայայտօրէն եզրակաց–նել եւ յայտարարել, որ Վիգէն Արք. Այգազեանն էր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի իսկական թեկնածուն, միւս անուններն ալ եկած էին լեցնելու «պարապ» մը։

Դժբախտաբար պատահեցաւ անխուսափելին։ Վիգէն Արք. Այ–գազեան հրաժարեցաւ թեկնածու–թենէ եւ խանգարեց ամբողջ ընտ–րական գործընթացը, եթէ անշուշտ կարելի է կոչել « ընտրական գոր–ծընթաց», որովհետեւ ամէն ինչ կը որոշէ եւ կը տնօրինէ Վեհափառ Հայրապետը, ինչպէս որ տեսանք իր գահակալութեան առաջին օրե–րէն։

Յիշեցնենք մեր ընթերցողնե–րուն որ նման թեմական կանոնադ–րութիւն մը գոյութիւն չունի եր–բեք, ուր կ’ըսուի թէ երբ թեկնա–ծուներէն մէկը հրաժարի, անհրա–ժեշտ է գործընթացը վերսկսիլ։ Պարզ հայերէնով կը նշանակէ՝ որ Վեհափառին թեկնածուն հրաժա–րեցաւ, հետեւաբար այս գործը պէտք է խափանուի ցնոր տնօրի–նութիւն եւ կամ մինչեւ որ Վեհա–փառը իր ուզած թեկնածուն Ֆրան–սահայ գաղութին կոկորդէն հեզա–սահ վար իջեցնէ...։

Անշուշտ անհրաժեշտ չենք տեսներ որ Ֆրանսահայ Թեմական Խորհուրդը պարտաւոր թեմական Խորհուրդը պարտաւոր զգայ հան–րութեան բացատրութիւններ տա–լու, որովհետեւ Հայց. Եկեղեցին այլեւս դադրած է մեր ժողովուրդի հաւաքական կեանքի մէկ անբաժան մասնիկը ըլլալէ, եւ հետեւաբար սահմանադրական ու ժողովրդա–վարական սկզբունքներու յարելէ, որովհետեւ մենատիրական եւ շա–հադիտական ախորժակներու դի–մաց՝ Սահմանադրական եւ Ժո–ղովրդավարական կանոնագրու–թիւններ կը խոչընդոտեն վերին իշխանութեանց անկաշկանդ, սան–ձարձակ ախորժակները։

Լաւ հասկնալու եւ ըմբռնելու համար ընդհանուր կացութիւնը, անհրաժեշտ կը նկատենք նախ վերլուծել թէ ինչո՞ւ հրաժարեցաւ Վիգէն Արք. Այգազեան (Հիւսիսա–լին Ամերիկայի Արեւելեան Թեմի Թեմական Պատուիրակ ի Ուաշինկ–թոն), շատերու այնքան երազած Թեմական Աթոռի թեկնածութե–

նէն։

Այստեղ մէջբերենք նոյն ինքն Վիգէն Արք. Այգազեանի կողմէ արտայայտուած միտքն ու պատ–ճառները. « Ինծի համար անսպա–սելի էր եւ նոյնիսկ մտքովս չէր անցնէր։ Իմ բարեկամներս առա–ջարկեցին եւ զիս մղեցին մտածե–լու թեկնածութեանս մասին։ Եր–կար մտածեցի, եւ նժարի վրայ դրի թէ՛ ժխտական եւ թէ՛ դրական կողմերը։ Երկար մտածելէ ետք պատասխանեցի։ Դժուարութիւն–ներու լոյսի տակ փորձեցի հաւա–նական լուծոմներու մասին հե–ռանկարներ ձեւաւորել մտքիս մէջ։ Վերջին հաշուով չկրցայ անտար–բեր մնալ, քանի որ գիտեմ որ Թեմը այստեղ դժուար կացութեան մէջ է։ Կացութիւնը կշռադատեցի թէ՛ իբրեւ մարդ եւ թէ՛ իբրեւ հոգեւորական։ Այս բոլորը հաշ–ուեկշռելով՝ որոշեցի յետս կոչել թեկնածութիւնս»։

« Ինծի համար անսպասելի էր եւ նոյնիսկ մտքովս չէր անցնէր» արտայայտութիւնը քիչ մը մեզի անակնկալի առջեւ կը դնէ եւ նաեւ շփոթութեան կը մատնէ։ Արդէն «վերէն» ապսպրուած եւ պատ–րաստուած էր ենթահողը, հետեւա–բար անակնկալ չէր կրնար ըլլալ որեւէ նման կոչ կամ երեւոյթ։ Արդեօ՞ք պէտք էր որ բարեկամներ առաջարկէին իր թեկնածութիւնը, թէ ինք որպէս կոչեցեալ եւ նուիր–եալ, պարտաւոր էր ծառայելու իր ազգին եւ եկեղեցիին։

«Դժուարութիւններու լոյսի տակ փորձեցի հաւանական լու–ծոմներու մասին հեռանկարներ ձեւաւորել մտքիս մէջ։» Արդ–եօք...։ Թէ՛ չփափաքեցաւ Ուա–շինկթոնի իր հանգիստը խանգա–րել, ուր թեմական ո’չ մէկ գլխա–ցաւանք ունի եւ ո’չ ալ պարտաւո–րութիւն։ Մէկ խօսքով ազատ, ան–կախ, հանգիստ կեանք։ Ինչո՞ւ գալ եւ ողջ գլուխը Աւետարանի տակ դնել, ինչպէս ժողովրդական առա–ծը կ’ըսէ։

«Վերջին հաշուով չկրցայ ան–տարբեր մնալ, քանի որ գիտեմ որ Թեմը այստեղ դժուար կացութեան մէջ է։» Եթէ իսկապէս այդ գիտակցութիւնը ունէր, հապա ին–չո՞ւ հրաժարեցաւ, նամանաւանդ յստակ գիտէր որ ինքն էր Ամենայն Հայոց Հայրապետի թեկնածուն եւ միւս թեկնածուները ոչինչով կրնա–լին խոչնդոտել իր ընտրութիւնը □ բեմադրութիւնը պատրաստուած էր, հողն ալ պարարտ...։

Շատ պարզ է եզրակացու–թիւնը. մտքին մէջ յստակ էր Թեմի կացութիւնը եւ շատ հանգիստ ալ կրնար անտարբեր մնալ, հակառակ իր արտայայտութեան։ Ի վերջոյ՝ ինչո՞ւ թողուլ Ուաշինկթոնի ազատ պայմանները եւ գալ իր քրտինքը խառնելու եկեղեցւոյ եւ ժողովուր–դի բարօրութեան համար։ Յանուն ինչի՞ր...։

Ահ որքան հակասական են իր արտայայտած մտքերը Փետրուար 14, 2014 թուականին, «Նոր Յա–ռաջ» թերթին հետ իր ունեցած հարցազրոյցին մէջ։ « Իմ կարծի–քով՝ բարձրաստիճան իւրաքան–չիւր հոգեւորական պէտք է մտա–հոգ ըլլայ երկիրով մը, ուր եկեղե–ցական տազնապ գոյութիւն ունի։» Եթէ իր ըսածին կը հաւատայ Վիգէն Սրբազան, եւ իսկապէս մտա–հոգ էր Ֆրանսահայ գաղութով, հապա ինչո՞ւ որոշեց հրաժարիլ։ Հետեւաբար՝ հարազատ եւ անկեղծ

չեն իր արտայայտութիւնները։

«Մեր մօտ գոյութիւն չունի ԿՂԵՐԱՊԵՏԱԿԱՆ հասկացողու–թիւնը, միշտ ալ եկեղեցականն ու աշխարհականը միասնաբար գոր–ծակցած են։» Տէր ողորմեա՛... Հա–պա ի՞նչ են բոլոր այն տազնապ–ները որ ստեղծուեցան վերջին տասնամեակին՝ Ժրնեւի, Նիսի, Մոսկուայի, Լոնտոնի, Մոնթրէալի, Սոֆիայի, Կալկաթայի մէջ, եւ դեռ՝ գալիքներէն գատ։ Այս բոլորը արդիւնք չէի՞ն մենատիրական, կղե–րապետական ախորժակներու։ Դուք կը հաւատա՞ք ձեր ըսածին, Վիգէն Սրբազա՛ն, թէ չրթունքի ծառա–յութիւն է որ կ’ընէք եւ ինկարկում Ամենայն Հայոց Հայրապետին։

« Ֆրանսայի Թեմի կանոնադ–րութիւնը անցաւ Եպիսկոպոսական Ժողովէն եւ թեմակալ ներկայացու–ցիչներն ու առաջնորդները անոր ի նպաստ քուէարկեցին եւ որուն ենթակայ են աշխարհի բոլոր թե–մերը։ Հետեւաբար այս հարցէն դուրս կը մնայ Կաթողիկոսը»։ Ինպէ՞ս համարձակիլ եւ ըսել որ այս հարցէն դուրս կը մնայ Կաթո–ղիկոսը։ Զէ՞ք կարծե՛ր որ մեղան–չում մըն է կատարուածը։ Ամե–նայն Հայոց Հայրապետը բազմիցս յայտարարած է, որ ինք պիտի որոշէ թէ ո՛վ պիտի ըլլայ Թեմի մը առաջնորդը։ Այլ խօսքով՝ Վեհա–փառը մեզի կը հասկցնէ որ, թեմա–կան կանոնագրութիւնները ո’չ մէկ նշանակութիւն ունին իրեն համար, եւ վե՛րջ։ Աւելորդ է այլեւս խօսիլ ժողովրդային մասնակցութեան եւ ընտրութեան իրաւունքներու մա–սին։ Եկեղեցին դարձած է մենատի–րական, անիշխանական կղերապե–տութիւն։

Վիգէն Սրբազան հակասական իր արտայայտութիւններուն մէջ կը փորձէ խուսափիլ իրեն ուղղ–ուած հարցումներէն, եւ Նիսի դժբախտ պարագան,□որ այլեւս ծանօթ է ամբողջ սիիւււքահայու–թեան, եւ որուն տխրահռչակ հովիւին՝ Վաչէ քահանային «պատիւը» պաշտպանած չըլլա–լուն համար Նորվան Արք. Զաքար–եան Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կողմէ հրապարակաւ պախարակ–ուած էր Փարիզի Օրլիի Օդակայա–նին մէջ,□ կը որակէ «հիւանդ գաղութ»։ Եւ որովհետեւ ինք չէ տեսած «հիւանդը», հետեւաբար բուժումներ չի՛ կրնար առաջար–կել...։ Նման անձնաւորութիւն մը անկասկած որ օգտակար պիտի չկրնար ըլլալ Ֆրանսահայ տազնա–պող գաղութին, բայց անկասկած օգտակար պիտի կարենար ըլլալ Ամենայն Հայոց Հայրապետին թա–քուն ծրագիրները իրագործելու...։ Մնացեալ վերլուծումներն ու եզ–րակացութիւնները կը թողում ըն–թերցողներուն։

Իսկ ամենազարհուրելին այն իրողութիւնն է երբ «Նոր Յառաջ» թերթի խմբագիրը Վիգէն Սրբա–զանին կը հարցնէ թէ ինք տեղեա՞կ է արդեօք որ նոր ծխական ընկե–րակցութիւն մը կեանքի կոչուած է Նիսի մէջ, եւ թէ նախկին՝ մօտա–ւորապէս ութսուն տարիներ առաջ օծեալ ու տակաւին գործող Ս. Աստուածածին եկեղեցին՝ կաթո–ղիկոսական հրահանգով, 26 Յուն–ուար 2012 թուակիր Գերազոյն Հոգեւոր Ժողովի որոշումով, Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ կոչումէն զրկուա՞ծ եւ հետեւաբար Հայց. Եկեղեցւոյ անդամակցութենէն «հե–ռացուած» է,□ Այգազեան Սրբա–զանի խուսափողական պատասխա–նը կ’ըլլայ՝ «պէտք է մօտէն քննել նիւթը» ...։

Ահաւասիկ թեկնածու մը որ

շատ յաճախ խօսած է Նորվան Սրբազանին հետ, ինչպէս ինք կը վկայէ, յանկարծ կը դառնայ անգի–տակ ճշմարիտ իրողութեանց եւ կը խուսափի քաջաբար պատասխա–նելէ։ Փոխանակ կարկտան մեկնա–բանութիւններու եւ վերլուծում–ներու, Վիգէն Սրբազան քաջաբար պէտք էր յայտարարէր.□ Աննախա–դէպ տխրահռչակ երեւոյթ մըն է ասիկա մեր եկեղեցւոյ պատմու–թեան մէջ. ինչպէ՞ս կարելի է օծեալ եկեղեցի մը ՈԶ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ նկատել, որուն խորանին վրայ պատարագուած է ինքը Քրիստոս։ Այն ատեն միայն կրնար հերոսա–նալ որպէս պարկեշտ եւ գիտակից եկեղեցական։

«Նոր Յառաջ»ի խմբագրու–թիւնը հաւանաբար առիթը չունե–ցաւ միւս երկու թիկնածուներուն հետ հարցազրոյց կատարելու, բայց մենք հարկ կը նկատենք հանրու–թեան ծանօթացնելու միւս երկու հոգեւորականներն ալ, որոնք, ինչ–պէս վերեւ յայտարարած էինք, եկած էին լեցնելու «պարապ» մը եւ ուրիշ ոչինչ։

Զատիկ Վրդ. Աւետիքեան.– Նախկին Հոգեւոր Հովիւ Մարսէյի ու այսօր՝ հովիւ եւ հայրապետա–կան նուիրակ Պրիւքսէլի։ Իր մա–սին տեղեկութիւններ կը քաղենք իր ներկայի եւ անցեալի գործա–կիցներէն։ Մեզի փոխանցուած ստոյգ տեղեկութիւններէն կ’եզրա–կացնենք որ Զատիկ Վարդապետ ո’չ հովուական եւ ո’չ ալ վարչական կարողութիւններու տէր անձնաւո–րութիւն մըն է։ Երկու հովուական վայրերու մէջ ցոյց տուած է ան–հանդուրժողութիւն եւ իր «դաստ–իարակութեան» համաձայն փոր–ձած է անտեսել կանոնական սկզբունքները եւ ստեղծել եկեղե–ցական բռնատիրական համակարգ։ Ասկէ աւելին հարկ չենք նկատեր մանրամասնել։

Գրիգոր Աբդ. Խաչատրեան.– շատ բան կարելի է գրել այս «հերոս»ի մասին, որ վաղուց պէտք էր փիլոնագուրկ ըլլար իր կատա–րած սրբապղծութեան համար։ Դէպք մը որ ո’չ մէկ արդարացու–ցիչ պատճառ կրնայ ունենալ։ Որ–պէսզի մեր ընթերցողները ըլլան արդար դատաւորը, կը խնդրենք որ գիտեն YOU TUBEի վրայ արձանագրուած տեսաերիզը,(http : / / www.youtube.com / watch?v=kqQluCm2RSs) ուր այս «հերոս» արեղան, Ս. Պատարագը կիսաւարտ ձգելով, կը դառնայ բանկալին մօտ մոմավաճառութեան սեղանի վրայ նստած եկեղեցւոյ տարիներու սպասաւոր, ծխական խորհուրդի անդամ՝ Արամ Քար–թունին, եւ ամբարտաւանօրէն բարձրաձայն կը գոչէ. « Դո՛ւրս այդտեղէն, մինչեւ որ չհեռանաս, պիտի չշարունակեմ պատարագը» եւ այդպէս ալ կիսաւարտ ձգելով պատարագը, Սկիհը ձեռքին կը հեռանայ՝ հաւատացեալները ապ–շահար ձգելով։

Ահաւասիկ՝ Նորվան Արք. Զա–քարեանի բառերով, «բիզնէս» հո–գեբանութեամբ դաստիարակուած անկառավարելի եկեղեցական մը թեկնածու կը նշանակուի Ֆրանսա–հայ Թեմին։ Վա՛յ քեզ քաղաք որ թագաւորդ մանուկ է...։ Ինչ օրերու մնացիր, Հա՛յ ժողովուրդ։

Շատ ափսոս... Ինչ երազներ հիւսեցինք Հայրենիքի նորանկախ Հանրապետութեան վերահաստա–տումով եւ անոր անբաժան մասը կազմող Հայց. Առաքելական Եկե–ղեցւոյ դարաւոր արժէքներու, եղ–

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ-ԶՐՈՅՑ ԷՆԿԵՐ ՓԱՇԱՅԻ ՀԵՏ

«Եթէ մի երեք այդպիսի Մուսա Լեռ

Լոյս ընկնէր, գործը այլ ընթացք կը ստանար։

Ա՛խ, Սրբազան, երանի՛ ես Մուսա Լեռան գազաթին լինէի»։

Եոհաննէս Լեփսիուս

ՊՕՂՈՍ ԱՐՄԵՆԱԿ ԼԱԳԻՍԵԱՆ (Մարունակուածնախորդ թիւէն)

Էնվէրը յարզանքով էր լսել Լեփսիուսի խօսքը, սակայն նրա դէմքի արտայայտութիւնում ոչ մի խորհուրդի ծալքի ստուեր իջել, ինչպէս նրա մարմինը պինդ գրկած համազգեստի վրայ։ Կերպարանափոխուել էր Միսիոնար Պատուելին, իր խօսքի արթնած հոգեկան յուզմունքից, բիւրեղիկների ջինջ հատիկների նման քրտինքն էր իջել դէմքին, առուակների նման հոսել դէմքի նուրբ կնճիռներից, անձկութիւնից փողկապն է մի կողմ հրել, բաճկոնի թեւքերը վեր քաշել։

–Ի՛նչ արած, յարել էր էնվերը, թուրքիան պատերազմից յետոյ տկար ստամոքս կ'ուճենայ։ Թուրքիայում քառասունն միլիոն թուրք ժողո՜վուրդ կայ, արդեօք քաղաքական մեծ ծրագիր չէ՞ր լինի այդ քառասուն միլիոնը համախմբել, ազգային պետութիւն հիմնել, որը Ասիայում նոյն դերը կը կատարէր ինչ որ Գերմանիան Եւրոպայում։ Հայերի մէջ սոսկալի շատ մտաւորականներ կան, եթէ դուք կողմնակից էք այդ կարգի մատաւորականներին, ես ոչ։ Թուրքերը նման մտաւորականներ քիչ ունեն, սակայն դրա փոխարէն հին ու հերոսական ցեղ են, որը կոչուած է մեծ կայսրութիւն հիմնել, որի համար խոչընդոտներ չաղթահարելով պէտք է բարձրանանք։

Ոչ մի բառ է արտասանել Լեփսիուսը, նրա խօսքից ջղաձգուել, ձեռքերը սեղմել։ Այդ փոքրիկ գլուխը այնպիսի թուեր է ասել, որից իրազեկ որեւէ մարդ պիտի ապշէր։ Նա գիտէր, որ Անատոլիաւում հազիւ թէ գտարիւն թուրք լինէր։ Եթէ հիւսիսային Պարսկաստանի, Կովկասի, Թուրքեստանի բոլոր վրանաբնակ ժողովուրդները եւ Եւրոպայի կէսի չափը գրաւող տափաստանների թափառող ձիագողերը միասին հաշուէին հազիւ քսան միլիոն կը լինէին։ Նրա այդ երազանքը՝ ազգամուլութեան թմրադեղի արդիւնք էր։

Լեփսիուսը, զգալով իրադրութեան ծանրութիւնը, շարունակել՝ կայսրութի՜ւն էք ուզում հիմնել, սակայն, նրա պատերի տակ մնալու է Հայ ժողովուրդի դիակը։ Արդեօք այժմ հնարաւո՞ր չէ, խաղաղ ճանապարհ ըրոնել։

Էնվէրը, իրենց կոմիտէի ճշմարտութիւնը բացայայտելով, դադարել ամօթխածութեամբ ժպտալ, մանր աչքերը հեռուն սեւեռել, պաղ ստուեր իջել աչքերի ցանցաթաղանթներին, գայլոյթով կանչել՝

–Մարդու եւ ժանտախտի ժահրերը բարեկամներ չեն կարող լինել։

Լեփսիուսը ընդհատել է նրա ասաւոր դժնդակ խօսքը, անմիջապէս յարել, որ նա խոստովանում է իրենց մտադրութիւնը՝ պատերազմի վիճակը օգտագործելով բնաջնջելու ամբողջ Հայ ժողովուրդը։

Էնվէրը զգալով, որ իր խօսքը հեռուներ էր տարել իրեն, փոխել է խօսակցութեան եղանակը, սկսել նորէն կեղծ բարեացակամութեամբ հանդէս գալ, յայտարարել, որ իր անձնական այդ կարծիքը ու մտադրութիւնը արտացոլուած են նաեւ կառավարութեան հրապարակած պեռական պաշտօնական հաղորդագրութիւնում։ Պատերազմը ու ինքնապաշտպանութեան անհրաժեշտուե

թիւնը հարկադրում են կառավարութեանը օրէնքի ամբողջ խստութեամբ պատժել այն քաղաքացիներին, որոնք ձգտում են կործանել պետութիւնը։

Լեփսիուսը ձեռքերը սեղմել էր լայն, զեղեցիկ ու խոհուն վսեմ ճակատին, շարունակել խօսքը, որ առանձին մարդկանց ու պարզապէս քաղաքականութեան պատճառով չի կարելի դատապարտել մի ամբողջ ժողովուրդի, եւ կանանց ու երեխաներին, մանուկներին, ամենազազանաչին մահուան ենթարկել, մի քաղաքականութիւն, որից նրանք ոչինչ են հասկանում։ Ձեր ուշադրութիւնն եմ հրաւիրում ձեր իսկ ժողովուրդի ու նրա ապագայի վրայ։ Պատերազմը կաւարտուի, Թուրքիան հաշտութիւն կնքելու անհրաժեշտութիւն կ'ունենայ։ Եթէ այն ձախորդ լինէր, այն ժամանակ ի՛նչ կը լինէր։ Իր ժողովուրդի հանդէպ պատասխանատութիւն կրող առաջնորդը պէտք է հոգայ իր անելիքի մասին։ Բանակցութիւնների ատեն ի՛նչ վիճակի մէջ կը լինէր հաշտութեան Օսմանեան յանձնաժողովը, եթէ նրան հարցնէին՝ «Ո՛ւր է քու եղբայր Աբելը»։ Յաղթանակած տէրութիւնները, թշնամու կատարած յանցանքի համար կը բաժանէին յաղթանակի աւարը։ Այն ժամ, պատասխանատութիւնը իր վրայ վերցրած ժողովուրդի մեծագոյն մարդը, ամենագօր մարդ էնվէր Փաշան ի՛նչպէս էր արդարանալու իր ժողովուրդի առաջ։

–Ով որ քաղաքականութեան ասպարեջգ է մտնում, երկու առանձնայատկութիւն պիտի ունենայ՝ արհամարանք մահուան նկատմամբ եւ անսասան հաւատք սեփական որոշումների հանդէպ, ասել էր էնվէրը։

Լեփսիուսը, ձեռքերը կուրծքին խաչած, ոտքի կանգնեց։ Հայ ժողովուրդի Աստուածառաք պահապան հրեշտակը, այլալուել էր գրոյցի խռովքից, գրպանից կախուել թաշկինակը, անդրավարտիքը ծնկերին իջել, փողկապը լրիւ ծռուել վերնաշապիկի մի կողմի վրայ, ակնոցի ապակիներն էին պղտորուել ակներից ծորած արցունքի անտես հատիկներից։

Խռովայոյզ Պատուելին խոնարհուել է Թուրք էնվէր Փաշայի առաջ, աղաչել նրան բաւականաալ մինչեւ հիմա կատարուածով, չշարունակել պատժել գոյութիւն չունեցող մի թշնամու։ Արեւելքի ճամբաներին հարիւր հազարաւոր մարդիկ մեռնում են։ Հրամայեցէք, որ տարագրութեան նոր կարգադրութիւնները չկատարուեն։ Բոլոր գաւառները, վիլայէթները դեռ դատարկուած չեն։ Ասացէ՛ք բաւական է, երբ Գերմանիա վերադառնամ կը փառաւորեմ Ձեր անուրը։

–Դուք գերազնահատում էք իմ իրաւասութիւնների աստիճանը Պարոն Լեփսիուս, ասել էր էնվէրը, կառավարութեան նման որոշումների կիրառումը տնօրինում է Ներքին Գործերի Նախարարութիւնը։

– Որոշումները կիրառում են ոչ նախարարը, ոչ ՄիւթեսարըՓը, այլ՝ անսիրտ, բիրտ ստորադասները, կրտսեր ենթասպաները, պատասխանել էր Լեփսիուսը։ Մի՞թէ Ձեր եւ նախարարի կամքն է, որ ճամբաներին փռուած կանայք մտրակներով առաջ քշուեն, եր-

կիրն ապականի նեխած դիակներից, Եփրատը մեռելներով լցուի, նրա ջրերը բարձրանան։

–Գնահատում եմ Ձեր գիտելիքները երկրի ներքին գործերի մասին յարել է էնվէրը, բաւականութեամբ կ'ընդունեմ այս գործի կարգաւորմանը նպաստող Ձեր գրաւոր առարկութիւնները, կը ստուգեմ այն։

Լեփսիուսը, ենթագիտակցութեան արթնած մղումով առաջ է պարգել թեւերը, ուրախ կանչել, որ իրեն ուղարկէին այդ գործը ստուգելու եւ որ իր արած նման խնդրանք նոյնիսկ սուլթանը մերժած չի եղել։ Շարունակել, որ իրեն լիազօրէին կազմակերպելու տարագիրների կառաւանները։ Աստուած իրեն ուժ կը շնորհէր, ոչ մի դրուշ էէր պահանջի կառավարութիւնից, դրամական բոլոր միջոցները ինք կը հայթաթէր, գերմանական ու ամերիկեան ընկերութիւնները այն իրեն կը տրամադրէին։ Նախկինում նման աշխատանք ինք կատարած է եղել, հիմնել որբանոցներ, հիւանդանոցներ։ Հաւառակ պատերազմական վիճակի, կարող էր այն իրականացնել եւ որ անձամբ ինքը իրենից շնորհակալ կը լինէր։

Էնվէրը լարուածութեամբ էր ունկնդրել պատուելիին։ Փոխուել էր նրա պատանեկան անմիտ դէմքի արտայայտութիւնը, յարգալից պատասխանել, որ Լեփսիուսի դիտաւորութիւնները հետաքրքրել են իրեն, սակայն մերժում է։ Աւելացրել, որ նրա ցանկութիւնը ցոյց է տալիս, մինչեւ այժմ սխալ էին միմեանց հասկացել։ Եթէ ինքը մի օտարականի արտօնէր, որ հայերին օգնութիւն ցոյց տար, ապա այն կարծիքը կը ստեղծուէր, որ ընդունում է այլազգի անձանց, հետեւաբար նաեւ արտասահմանեան պեռութիւնների միջամտութիւնը։

ՅՐԱՆԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԹՆՃՈՒԿԸ

Մարունակուածէջ 16-էն

բայրական մթնոլորտի եւ հոգեւոր եւ հասարակական ծառայութեանց ակնկալուած նոր ակիւնադարձին առջեւ։ Դժբախտաբար անոնք մնացին երա՛գ..... խաբկանքի սահմաններուն մէջ։

Այսօր խրամատը աւելի խորացած է հայրենիքի եւ սփիւռքի միջեւ։ Հայց. Եկեղեցին որ միջնաբերդն է հայու հաւատքին եւ գոյութեան, որ պիտի դառնար պողպատեայ անխորտակելի միացնող կամուրջը հայրենիքի եւ սփիւռքի հայութեան, դարձաւ երկպառակութեան եւ ապականութեան խորհրդանիշ։

Հայ ժողովուրդը դարերու ընթացքին յատուկ եւ կարեւոր դեր մը վերապահած է եկեղեցւոյ իշխանութեան, ո՛չ որպէս միահեծան բռնակալ իշխանութիւն, այլ՝ բարոյական հեղինակութիւն, թափանցիկ եւ համարատու իր ժողովուրդին։ Լռութիւնը բացարձակապէս ներելի եւ օգտակար չէ այս պարագային։

Թեմական հարցերու դժուարութիւններն ու կարգադրութիւնները միայն եկեղեցական խնդիրներ չեն։ Սահմանադրական կանոնագրութիւնները պէտք է յարգուին իւրանքանչիւր Թեմէ ներս։ Թեմական մարմիններ, որոնք ընտրուած են իրենց ժողովուրդին կողմէ, պարտին որոշել այդ Թեմէն ներս կատարուելիք կրօնական–հասարակական աշխատանքները ըստ տուեալ կանոնագրութեան, եւ

Այդ դէպքում, կը խալիսլէին իրենց քաղաքականութեան հիմքերը, քաղաքականութիւն, որ Հայ ժողովուրդին կը սովորեցնէր ինչի էր յանգում օտար միջամտութեան կաբօտը։ Եւ որ ինքը պատժում էր պետական դաւաճանութեան վրայ հիմնուած նրանց երազանքը, յոյսերը, եթէ ինք նրանց մօտ ուղարկելու լինէր նրանց ազդեցիկ բարեկամներին, կրկին կեանքի կը կոչուէին նրանց երազանքները։ Ո՛չ, Պարոն Լեփսիուս, աւելացրել էր էնվէրը, այդ անհնարին է, չենք կարող թոյլ տալ ոչ մի օտարերկրացի նրանց բարեգործութիւն անէր, հայերը մե՛զ պէտք է տեսնէին որպէս իրենց բարեգործների։

Լեփսիուսը ամէն ինչ կորած է համարել, յուսահատ փլուել էր աթոռին, խօսելն արդէն աւելորդ համարել։ Յուսակտուր նայել մանկամիտ նալուածքով այդ անողորմ ժողովրդասպան մարդուն։ Պատուելին խորատուգուել էր խորը մտածմունքների մէջ, անմիջապէս չէր ըմբռնել էնվէրի ամբողջ լկտիութեամբ արած առաջարկը։

Էնվէրը շարունակեց, որ ինքն էլ մի առաջարկ ունէր՝ դրամ հաւաքէք, որքան կարող էք շա՛տ դրամ հաւաքեցէք Ձեր նշած ընկերութիւնների միջոցով, այն բե՛րէք ինձ մօտ, այն կօգտագործէի համաձայն Պարոն Լեփսիուսի զաղափարների ու ցանկութիւնների, սակայն երբեք չէի հանդուրժի ոչ մի օտարերկրացու միջամտութիւնը, աւելացրել է նա։

Լեփսիուսին զաւեշտական էր թուացել էնվէրի առաջարկը, որ իր հաւաքած դրամը Թուրքիա պիտի մտնէր։ Պատուելին լուել էր, ջախջախուած էր, թէեւ գրոյցից առաջ էլ մեծ յոյսեր չէր կապել էնվէրի հետ հանդիպումից՝

ՀԱՍԿԱՅԵԼ Է, ՈՐ ԱՇԽԱՐՀԸ ՓՈՒԼ Է ԵԿԵԼ...

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԹՆՃՈՒԿԸ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԹՆՃՈՒԿԸ

Առաջնորդ ու Կաթողիկոս պարտին յարգել այդ Թեմի կանոնադրութեան տրամադրութիւնները, առանց մերժելու ժողովրդավարական կարգն ու կանոնը։

Համահայկական պատմութեան ներկայ հանգրուանին, երբ նոր մարտահրաւէրներու առջեւ կը կանգնինք, պարտաւոր ենք խուսափիլ նոր պառակտումներէ, որոնք կրնան եւ պիտի խախտեն մեր ժողովրդավարական կանոնագրութեան հիմերը։ Թեմերը աւատապետական կալուածներ չեն եւ չեն ալ կրնար ըլլալ։ Հայց. Եկեղեցւոյ ազգային ներկայացուցչական նկարագիրը պարտաւոր ենք մշակել, զարգացնել եւ արժեւորել, առանց անոր տալու կղերապետական–մենատիրական հանգամանք, թէկուզ նման ախորժակներ ունեցող դեկավարներ շատ են այս օրերուն։

Ներկայիս սփիւռքեան պայմաններու մէջ, բոլորիս ալ ծանօթ է որ եկեղեցին համախմբելու մեծ կարողութիւն ունի։ Հետեւաբար՝ պարտաւոր ենք ստեղծել եկեղեցիներու շուրջ ներգործօն ազգային կեանք ժողովրդային մասնակցութեամբ։ Այսօրուան դեկավարութիւնը կը յաջողի ա՛յն ատեն, երբ կը յաջողի համախմբել ժողովուրդի ստուար մեծամասնութեան մասնակցութիւնը եկեղեցւոյ հոգեւորընկերային կեանքին մէջ, հիմնուած միայն ու միայն ժողովրդավարական սկզբունքներու վրայ, հեռու վանելով մենատիրական ախորժակները։

«Հարազատ թշնամին»

Շարունակուած էջ 2-էն

րութեան կազմը. բոլոր նրանք, ովքեր Տիգրան Սարգսեանի այդ յայտարարութիւնից յետոյ պաշտպանեցին իրենց վերադասին, այլեւս կառավարութիւնում չեն: Այսինքն՝ կառավարութեան փոփոխութիւնը, իբրեւ թէ՛ նոր նախարարների նշանակումը պայմանաւորուած էր ոչ այնքան՝ նախորդի վատ աշխատանքով, երկրի խայտառակ սոցիալ-տնտեսական վիճակով, այլ՝ Քոչարեան-Սարգսեան պայմանաւորուածութիւններ խախտմամբ եւ դրանք վերականգնելու անհրաժեշտութեամբ: Իհարկէ, նոր վարչապետի նշանակումից յետոյ, ինչպէս՝ Քոչարեանի կողմից անձամբ, այնպէս էլ՝ նրա շրջապատի ներկայացուցիչների մակարդակով իշխանութեանն ուղղուած քննադատութիւն հնչել է, հնչել է նաեւ պատասխան՝ անձամբ Յովիկ Աբրահամեանի կողմից: Բայց այդ քննադատութիւնների եւ պատասխանների ուշադիր ընթերցումն ակնյայտ է դարձնում, որ դրանցով կողմերը վերադարձել են եւման կէտին՝ ընդհանուր, գլոբալ քննադատութիւններ

«ՆԱԽԱԳԱՅ ԸՆՏՐԵԼՈՒ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄՈԴԵԼՆ ԱՒԵԼԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ Է»

Շարունակուած էջ 5-էն

Այնքան ժամանակ, որ մեր երկրում մի ուժ կայ, որն իրեն թոյլ է տալիս այլ երկրում զինուորական օժանդակութիւն իրականացնել, ուրեմն միշտ դրսից պատասխան վտանգը կայ: Մինչդեռ Լիբանանի կառավարութիւնը Միրիայի ղեպքում որոշում է ընդունել՝ ցուցաբերել դրական չէզոքութիւն, եւ բոլոր ուժերին կոչ է արել չմիջամտել Միրիայի խրթին հարցին: Ի դէպ, երկրի նախագահին ընտրում է խորհրդարանը: Ի՞նչ առաւելութիւն ունի նախագահի ընտրութեան այդ մոդելը: Երկու մոդելներն էլ՝ ժողովրդի կողմից եւ խորհրդարանում ընտրուելու, ունեն իրենց առաւելութիւնները, բայց ես կարծում եմ, որ խորհրդարանական ձեւն աւելի դեմոկրատական է՝ քան միւսը: Երբ նախագահը ժողովրդի կողմից է ընտրուում, իր իրաւասութիւններն ու լիազօրութիւնները շատ աւելին են լինում, հետեւաբար՝ մի մարդուց է կախուած երկրի ութսուն տոկոս պատասխանատուութիւնը: Իսկ եթէ պատահի, որ սխալ մարդ նստի այդ աթոռին,

րով պահպանել հակադրութեան իմիտացիան, բայց չդիպչել կողմերից որեւէ մէկի «թոյլ տեղերին»: Քոչարեանի եւ Սարգսեանի միջեւ հակադրութեան իմիտացիան առաջիկայում կարող է աւելի սուր եւ դրամատիկ դրսեւորուներ ստանալ: Առջեւում սահմանադրական փոփոխութիւններն են, դրանից յետոյ՝ խորհրդարանական, ապա՝ նախագահական ընտրութիւններ: Իսկ դրանցում իրական յաղթանակ տանելու՝ 1998 թուականին վերցուած իշխանութիւնը պահպանելու համար պէտք է հասարակութեանը զբաղեցնել ներկայ եւ նախկին իշխանութիւնների միջեւ անհաշտ պայքարի տեսարաններով: Կեանքը ցոյց է տուել, որ հասարակութեանը դրանք զրաւում են գրեթէ այնպէս, ինչպէս սերիալները: Ի դէպ, հիմա ամենապոպուլար համարուող սերիալներից մէկի անունն է «Հարազատ թշնամին»: Այստեղ են ասել՝ կեանքում՝ ինչպէս քաղաքականութեան մէջ: Կամ՝ ինչպէս սերիալում: Քաղաքական կեանքում այն կարող է «հեռարձակուել» եւս երեք-չորս տարի՝ մինչեւ 2018 թուականը:

ապա կարող է երկիրը սխալ տեղ տանել: Իսկ խորհրդարանի կողմից ընտրութեան ղեպքում միշտ հետեւողական աշխատանք է տարւում, նախագահին հարց ուղղելու, կանչելու, անվստահութիւն յայտնելու հնարաւորութիւն կայ: Եթէ նախագահը վարչապետ պիտի նշանակի, ապա միանձնեայ չի որոշում, բոլոր պատգամաւորներին մէկ-մէկ կանչում է, իւրաքանչիւրից թեկնածուի անուն է հարցնում, զրոււմ, եւ ամենաշատ ձայն հաւաքած թեկնածուին նա ստիպուած է վարչապետ նշանակել: Այդպէս աւելի քիչ է սխալուելու հաւանականութիւնը: Բայց մեզ մօտ էլ խորհրդարանական ընտրութիւնը թափանցիկ չէ, ընտրական օրէնքն արդար չէ, ժողովրդի ճիշտ ներկայացուցիչներ չեն ընտրւում: Եթէ խորհրդարանը ճիշտ ներկայացուցիչներ ընտրի, վստահեմ՝ պառլամենտական ձեւը շատ աւելի էֆեկտիւ ու շատ աւելի ժողովրդավարական կը լինի: Հայաստանն էլ արդէն անդրադառնում է այդ ձեւին, քննարկումներ լինում են, եւ կարծում եմ՝ շուտով այս առումով փոփոխութիւններ կ'առաջարկուեն:

ԸՆԿ. ՍԱՐՕ ՄԱՐՏԻՐԵԱՆԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՅԸ «LE PARISIEN» ԹԵՐԹԻՆ

Շարունակուած էջ 5-էն

Կուսակցութիւնը ունի մշակութային, մարզական, գործունեայ մասնաճիւղեր... Մենք կը փորձենք վերականգնել մեր ինքնութեան կապը, խուսափելով ազգայնամոլութենէ: Մենք կ'ուզենք որ բոլոր հայերը կապուած մնան իրենց արմատներուն: Ասոր համար, ամէն ինչ կ'ընենք պահպանելու համար մեր լեզուն: Թղթակից-Յաջորդ տարի մէկ դար պիտի ըլլայ ցեղասպանութեան:

Ի՞նչ կը նախատեսուի: Սարօ Մարտիրեան-Թուրքիոյ մէջ, կապեր հաստատեցինք, որպէսզի ստեղծուի հարթակ մը համաթմբելու աշխարհի բոլոր նախաձեռնութիւնները: Հայութիւնը ամէն տեղ է, ցրուած տարբեր երկիրներու մէջ՝ ինչպէս իմ ընտանեկան պարագա ներս: Հարիւրամեակի սեմին պիտի շարունակենք մեր աշխատանքը տասնապատկելով մեր ճիգերը: Էլշա Մարմէք, 28 Ապրիլ 2014 Թարգմանուած «Le Parisien»-էն

Վտանգաւոր վիճակ Արցախում

Շարունակուած էջ 2-էն

յայտնուել են աշխարհքաղաքական ու բնական շրջափակման մէջ, որոնք իրականացրել են Ռուսաստանն ու Թուրքիան: Արեւմուտքն առայժմ փորձում է թոյլ չտալ այնպիսի զարգացումներ, որոնց արդիւնքում ռուսական զօրքը կը յայտնուի Ղարաբաղում: Սակայն Արեւմուտքը միատարր հասկացութիւն չէ, եւ եթէ թուրքական լոբբիին յաջողուի գնել Ուաշինգտոնի որոշ շրջանակների, նրանք կարող են աչք փակել Ղարաբաղում ռուսական զօրքի ներկայութեան

ՍՈՒՐԻԱՅԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐԸ ԿԸ ՀԱՍՆԻ \$900,000Ի

Շարունակուած էջ 6-էն

յինէն՝ Լենա Պօզոյեան, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէէն՝ Աւետիք Իզմիրեան, Հայ Բարեգործական Ընդհ. Միութենէն՝ Գրիգոր Քարակէօզեան, Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութենէն՝ Գաբրիէլ Մոյոյեան, Ռամկավար Ազատական Կուսակցութենէն՝ Յակոբ Նազարեան եւ Լոս Անձելըսի Քեսապցիներու Ուսումնասիրաց Միութենէն՝ Եսթեր Թոկնոցին: Համերգը շատ մը հովանաւորներ ունէր: Զեռնարկին ներկայ եղան Ընդհանուր Հովանաւորը՝ Կլէնտէյլ Քիա ընկերութեան Օննիկ Մեհրապեանն ու ընտանիքը: Ծրագիրը շարունակուեցաւ փոխն ի փոխ երգերով, նուագով, պարերով ու բանաստեղծութիւններով մասնակցութեամբ Ալին Արուստամեանին, Յարութ Ճեղեկեանին, Սալբի Մայիլեանին, Արթիւր Մատոյեանին, Յարութ Յակոբեանին, Գաբիկ Պատալեանին, Սամուէլ Սահակեանին, Հայբերդ Սարեանին եւ Անի Քրիսթինին: Յարութ Փամպուլքեանը երգեց, նոյն ժամանակ կիթառը նուագելով: Ռուբէն Յարութիւնեան դուդուկը նուագելով ընկերակցեցաւ Գարաւանի պարողներուն: Պարեցին նաեւ Տայնամիք Տուօն: Իսկ Համազգայինի «Անի» եւ «Պարոյր Սեւակ» Մասնաճիւղի «Նայիրի» պարախումբերը քանի մը տարբեր պարերով ելոյթ ունեցան:

Կայլակի Քեսապի նուիրուած «Կը լսուին ողբեր» բանաստեղծութիւնը կարդաց Նունէ Աւետիսեանը: Իսկ վերջին օրերուն մահացած համբաւաւոր երաժիշտ Կոնստանտին Օրբելեանի (1928-2014) յիշատակին, Արմէն ԱՏարոնեանը դաշնակի վրայ նուագեց իր ստեղծագործութիւններէն մին: Քեսապը Կիլիկիոյ մաս կազմած ըլլալով, վերջին երգը «Կիլիկիա»ն էր, որուն առաջին տունը Արթիւր Յակոբեանը երգեց անգլերէնով, իսկ մնացեալ երգիչները իրեն միացան երգի մնացեալ տուները երգելով Նահապետ Ռուսինեանի բնագրով: Փակման խօսքը փոխանցեց Արա Արոյեան որ ՍԱՐՖԻ Գործադիր Մարմնի փոխատեսապետն է: Ան բարձրօրէն գնահատեց Լուիզ Մարտիրոսեան Կիլին տեսլականը, յարատեւութիւնն ու համոզիչ ըլլալը իբրեւ համերգի յանձնախումբի համաատենապետ եւ ՍԱՐՖԻ կողմէ իրեն յուշատախտակ մը յանձնեց: Մասնակցող արուեստագէտները յատուկ հաստատագիրներ ստացան Գոնկրեսական Ատամ Շիֆի (28րդ շրջան) եւ Քալիֆոռնիայի խորհր-

եւ Ղարաբաղը բաժանելու վրայ: Այնպէս, ինչպէս աչք են փակել Ղրիմի բռնակցման վրայ, համաձայնուել են Պրիդնեստրովիէի կորստի հետ: Յանուն Ուկրաինայի, Մոլդովայի, Վրաստանի մեծ մասը ստանալու, յանուն Ատրպէյճանից ու Իրանից դէպի Եւրոպա խողովակի կարելի է գոհել եւ Ղրիմը, եւ Պրիդնեստրովիեն, եւ Ղարաբաղն ու Հայաստանը: Ասենք, մեծ կորուստ չէ, առաւել եւս, որ դա հնարաւոր է դարձել Սեպտեմբերի 3-ից յետոյ, երբ հայերն իրենք չեն դիմադրում ռուսական էքսպանսիային:

դարանի Մայք Կաթոյի (43րդ շրջան) գրասենեակներէն: Ծրագիրը կարելի եղաւ իրագործել մեծ թիւով կամաւորներու մասնակցութեամբ, իսկ բեմական բաժինը յաջողեցաւ փակար Նիկոլեանի, Նէքթեուն Փրոտաքշընզ եւ Վալ Յովհաննէսեանի ջանքերով: Ծրագրի երգերու ու պարերու բազմազանութիւնը՝ ինչպէս «Ատանայի Կոտորած»-էն մինչեւ «Երազ իմ երկիր»ը աւիթ տուաւ որ հանդիսատեսը կարենայ իր զգացողութեան համեմատ տխուրէն ուրախ տրամադրութեամբ տարուբերի: Հանդիսատեսները իրենց զգացողութեան ուժգնութիւնը լսելի դարձուցին իրենց ծափահարութիւններով: Իսկ Քեսապի մէջ հաւրագատ կորսնցուցած հանդիսատեսներէն մին ըսաւ, «Իրենք երգեցին, մենք լացինք»»: Անոնք որոնք Սուրիոյ պատերազմէն տուժած հարազատներ ունին, արդէն իսկ մեծ գոհողութիւններով, մինչեւ իսկ ամենէն փոքր հաճոյքներէն իրենք գիրենք զրկելով օգնութիւն կը հասցնեն անոնց: Մնացեալներուն պարտականութիւնն է որ իր օգնութեան բաժինը բերէ Սուրիահայերուն, ինչպէս որ Զաւէն Խանձեանը ըսաւ.- «Եւ հիմա, Լսէ՛ Հալէպ Դղրդիւններն ոտքերուն Եւ Դամասկոս Դոփիւնն պարմանուհիներուն: Լսէ՛ Քէսապ Եթերային ձայնը ջինջ Շուրջպար բռնած Հայաբորբ երգիչներուն: Լսէ՛ անոնց արձագանգը Ալէքսէն Համանուագ, հոգեզմայլ եւ համաշունչ Միահամուռ աղաղակով կենդանի: Թէ՛ Մենք Հո՛ս Ենք Սուրիահայ ազգակիցներ»:

Սուրիոյ Հայութեան Զօրակցութեան Միացեալ Մարմինը կազմուած է Օգոստոս 2012ին հտեւեալ անդամներով.- Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Ա.Մ.Ն.ի Արեւմտեան Թեմ, Հայց. Եկեղեցւոյ Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմ, Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներու Միութիւն, Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Թեմ, Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Ընկերակցութիւն, Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւն, Հայ Օգնութեան Միութեան Ա.Մ.Ն.ի Արեւմտեան Շրջան, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւն, Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւն եւ Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութիւն: Մեր հասցէն է՝ Syrian Armenian Relief Fund, P.O. Box 1948, Glendale, CA 91209-1948: Համացանցի հասցէն է՝ www.SyrianArmenianReliefFund.org:

ՑԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԳԻՍ ԻՆԳՆԱՏԻՈՍԵԱՆի մահուան տխուր առիթով Կիլիկիան Բարեգործական Միութիւնը իր խորագգաց ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի համայն հարազատներուն եւ ընտանեկան պարագաներուն:

ՑԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

ՏԻՐԱՄԱՅՐ ՍԻՐԱՆՈՒՇ ԹՈՔԱԹԼԵԱՆի մահուան տխուր առիթով Ս.Դ.Հ.Կ.ի Կլէնտէյլի «Արսէն Կիտուր» Մասնաճիւղը իր խորագգաց ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի համայն հարազատներուն եւ պարագաներուն, յատկապէս իր անդամներէն՝ Սարգիս Զէլֆէյեանին:

ՑԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻ ՀԱՄԲԱՐԵԱՆի եւ ԲԱՐՍԵՂ ՂԱՐԻՊԵԱՆի մահուան տխուր առիթներով (մահացած են Հալէպ) «Մասիս» Շաբաթաթերթի անձնակազմը իր խորագգաց ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հանգուցեալներու համայն հարազատներուն եւ պարագաներուն, յատկապէս Կարօ, Աւօ եւ Ռաֆֆի Ղարիպեաններու եւ իրենց ընտանիքներուն:

ՑԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻ ՀԱՄԲԱՐԵԱՆի եւ ԲԱՐՍԵՂ ՂԱՐԻՊԵԱՆի մահուան տխուր առիթներով (մահացած են Հալէպ) Ս.Դ.Հ.Կ.ի Կլէնտէյլի «Արսէն Կիտուր» Մասնաճիւղը իր խորագգաց ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հանգուցեալներու համայն հարազատներուն եւ պարագաներուն, յատկապէս Կարօ, Աւօ եւ Ռաֆֆի Ղարիպեաններու եւ իրենց ընտանիքներուն:

«ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԴԵՊԻ ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ՅԱՅԱՍՏԱՆ»

Շարունակուած էջ6-էն

Սոյն բարձրորակ տեսաերի-զով ականատեսները ժամ մը ամբողջ շրջեցան Կեսարիա, Մերսին, Կոռիկոս եւ Ատանա: Հապա ինչ ըսել հայոց երբեմնի մայրաքաղաք եւ կաթողիկոսական նստավայր Սի-սին, Հաճընը «Սիրուն»ին ու Կի-լիկիոյ գեղատեսիլ հողատարածքին, Սողաքօլուզ գիւղին, Զէյթու-նին, Գրըզիային ու այլ բնակա-վայրերուն:

Ներկաները հիացումով դի-տեցին պատմական Վանայ լիճն ու Ախթամար կղզիի Սուրբ Խաչ եկե-ղեցին: Տարբեր էր սակայն Տիգրա-նակերտ քաղաքը իր վերանորոգ-ուած Ս. Կիրակոս եկեղեցիով: Ամէ-նուրեք հագիւ նշմարելի էին հայ-կական բնակելի հին թաղամասերը, որոնք անխօս վկաներն են երբեմնի փառաւոր անցեալի: Ափսոսանքով դիտուեցան հայկական ճարտարա-պետութեամբ կառուցուած եկեղե-ցիները, որոնք այսօր դարձած էին մէկ մէկ մզկիթներու յատկապէս Ուրֆա, Այնթապ, Մարաշ, Կարս եւայլն:

Տարբեր էր Անին, Հայաստա-նի երբեմնի մայրաքաղաքը (10րդ եւ 11րդ դար): Տնտեսական եւ մշակութային այս խոշոր քաղաքը դարձած էր աւերակ, երկրաշարժի եւ ներխուժող Լենկիթիմուրուի, Մոն-կոլ թաթարներու արշաւանքնե-րուն պատճառով: Զեա կրնար հի-ացումով չդիտել Բագրատունինե-րու օրով կառուցուած Մայր Տա-ճարի հոյակապ կառույցն ու պա-րիսպներու եւ այլ եկեղեցիներու

աւերակները: Կողքին Ախուրեան գետն է, սահմանագիծը արդի Հա-յաստանի:

Հանդիսականները յուզումով եւ հոգեկան տարբեր ապրումներով հետեւեցան Յարութիւն Ֆոտուլեա-նի պատրաստութիւնն եղող այս գեղարուեստական տեսալսողական նորագոյն թէքնիքով պատրաստ-ուած ֆիլմի ցուցադրութեան: Անոնք հաղորդակից դարձան մեր նախնի-ներու բնօրրանին, գեղատեսիլ վայ-րերուն: Արդարեւ, ցուցադրութիւն մը ըլլալէ աւելի նաեւ գեղարուես-տական վայելք մըն էր, քանի որ իւրաքանչիւր տեսարանին ազուց-ուած կ'ըլլար երաժշտութիւն մը, ասմունք մը, իւրայատուկ երգ մը եւ կամ աղօթք մը այդ վայրին ճշգրտօրէն համապատասխանող կա-տարումով մը:

Յ. Ֆօտուլեանը նախապէս ճանչցած էինք որպէս վարպետ ասմունքող, կամ դերասան: Սակայն այս վաւերագրական ֆիլմով մենք ճանչցած եղանք զինք որպէս նկա-րահան եւ արհեստավարժ ֆիլմար-տադրիչ:

Վարձքդ կատար սիրելի Յա-րութ: Կ'արժէ այս պատմավաւե-րագրական ֆիլմը ցուցադրել նաեւ հայկական վարժարաններու եւ հաս-տատութիւններու մէջ, որոշ սրբագ-րութիւններ կատարելէ ետք:

Երեկոյթի աւարտին տեղի ու-նեցաւ հարց-պատասխանի ասու-լիս, որմէ ետք Գրիգոր Մոլոյեան շնորհակալութիւն յայտնեց շնոր-հալի արուեստագէտ Յարութիւն Ֆօտուլեանին իր այս խնամուած բարձրարժէք գործին համար:

ԳԱՐԵԳԻՆ ԿՈՋԻԿԵԱՆ

Շարունակուած էջ 15-էն

Ադամեանիմ (Ա.Մ.Ն.), Կ. Պոլիս, 1909 Մարտ 27: Հայաստանի ազգային արխիւ

9– Թէոդիկ, «Տիպ ու Տառ», Կ.Պոլիս, 1912, էջ 124:

10– Գ. Կոզիկեանի նամակը րնկ. Գէորգիմ, Կ.Պոլիս, 1909 Մարտ 30: ՀԱԱ:

11– Գ. Կոզիկեանի նամակը ԱրամԶարդարեանիմ (Ա.ՄՆ), Կ. Պո-լիս 1910 Սեպտ.27: ՀԱԱ:

12– Anahide Der Minassian,... p.154:

13– Լեւոն Վարդան, «Հարկե-բը Օսմանեան եւ Պարսկական Կայսրութիւններուն Մէջ Ժե-ի Դա-րեք» Ա. հատոր, Երեւան 2004, էջ 66–75:

14– Արսէն Կիտուր, «Պատմու-թիւն Ա.Դ.Հնչակեան Կուսակցու-թեան» Բ հատոր, Պէյրութ, 1963, էջ 406–407:

15– Սիմոն Վրացեան, «Կեանքի

«ՎԷՐՔԸ ԽՈՐՈՒՆԿ Է...»

Շարունակուած էջ 13-էն

Իրենց շրջանին քանդումներուն եւ կոտորածներուն որպէս հետեւանք...:

Գերմանական «էյնթիլի» հիւանդանոցին մէջ, Տօքթ. Ֆիլիփ ձեռք ձգեց լայն փորձառութիւն եւ մեծ հուշակ: Բոլորին կողմէ դարձաւ սիրուած եւ յարգուած բժիշկը: Անոր ծառայասէր բնաւորութիւնը եւ մարդկային– քրիստոնէական հո-գին ակներեւ էր:

Բժշկական մասնագիտութեան մէջ, ան ձեռք ձգեց մեծ փորձառու-թիւններ եւ կրցաւ կատարել բարդ գործողութիւններ ներառեալ այն իւրայատուկ գործողութիւնը՝ որուն «Վէրքը խորունկ էր»...:

Թուրք մը փամփուշտով զարն-ուած՝ դիմեց Տօքթ. Ֆիլիփ Յով-նանեանի եւ նոյնինքն էյնթէլիի հիւանդանոցին մէջ: Տօքթ. Ֆիլիփ յանձն առաւ հանել կապարը մարմ-նին մէջէն: Վիրաբուժութեան ժա-մանակ, Տօքթ. Ֆիլիփ կ'ապրէր ար-տասովոր յուզում, ու տակաւին կը քրտնէր եւ կը հեւար ...: Բուժքոյ-րերու եւ իր չորս կողմի միւս բժիշկներուն համար քիչ մը տարօ-րինակ թուեցաւ Տօքթ. Ֆիլիփի այս երեւոյթները ...: Վերջապէս, ան ծանօթ բժիշկ էր եւ չէին կրնար կասկածիլ իր կարողութիւններուն վրայ: Եւ չուշացաւ անոնց հարցումը Տօքթ. Ֆիլիփին, թէ ինչո՞ւ այդքան ազդուած ու տակնուվրայ է...: «Վէրքը խորունկ է» եղաւ անոր պատասխանը: Պահ մը անոնք կար-ծեցին թէ Տօքթ. Ֆիլիփ կը խօսի վէրքի ու անոր ֆիզիքական հետքե-րուն խորունկութեանը մասին ...: Բայց չ'ուշացաւ Տօքթ. Ֆիլիփի յստակացումը...: «Վէրքը խորունկ է ոչ թէ հիւանդին՝ այլ իմ մէջ»: Եւ ինքզինք վերագտնելով շարունա-կած է. . Այս մարդը սպաննիչը եղած է եղբօրս: Զաղացքի թաքատոցէն դուրս բերելով գնդակահարած է զինք, անտեսելով անոր պաղատան-քը: Դիակն ալ թողած է անթաղ ...ե:

Ռուպերտը սպաննողը՝ Զոպան (իմմա «հրէշը») եւ Ռուպերտին եղբօր՝ Տօքթ. Ֆիլիփ Յովնանեանի հանդիպումը մի քանի տարիներ ետք ...:

Զոպանը հիւանդանոց մնաց եւ արժանացաւ Տօքթ. Ֆիլիփի խնամ-քին: Զինք արձակելէ ետք՝ Տօքթ. Ֆիլիփ կ'ըսէ «Դէ'հ հիմա գնա, եթէ դուք սպաննել զիտէք, մենք ալ զիտենք բուժել...»: Տօքթ. Ֆիլիփ

Ուդիմերով», Բ. հատոր, Պէյրութ, 2007, էջ 210:

16– Թուրքիոյ Վարչապետա-րանիմ Կից Օսմանեան Արխիւ, Գնր-փիմ գործոց նախարարութիւմ, քղբապնակ 65, փաստաթուղթ 2, 1331.6.5:

17– «Նոր Աշխարհ», 1912 Մարտ 9/22:

18– «Նոր Աշխարհ», 1912 Մարտ 13/26:

19– «Նոր Աշխարհ», 1912 Մարտ 29/11 Ապրիլ:

20– «Նոր Աշխարհ», 1912 Ապ-րիլ 3/16:

21– «Բիւզանդիոն», 1912 Մա-յիս 28/10 Յունիս «52–րդ Տարեդարձ Ազգային Սահմանադրութեան»:

22– Ա.Գուլեան,... էջ 322–23:

23– Թէոդիկ, «Յուշարձան Ապ-րիլ(11) Քսանչորսի», Բ. տպագր., Պէյրութ 1985, էջ 74:

24– Գառնիկ Ստեփանեան, «Կենսագրական Բառարան», Բ. հատոր, Երեւան 1981, էջ 118:

Յովնանեանի, զսպուած վրէժխնդ-րութիւնն էր...:

Տօքթ. Ֆիլիփ Յովնանեան իր մարդկային ու քրիստոնէական կեց-ուածքներուն ու նկարագրին կող-քին՝ ունէր ազգային հասարակական լայն գործունէութիւն: Ան միշտ նեցուկ կանգնեցաւ հայ ժողովուրդի ինքնապաշտպանութեան գաղափա-րին՝ եւ անոր համար կռուող քաջամարտիկներուն: Ան գիշերով կ'այցեւիջ հայ ֆետայիներուն եւ կը խնամէր բոլոր վիրաւորեալները, եւ դեղ ու սնունդ կը հայթայթէր անտեսելով ամէն վտանգ:

Տօքթ. Ֆիլիփ Յովնանեան՝ որ կրցած էր բուժել մեծ թիւով հիւանդ-ներ ու վիրաւորներ՝ չի կրցաւ ինք իր մատն ստացած աննշան վէրքին դարման մը գտնել: Ան վարակուե-ցաւ արեան ծանր թունաւորումով եւ տառապեցաւ 40 աստիճանէ վեր ջերմութեամբ, եւ մահացաւ 1936 թուականին հագիւ թեւակոխած 56 տարիքը ...:

Տօքթ. Ռուպերտ ձէպէճեան՝ հօ-րեղբայրս եւ որ նաեւ անուանուած էր իր սպաննուած մօրեղբօր անու-նով՝ հաւատարիմ մնաց իր մօր Եւնիկէի թելադրանքին ու զրի առաւ այս բոլորը իր յուշերուն մէջ: Եթէ զրի առաւ որպէս պատմութիւն՝ բայց նաեւ ժառանգ ու մարտահրա-ւէր: Ժառանգ իր ընտանիքին՝ եւ մարտահրաւէր՝ թէ հայը պէտք է շարունակէ իր կեանքին պայքա-րը...: Թէ հայուն «Վէրքը խորունկ է» ու տակաւին ըստ պատշաճի չէ բուժուած...:

Բայց նաեւ կայ պատուէրը...: Եւ պատուէրին հետ իրականու-թիւնը... թէ այս «խորունկ վէրքը» որքան որ իրական է, բայց չ'ընկճեց հայը...: Այլ իր հետ Յեղասպանու-թեան իւրաքանչիւր կեանքի հանգր-ուանին՝ հոս թէ հոն, հայը կրցաւ գտնել իր «բուժումի» ապրող ու ապրելու հնարքները ...: Եւ այս հնարքներով՝ հայը կը կենայ այսօր որպէս վերապրող իրականութիւն եւ կը նայի 100 ամեակին ու իր արդար պահանջատիրութեամբը...:

Տօքթ. Ֆիլիփ Յովնանեանի «խո-րունկ վէրքը» իւրաքանչիւր հա-յունն է: Հայկական Պետականու-թիւն ու Սփիւռքահայ իրականու-թիւն եւ աշխարհով մէկտեղ ...: Այս «խորունկ վէրքը» աւանդ է՝ որ հայը պէտք է շարունակէ տանիլ՝ 100 ամեակ ու անդին, մինչեւ իր պա-հանջատիրութեանը համիլը ...:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ

ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ՀՈԳԻԻ ՀԱՄԱՐ) ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104

ԱՆՐԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝
ՀԵՈԱԶԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

**Հայերը Պէտք է Շնորհակալութիւն Յայտնեն
Էրտողանին՝ Ցեղասպանութիւնը
Զճանչնալուն Համար**

ՅԱՐՈՒԹ ՄԱՍՈՒՆԵԱՆ

Թուրքիոյ վարչապետ Ռեճեփ Թայյիփ Էրտողանի « 1915 թուականի իրադարձութիւններ»ուն վերաբերեալ յայտարարութիւնը, որ անցեալ շաբաթ հրապարակուեցաւ ինը լեզուներով, քարոզչական հսկայ ձեռքբերում էր Թուրքիոյ համար եւ տարածուեցաւ ամբողջ աշխարհի մէջ: Ուղերձը այնքան հմտօրէն ձեւակերպուած էր, որ մոլորութեան մէջ ձգեց միջազգային հանրութեան շատ մը ներկայացուցիչներ, ցաւօք, նաեւ որոշ հայեր, որոնք հաւատացին, թէ ան կը մօտենայ Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման կամ, առնուազն, «պատմական» քայլ կը կատարէ այդ ուղղութեամբ:

Իրականությունեան մէջ, էրտողանի յայտարարութիւնը ուրիշ բան չէր, եթէ ոչ վերաձեւակերպուած ժխտում կամ «Հին գինին» նոր շիշի մէջ»։ Զանադրաբար խոսասփելով Հայոց Զեղասպանութիւն եզրէն, ան փոխ առած էր արտաքին գործոց նախարար ԱՅմետ Տաւութօղլուի «ընդհանուր ցաւի» եւ «արդար յիշողութեան» խաբուսիկ եզրը, բառեր, որոնք կը թուին հաշտուողական, սակայն, ըստ էութեան, մարդասպանները կը հաւասարեցնեն զոհերուն։ Առաջին համաշխարհային պատերազմին ընթացքին մահացած միլիոնաւոր թուրքերու եւ այլոց վկայակոչումը Թուրքիոյ վարչապետին կողմէ վերաւորանք է Հայոց Զեղասպանութեան 1.5 միլիոն զոհերու յիշատակին։ Երկրորդ Համաշխարհային Պատերազմին եւս միլիոնաւոր գերմանացիներ զոհուած են, սակայն ոչ մէկ դիտակից եւ բարեխիղճ մարդու միտքով կ'անցնի անոնց մահը հաւասարեցնել վեց միլիոն հրեաներու բնաջնջման...

կանի իրադարձութիւնները ուսումնասիրելու նպատակով պատմաբաններու համատեղ յանձնաժողով» ստեղծելուն վերաբերեալ, եւս մէկ մաշած եւ հարցը յետաձգելու խորամանկ մարտավարութիւն է: Եթէ թրքական իշխանութիւնները անկեղծօրէն կ'ուզեն զիտնալ Հայոց ցեղասպանութեան փաստերը, անոնց կը մնայ միայն վերանայիլ իրենց սեփական արխիւներուն մէջ առկայ հսկայածաւալ փաստաթուղթերը, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ պատմաբաններու եւ ցեղասպանագէտներու կատարած հետազոտութիւնները ամբողջ աշխարհի տարածքին: Ինչո՞ւ թրքական կառավարութիւնը զրեթէ 100 տարի անց նոր հետաքրքրութիւն կը ցուցաբերէ այս թեմայի ուսումնասիրման շուրջ: Ինչո՞ւ ամենազգայուն օսմանեան արխիւները դեռ զաղտնի կը պահուին, չիօսելով միւսներուն մասին, որոնք շատոնք արդէն ոչնչացուած են:

*Տարիներ շարունակ բազմիցս
գրած եմ, որ.*

1. Չնայած թրքական ժխտումներուն, Հայոց Յեղասպանութիւնը միջազգային հանրութեան կողմէ ճանչցուած փաստ է, եւ կարիք Հայաստանիւ նախագահ Օպամայի, վարչապետ էրտողանի կամ ուրիշի մը կողմէ անոր ընդունման:

2. Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչումը Հի կրնար ուղղել այն անարդարութիւնները, որոնց պատճառով արմատախիլ եղաւ եւ կոտորուեցաւ ամբողջ ժողովուրդ մը: Աւելի նպատակայարմար պիտի ըլլայ արդարութեան հասնիլ դատական ատեաններու միջոցով, պահանջելով նիւթական փոխհատուցում եւ հայկական տարածքներու վերադարձ:

3. Թուրքիոյ «Հաշտեցման»
առաջարկը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ
չարամիտ հնարք թաղելու անցեա-

**ԼՐ անիմաստ ճանաչումով եւ մա-
կերեսային ներդրամատու թեան հայ-
ցով: Իսկական հաշտեցման կարելի
է հասնիլ միայն հայ ժողովուրդին
հասցուած վիթխարի վնասները
վերաջնելու միջոցով:**

Շատ կարեւոր է, որ հայերը զգօն ըլլան եւ չխաբուին հաշտեցման թրքական կեղծ առաջարկներով: Այժմէն մինչեւ 2015 Ապրիլ 24, Թուրքիոյ կառավարութիւնը, ամենայն հաւանականութեամբ, ա՛լ աւելի ճարպիկ գովազդային հնարքներու պիտի դիմէ՝ միջազգային հանրութեան համակրանքը շահելու համար եւ նուազագոյնի հասցնելու Թուրքիոյ արդէն վարկաբեկուած հեղինակութեան ցեղասպանութեան մեղադրանքներով պատճառուող վնասները:

Նման թրքական ծրագիր մըն է Տաւութօղլուի լկտի յայտարարութիւնը, թէ Հայկական Սփիւռքը նաեւ Թուրքիոյ Սփիւռքն է՝ Թրքական մամուլին մէջ լուրեր հրապարակուեցան, որ Թուրքիոյ կառավարութիւնը քաղաքացիութիւն կ'ուզէ շնորհել նախկին օսմանեան հպատակներու ժառանգորդներուն, ներառեալ՝ հայերուն: Զարմանալի է, որ որոշ միամիտ հայեր մոլորութեան մէջ ինկան կարծելով, որ ասիկա դրական քայլ մըն է...: Պարզապէս պահ մը պատկերացուցէ՛ք դուք ձեզ բնակութիւն հաստատած Թուրքիոյ կողմէ՛ գրաւուած Արեւմտեան Հայաստանի կամ Կիլիկիոյ որեւէ քաղաքի մը մէջ իբրեւ Թուրքիոյ քաղաքացի եւ ձեր որդիները՝ զօրակոչուած բանակ՝ «պաշտպանելու թրքական պետութիւնը» եւ մասնակցելու Քեսապի կամ Հայէպի կամ անգամ Հայաս-

ՈՎ ԻՆՉ ԱՆԻ, ԻՐԱՆ Կ'ԱՆԻ

Շարունակուած էջ 13-էն

կուեցլու, անբնական վիճակի է մատնուեցլու: Ախ, կ'ուզէի մօտենալ եւ տեղեկանալ իր մասին, բայց հնարաւոր է՞ր այդպէս քայլ վերցնել ...

Դեռ մինչ այդ ուշադրութիւն էի դարձրել իմ ետեւիս աթոռին, երկու հայ տատիկներ էին նստած իրենց հայերէնով խօսակցութիւնը ինձ յուշեց, իսկ ինձանից մի աթոռ ցած ձախին այլազգի տատիկ էր նստել լաւապէս իմ տեսողութեան ծիրի մէջ, նա լուռ ու մունջ, գլուխը կախ գեղղուած էր ճաղագործով, ճիշտ հակադատկերը այն մարդով՝ կեանքի նկատմամբ վառ յոյսերով գտեալնդուած: Տատիկը գործելու ընթացքում գլուխը մերթ քարձարացնելով ստուգում էր, թէ իր իջնելիք կանգառին հասե՞լ է, թէ՛ ոչ: Գալով մեր հայ տատիկներին, նրանք գեղղուած էին զրոյցով, ինձ հասնող բառերից հասկացալ, որ բամբասանքով են տարուած, նրանցից մէկը մի քանի անգամ կրկնեց ասելով՝ «Ո՛վ ինչ անի, իրան կ'անի»: Ես էլ համաձայն եղալ այդ ասացուածքի հետ, որը տարբեր բառակապակցութիւններով էլ ասոււմ է, օրինակ՝ ո՛վ ինչ ցանի, այն էլ կը հնձի, կամ ո՛վ ինչ քայլ վերցնի, նրան էլ արժանի կը լինի եւ այլն... : Այո՛, մարդն իր արարումներով է կեանքը տնօրինում՝ լաւ թէ՛ վատ, դրախտն ո՛ր դժոխքն էլ ինքն է կառուցում՝ բարի եւ չար արարքներով, մարդիկս խօսքն ու արտայայտութիւնն է ապացուցում իր խելացի եւ անմիտ լինելը, եւ այսպէս շղթայակերպ կարելի է հիւսել:

Ի տես այդ օտարազգի տատիկի աշխատանքը ժամանակից առա-

տանի վրայ յարձակման... Իսկ ի՞նչ պիտի ըսէք Թուրքիոյ քրէական օրէնագրքի 301րդ յօդուածով բանտարկուելու մասին, որովհետեւ անգլուշօրէն գրուցած էք Հայոց Յեղապանութեան մասին ձեր Թուրք հարեւաններէն մէկուրեւ հետ...

2014 Ապրիլ 23ի էրտողանի
յալտարարութեան իսկական նպա-
տակն է խոչընդոտել արդարու-
թեան հասնելու հայերու համաշ-
խարհային ջանքերը Հայոց Յե-
ղասպանութեան հարիւրամեակի շե-
մին:

Այն փաստը, որ ԱՄՆ պետական բաժանմունքը եւ եւրոպական որոշ պաշտօնեաներ դրական գնահատական տուած են էրտողանի յայտարարութեան, կը վկայէ, որ ասիկա համակարգուած փորձ էր քողարկելու Օպամայի վարչակարգի եւ եւրոպական երկիրներու համար, ձեռնպահ մնալու ցեղասպանութեան հարցով հայկական պահանջներէն, իբրեւ պատճուրակ օգտագործելով այն, որ Թուրքիոյ ղեկավարները հաշտեցման գործընթացի մէջ են հայերու հետ:

Հայերը պէտք է դիմաակայեն երրորդ կողմերուն՝ իրենց պատմական պահանջներուն հետապնդումէն հրաժարելու ճնշումներուն: Միացեալ Նահանգներու կառավարութեան կամ Եւրոմիութեան տեսակէտները թուրքիայէն հայկական պահանջներուն վերաբերեալ պէտք է անտեղի համարուին: Հայերը պէտք է տէր կանգնին իրենց սեփական ճակատագիրին եւ թոյլ չտան այլ պետութիւններու թելադրել, թէ ինչ բանն է ընդունելի կամ անընդունելի իրենց ազգային շահերը հետապնդելուն մէջ:

Լեւլագոյնը օգտուելու, ժամանակը իմաստաւորող մտածելակերպը այն-
քան հաւանեցի, որ ոգեւորուած ետ
դարձայ մեր հայ տատիկներին
ասելով մատով ցոյց տալով նրան.

-Տեսէք այդ կիներ, ինչպէս զբաղ-
ուած է մլրդործ անելով, անպայման
մի բան հիւսելով եւ աւարտին
նրանով ուրախանալու է, իսկ դուք,
չատ պիտի ներէք իմ արտայայտու-
թեան համար, զբաղուած էք ձեզ
անհանգստացնող խօսակցութեամբ:

Նրանք չփոթուած հետեւելով իմ ցուցմունքին վիզները երկա-
րած նայեցին այդ կնոջ եւ նրանցից
մէկը վրդովուած իմ յանդուգն
նկատողութիւնից վրայ բերեց.

-Մենք էլ այդ գործերից շատ ենք արել:

Մեր երկխոսութիւնը չչարու-
նակուեց, մտքով տարուեցի տատի-
կի պատասխան խօսքով: Այո՛, մեր
մայրերը արել են, մայրս անգամ-
ներ մեր ընտանիքի համար բլուզ-
ներ է գործել, որոնք թէ՛ դիմաց-
կուն էին եւ թէ՛ շահաւէտ: Հիս-
ուած քաղործութիւնը եւ ստեղնա-
գործութիւնը տարածուած է եղել
հայ ընտանիքներում, արուեստի
գործեր են ստեղծուել, նմուշները
մեր թանգարաններում տեսանելի:
Անկասկած հայ մայրը զոհողու-
թիւններով է կեանք տալու
նորիւրում ընտանեկան կազմին,
բայց այստեղ Ամերիկայում կար-
ծես մոռացուած է այս ձեռագոր-
ծութեան արուեստը, որը պարապ
ժամանակի մտերիմ ընկերն է եւ
չնորհքների ցուցադրումը, ժամա-
նակին նաեւ ոմանց համար եկամ-
տաբեր աշխատանքի աղբիւր էր:

Ժամանակը արժեևորող այդ սիրելի տատիկը ինձանից շուտ իջաւ, նրանից յետոյ ես:

UQUHU

ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly

Enclosed a check for (one year)

*** \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA**

\$ 100,00 (Air Mail) for Canada.

\$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----

Address: -----

City: ----- State:----- Zip Code:-----

Country: -----

Tel :----- Fax :-----

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

1060 North Allen Ave Pasadena, CA 91104

Գրասենյակները վերանորոգուած

ԵՆ ԵԱՐՄԱՐ ՎԱՐՃՔԵՐՈՎ

հեռաձայնել՝ (626) 398-0506